

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΒΡΟΥΣΣΙΑΝΗΣ

Ο ΑΠΕΤΗΣ

ΤΩΝ ΑΒΡΟΥΖΙΑΝΩΝ ΟΡΕΩΝ. (*)

—ο—

Περὶ δυσμᾶς ἡλίου, εἰς τὸ παράθυρον μικροῦ τινος καὶ χαρίεντος ἀγροτικῆς οἰκίας κεκλιμένου ἐπὶ βαθείας κοιλάδος, παρὰ τοὺς πρόποδας τῶν Ἀβρουζιανῶν ὄρεων, ἐκάθητο ἡ φραγκίσκα Μαλατέστα, περιφέρουσα τὰ βλέμματα ἐπὶ τῶν κύκλῳ σκηνογραφικῶν θέσεων, βυθιζομένων βαθμηδὸν εἰς τὴν σιωπὴν καὶ τὰς σκιὰς τῆς νυκτός, καὶ ἀκροαζομένη τὸν ἦχον τοῦ ἑσπερινοῦ κώδωνος, ὅστις ἐκάλει εἰς τὰς συνήθειας προσευχᾶς τοὺς μοναχοὺς γειτονικοῦ μοναστηρίου. Τὸ πᾶν ἀπέπνευε περὶ εὐτυχίαν καὶ ἔρωτα, καὶ εἰς τὸ στήθος τῆς φραγκίσκας ἡ εὐτυχία αὕτη ἐνεποίει βαθεῖαν καὶ θερμωτάτην ἐντύπωσιν. Ἦτο εὐτυχὴς, οὐχὶ μόνον διότι ἀπελάμβανε μετ' εὐχαριστήσεως τὴν ἰδίαν αὐτῆς ὑπαρξίν, ἀλλὰ καὶ διότι συνεμερίζετο ταύτην συζῶσα μετ' ἐκείνου τὸν ὁποῖον ἠγάπα περιπαθῶς καὶ ὑπὸ τοῦ ὁποῖου ἠγαπάτο, καὶ μεθ' οὗ εἶχε συνδέσει ἀπὸ τινος τὸν βίον τῆς. Ἐπὶ πᾶν γονάτων τῆς ἐκοιμάτο βρέφος, καὶ πλησίον τῆς, ἐναγκαλιζόμενος αὐτὴν διὰ τοῦ βραχίονος, ἐκάθητο ὁ Ἰωάννης πρὸς

ὄν, κόρη αὕτη οὖσα, ἀφιέρωσε τὴν πίστιν τῆς, καὶ μεθ' οὗ ἴδῃ ἡ ὑπαρξὶς τῆς ἦτο στενότατα συνδεδεμένη. Ἀνὴρ ὑπῆρχεν οὐδεμίαν ἀνησυχίας αἰτία μεταξὺ των. Καὶ οὕτως ἡ ζωὴ των, ἐλευθέρῃ πάσης κοσμικῆς προνοίας, καὶ εὐδαίμων ἕνεκα τοῦ θεοῦ καὶ ἀμοιβαίου ἔρωτός των, ἀνεπηρέαστος δὲ καὶ ἀπὸ πᾶσαν, τὴν ἐλαχίστην, διαφορὰν τῶν αἰσθημάτων των, ἔρρεεν ὡς βεῦμα γαλήνιον εἰς ἐντελὴ εὐτυχίαν.

« Ἐλα, φραγκίσκα » εἶπεν ὁ Ἰωάννης, « ἐνύκτωσε σχεδὸν, ἄς δειπνήσωμεν, ἐπειδὴ πενῶ μετὰ τὴν δι' ὅλης τῆς ἡμέρας περιουσίαν μου εἰς τὰ βουνά. »
 Μὲ συγκαταθέσεως μειδιάμα, τὸ ὁποῖον ἐνοοῦσι μόνον ἐκεῖνοι ὧν πᾶσα ἐπιθυμία ἀπὸ τῆς βαθείαν συμπάθειαν εἰς καρδίαν ἐξ ἑσού συμμεριζομένην τὸν ἔρωτα, ἡ φραγκίσκα ἠγέρθη καὶ ἐνησχολήθη εἰς προετοιμασίαν τοῦ προταθέντος δείπνου. Ἀνήφθησαν πῶτα, τὸ λευκὸν τῆς τραπέζης κάλυμμα ἠπλώθη, ἐφ' οὗ παρετέθησαν αἱ τροφαί, ὅτε ἡ προσοχὴ τοῦ Ἰωάννου διαταράχθη ἀπὸ τινος κτύπου εἰς τὴν πύλιν τῆς οἰκίας. Ἀνοιχθείσης δὲ αὐτῆς, ξένος τις, οὗτος ὁ ἱματισμὸς καὶ τὸ ἦθος ἀνήγγελλον αὐτὸν ὡς ἀνήκοντα εἰς κλάσιν κοινωνικῆν ἀνωτέραν τῆς μεσαιᾶς, εἰσῆλθεν εἰς τὸ δωμάτιον καὶ ἠρώτησε ποίαν ὁδὸν ἔφερον εἰς Βελλαρόζαν καὶ πόσῃ ἦτο ἡ ἀπόστασις. Ὁ ξένος οὗτος ἦν ἀκμαίης ἡλικίας, ὠραῖος τὸ πρόσωπον καὶ εὐχαρὶς τοὺς τρόπους. Ὁ Ἰωάννης, παρατηρήσας αὐτὸν κατὰ πρόσωπον, ἀπεκρίθη λεπτομερῶς εἰς τὰς ἐρωτήσεις του, καὶ ἐπὶ τέλους πλησιάζας αὐτὸν πλήρῃ μειδιάματος χαρᾶς ἄμα δὲ καὶ ἐκπλαξέως, ἐδεξιάθη αὐτὸν ἐπιφωνήσας· « Πῶς! Ἀλέ- »

(*) Ὁρῆ Ἰταλικά κατὰ τὸ βασιλεῖον τῆς Νεαπόλεως.

Ξανδρε Βρουσσιάνη! παλαιά φίλε και συμμαθητά μου! Μ' ελπισμόντας;

Αμοιβίαις και αιδουιδίου αναγνωρίσεως γενομένης, ο ξένος εξενίσθη την νύκτα εκείνην εις τον οικον του Ιωάννου. Η εσπέρα διήλθεν ευφρόσυνος, η συνιδίαις ετρέφετο από τας αναπολήσεις των αρχαίων ημερών και των ετύχων της παιδικής ηλικίας ώρων, και τοσοῦτον προέβη η νύξ, ὡστε ὕταν ηγέρθη ο ἄδοικός διὰ ν' αναχωρήσῃ, παρετήρησεν ὅτι ἀνάγκη ἦτο νὰ περάσῃ τὸ ἐπίλοιπον τῆς νυκτός ὑπὸ τὴν φιλικὴν στέγην, και νὰ ἀναλάβῃ τὴν πορείαν του τὴν ἐπιούσαν πρωΐαν.

Ο Αλέξανδρος ἦτον ἀνεψιὸς τοῦ κόμητος Βρουσιάνη, εις τὴν καδεμονίαν τοῦ ὁποίου τὸν εἶχεν ἀφιερῶσαι ἀποθνήσκων ὁ ἀδελφός του Παῦλος. Ο νεανίας ἐξηκολούθησεν ἐπὶ τινὰς χρόνους τὰς σπουδὰς του εις Βενετίαν, και ἤδη ἐπανήρχετο εις τὸν οικον τοῦ θείου του, οὔτινος ἡ ἐπαυλις ἐκείτο ὀλίγας μόνον λεύγας μακρὰν τοῦ οἰκίκου τοῦ Ιωάννου. Οὗτος και ὁ Αλέξανδρος εἶχον κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς συμμαθηταίας των, συνδέσει ἀξίολογον φίλιον πρὸς ἀλλήλους, και ὡς ἐκ τῆς χάρις τὴν ὅποιαν ἐκαστος κατὰ τὴν συνάντησιν ταύτην ἠσθάνθη, ἐράνη ὅτι ἡ ἀμοιβαία εὐχαρίστησις αὐτῆ δὲν ἐθεμελιούτο ἀπλῶς ἐπὶ τῶν συμπαιδιῶν τῆς παιδικῆς ηλικίας. Τὴν ἐπιούσαν, ὁ Αλέξανδρος ἀναχωρῶν ὑπεσχέθη ἐνθέρμως ὅτι θέλει και αὐτὸς ἐπισκεφθῆ τοὺς ἐξενίσαντας αὐτὸν φίλους πρὶν παρελθῶσαι πολλὰς ἡμέρας. Τὴν ὑπόσχασίν του δὲ ταύτην ἐτήρησεν. Ἀλλὰ και ὁ Ιωάννης και ἡ Φραγκίσκα ἐπισκεψήθησαν τὴν ἐπαυλιν τοῦ κόμητος, και ἀπαντες ἔμειναν εὐχαριστιμένοι ἐκ τῆς ἀναμνήσεως τῶν φιλικῶν ταύτων σχέσεων. Λέγομεν δὲ ἀπαντες, διότι, ἔστω ἤδη γνωστὸν, ὁ Αλέξανδρος και ἡ Φραγκίσκα δὲν ἦσαν ποσῶς πρὸς ἀλλήλους ξένοι, καθότι, ὁ πρῶτος εἶχε ἀπὸ παιδικῆς καίσιν τινὰ πρὸς τὴν δευτέραν, ἥτις, ἔνεκα τῆς χρηματικῆς αὐτῆς καταστάσεως καθιστώσεως ὅπως ἀδύνατον πᾶσαν συγγένειαν μετὰ τῆς οἰκογενείας τῶν Βρουσιανῶν, ἐνόμισε πρέπον νὰ μὴ διῶσθαι προσοχὴν εἰς τὰς ιδέας τοῦ νέου. Ἐκτὸς ταύτου, ἡ Φραγκίσκα δὲν ἠσθάνθη ποτὲ ἰδιαιτέρως τι πρὸς αὐτὸν αἰσθηματικῶς ἢ ἄλλοις κατὰ τὴν παιδικὴν ηλικίαν ὁ Αλέξανδρος ἐπεδείκνυε χαρκαπῆρά τινὰ ἐγώισμῶ καὶ δυστροπίαν ὅπως ὑβριστικὴν πρὸς κέρην προαισμένην μετὰ διαφόρους ἠθικὰς χάριτας ἐν συντόμῳ, δὲν τὸν ἠγάπησέ ποτε, και ὅμως δὲν εἶδε τὴν ελαχίστην δυσσοεσκίαν διαγομένη αὐτὸν ὡς ξένον τοῦ συζύγου της. Ἀλλὰ ἐάν ποτε οἱ στοχασιόται ἀνερέοντο εἰς τὰς παιδικὰς ἐρωτικὰς του ἐξομολογήσεις, ἔκαμνε ταῦτα πιστεύοντα ὅτι, μετὰ τοσοῦτου καιροῦ διάστημα, τὰς εἰρησθεταίας λησμονήσει, και ὅτι ἀναμφιδότως εἶχε χαρὰ θεωρῶν τὴν εὐτυχίαν ἣτις παρεκλούθει τὴν συνένωσίν της μετὰ τοῦ φίλου και συμμαθητοῦ του Ιωάννου. Δὲν ἐκρινεν ὅμως ὀρθῶς ὁ Αλέξανδρος δὲν τὴν ἐλπισμόνσέ ποτε, και ἡ εὐτυχία τῆς παρούσης καταστάσεώς της, ἐξέπνευσεν εἰς τὴν μνήμην του τὰς παρελθούσας ἐλπίδας του, ματαιωθείσας μὲν,

ἡ ἀνάμνησις ὅμως τῶν ὁποίων διήγειρεν ἤδη φθόνον τινὰ και κακοβουλίαν.

Αἱ ἐπισκέψεις του ἀπέβαινον ὀσημέραι συχνότεραι. Ο Ιωάννης και ἡ Φραγκίσκα τὸν ἐδέχοντο μετ' ἐγκαρδίῳ δεξιῶσεως. Τὸ ἀρχαῖον πάθος του ἀνενοήτῃ πλήρες ζωῆς και θερμότητος, και ἡ Φραγκίσκα δὲν ἤργησε τέλος νὰ ἐνοήσῃ ταῦτο. Ἐσπέραν τινὰ, καθ' ἣν ὁ σύζυγός της ἦτον ἀπόν, ὁ Αλέξανδρος εἰσῆλθεν εἰς τὴν κατοικίαν της, και καθίσας πλησίον της ἤρχισε νὰ ὁμιλῇ περὶ τῆς παλαιᾶς των σχέσεως.

« Ἐνθυμῆσαι, Φραγκίσκα, τὰς εὐτυχίας ὡρας τὰς ὁποίας ὁμοῦ ἐπεράσαμεν, ἰδίως τὰς χαρσοιας ἐκείνας τῶν γενεθλίων μας εσοτάς; Ἐνθυμῆσαι τοὺς χοροὺς μας και τὰς παιδικὰς μου ἀλλ' ἐνθέρμως εὐχάς, τὰς ὁποίας ἐφιθύριζον εἰς τὰ ὠτά σου; »

« Τὰς ὁποίας ἀναμφιδότως ἐπανέλαβες ἐκτοτε πολλάκις, ἀπεκρίθη γελῶσα ἡ Φραγκίσκα, « εἰς πολλὰς ἄλλας νεάνιδας μετὰ τὴν αὐτὴν θερμότητα και εὐκρίνειαν. »

« Μὴ ἀδικεῖς βεβαίως, » ἐπανέλαβεν ὁ Αλέξανδρος. « Ἐκτοτε ἄλλην δὲν ἠγάπησα, ἀλλ' ἐξηκολούησον τρέφω τὴν νεαράν ἐκείνην ἐλπίδα μετὰ ἀγάπην και ἀφοσίωσιν. Ἡρέπει τὴν νὰ παρατίθω πᾶσαν δυστυχὴ αἰσθάνομαι ἐμυτὸν εὐρὸν σε συζύγον τοῦ Ιωάννου; »

« Αλέξανδρε παῦσαι! » ἐρώνησεν ἡ γυνὴ, « σὲ δέχομαι ἀπλῶς ὡς φίλον, και δὲν δύναμαι νὰ σε συγχωρήσω νὰ με λαλῆς τόσον σπουδαίως περὶ μερῶν ἐλπίδων, τὰς ὁποίας πιθανὸν ἂν ἔτρεψες μυστικῶς. Δὲν δύνασαι νὰ μ' ἐπιπλήξῃς ὅτι σὲ ἀδίκησα εἰς τὸ παραμικρὸν, και τὴν νύξ, εἰς τὴν εὐρισκομαι θέτιν, εἶμι καλῆτερον, και πρὸς τὸ συμφέρον τῆς ὑπολήψεώς σου, νὰ κοπῇ διὰ παντός ἡ μεταξὺ ἡμῶν σχέση, και νὰ ἐξηκολούησῃς νὰ ὑποτρέφῃς τὸ μάταιον ταῦτο πάθος. »

Ἐνθὺ ὁ Αλέξανδρος ἠτομαζέτο ν' ἀπακριθῇ προσλήθη ἀπὸ τὴν αἰφνιδίαν ἀφίξιν τοῦ Ιωάννου, ὅτις ὑποπτεῖτο εἰς ὀλίγον τὴν ἐπιβουλίαν τοῦ φίλου του, περιωρίσθη μόνον εἰς ἐκφράσεις τινὰς ἀπλοῦ παρακαλοῦ διὰ τὴν συνέντευξιν ταύτην τοῦ φίλου και τῆς συζύγου του.

Αἱ ἀνθρώπων τακτικῶ πνεύματος και δυνάμεων νὰ περιστέλλῃ τὰ πάθη του ὑπὸ τὸν ζυγὸν τῆς ἀκρίβειας, ἡ ἐπιπλήξις τῆς Φραγκίσκας δὲν ἰδύνετο ν' ἀποβῇ ματαία, ἀλλ' ὁ Αλέξανδρος, συνειθημένος ἐκ παιδικῆς ηλικίας εἰς τὴν εὐχαρίστησιν παντός αἰσθήματος κυριεύοντος τὴν καρδίαν του, ὀλίγον ἐστάθμισε τοὺς λόγους τῆς συζύγου τοῦ φίλου του. Διὰ τινὰ ἡμῶς καιρὸν ἠσθάνετο μεγάλην δυσφορίαν και ἤρχισε μάλιστα νὰ στοχαζέται σοβαρῶς ὅτι ἡ ὑπόληψις τοῦ φίλου του ἀπῆται νὰ παύσῃ τὰς ἐπισκέψεις του, ἀλλὰ τὸ πάθος ὑπεριστάσθη διεσέδασε τὰς ὑπαγορεύσεις τοῦ λογικοῦ και τῆς φρονήσεως, και μωρῶς ὑπέκρινεν εἰς τὰς παραφορὰς αὐτοῦ. Ο ζυγὸς τῆς ἀπείρου μὲν οὐ ἡ Φραγκίσκα εἶδε τὴν δυσφορίαν της ἠρέμισε μᾶλλον τοὺς διαλογισμοὺς του ἐναντίον της. Μὴ δυνάμενος πιθανῶς νὰ ἐκτιμῆσθαι τὴν ἠπιότητα τῆς διαθέσεώς της ἐφαντάσθη ὅτι, ἐπειδὴ ἐράνη λησιμόνησεν τὴν σκηνὴν ἐκείνην,

ἡμῶς δὲν ἦτον ὅπως δυσηρεστημένη διὰ τὴν αὐθιγείαν του, ἀλλ' ὅτι τὸν αἰδοποίησε νὰ πατήσῃ εὐνοτέρων και τακτικωτέρων ὁδῶν. Δὲν ἤργησεν ὅμως ν' ἀνακαλύψῃ ὅτι ὁ ἔρωσ τὸν ὅποιον ἔτρεψε πρὸς τὸν Ιωάννην δὲν τῷ παρεῖχεν οὐδεμίαν ἐλπίδα ἀποδοχῆς τῶν ποταπῶν προσπαθειῶν του. Τότε ἐξέρθη ἡ φλογερὰ διάθεσις του, τὴν πρὸς τὸν Ιωάννην φίλιον διεδέχθη μίσος, και τελευταῖον, και τοὺς ἐξακολουθῶν τὰς ἐπισκέψεις του, ἐβλεπε μετὰ ὄμμα ἀπίσιον τὸν φίλον του. Ὅθεν οὕτως ἔχοντος τοῦ πράγματος, ἦτον λίαν πιθανὸν ὅτι ὁ ἐλάχιτος σπινθὴρ τῆς ἐριδος ἠδύνετο ν' ἀναφύετο τὴν φλόγα, και οὕτω τρώοντι συνέβη, διότι σοβαρὰ τις λογομαχία διηγήθη μετὰ τῶν δύο φίλων, καθ' ἣν ὁ Αλέξανδρος εἶδε τὸν τσοκῶτην πικρίαν και ἐπιβουλίαν κακόνοιαν, ὡστε ὁ Ιωάννης ἐξέφρασε τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ νὰ παύσῃ ἡ πρὸς ἀλλήλους σχέση, και οὕτω διεκόπη ἡ φιλία των.

Ο Αλέξανδρος θεωρῶν ἑαυτὸν ὡς ὄμμα πάθους φλογερῶ ἐπέπληκτεν ἑαυτὸν διὰ τὴν ἀσθενείαν του ἐπιπλήθη νὰ καταδαμάσῃ αὐτὴν, ἀλλὰ ματαιῶς. Ματαιῶς ζήτησ ἀνακούφισιν τῶν ὀδυνῶν λογισμῶν του παρεδίδοτο εἰς πᾶν εἶδος ἐπιβλαβῶν ἐπισημῶν. Ἰσπανῆλθεν εἰς Βενετίαν, ἐδόθη εἰς τὰς τρεπὰς, εἰς τὰς διασκαθάσεις, και ἀδιαφορῶν πρὸς τὰς γινόμενας εἰς αὐτὸν ἀπὸ τὸν θεῖόν του παραινέσεις τοῦ νὰ περιστέλλῃ τὰς ἐκτροπὰς του, παρεσύροτο εἰς μάλλον ἀπὸ τὸν βῶρον τῆς τύχης του. Ὁ ἀτυχῆς θεὸς του, μετὰ τινὰς μῆνας ἤκουσε τέλος ὅτι ὁ ἀνεψιὸς του ἀνεχώρησεν ἐκ Βενετίας, και οὐδεὶς ἔμαθε τὸν τόπον τῆς μεταβάσεώς του.

Ἐπανέλθωμεν τὴν νύξ εἰς τὴν Φραγκίσκαν και εἰς τὸν συζύγόν της. Ὁ ἐνάρετος και εἰρηνικὸς βίος των ἐπροχῶρει τοσοῦτον εὐτυχῶς και γαληνῶς, ὡστε οὐδεμία ἐπιθυμία αὐτῶν ἔμενεν ἀπλήρωτος. Ἡ ἀτυχῆς Φραγκίσκα οὐδ' ὑπωπτεῖτο ποτὲ τὰ δεινὰ ἔτινα ἔμελλον νὰ πέσωσι κατὰ τῆς κεφαλῆς της και νὰ μεταβάλλωσι τὸ γλυκὺ τῶν ἡμερῶν της φέγγος εἰς βαυτάτον σκότος.

Ἐσπέραν τι ἐκάθητο μόνη ἡ Φραγκίσκα εἰς τὸ μικρὸν οἰκίμα της ἡ νύξ ἐπῆρχετο, και ἡ πιστὴ αὐτῆς σύζυγος, ἐπερίμενε ἀνήσυχος τὴν ἐπιστροφήν του συζύγου της, ὅστις πρὸς δυσμὰς ἡλίου ἐξῆλθε μετὰ τοῦ τριετοῦς υἱοῦ του πρὸς περιπατον. Ἠκροῶτο τὴν κρότον τῶν βημάτων ἐκάστου διαβάτου, ἐνόησε ἔτρεχεν εἰς τὴν πόλιν πρὸς ὑποδοχὴν τῶν περιμενομένων, και ἰσταμένη ἐπὶ ὀλόκληρα λεπτὰ ἐπλάνα πῆριξ τὰ βλεμματὰ της ἐπὶ τῆ ἐλπίδι νὰ τοὺς ἴδῃ πλησιαζόντας, ἀλλὰ δὲν τοὺς ἐβλεπε νὰ ἐπιστρέψωσιν. Αἱ ὦραι παρήργοντο ἡ μία κατόπι τῆς ἄλλης, ἐφθασε τέλος και αὐτὸ τὸ λυκαυγῆς, και οὐδ' ὁ πατήρ οὐδ' ὁ υἱὸς ἐφάνησαν. Ἐδραμεν ἀγρίως εἰς τὰ ἔξω, ἐπλάκη πολλὰς ὥρας και ἐπανῆλθεν ἡ δυστυχῆς ἀνευ οὐδεμιᾶς εἰδήσεως περὶ τοῦ συζύγου και τοῦ υἱοῦ της. Πρὸς τὸ ἐσπέραν, καταβεβλημένη ὑπὸ τοῦ πόνου και τῶν κόπων, διεταράχθη αἰφνης ὑπὸ τοῦ κρότου πολλῶν βημάτων πλησιαζόντων εἰς τὴν οἰκίαν. Τῆς Ἐδραμῆν εἰς τὴν θύραν και ἀπήνησε τὸ νεκρὸν σῶμα τοῦ

συζύγου της φερόμενον ὑπὸ διαφόρων χωρικῶν. Κραυγὴ ὀξεῖα διάσχισε τὰ χεῖλη της και ἔπεσε κατὰ γῆς ἀναίσθητος.

Ολίγους μῆνας μετὰ ταῦτα ξένος τις περιτυλιγμένος μετὰ πλατῶν μανδύων, κρύπτοντα ὀλόκληρον σχεδὸν τὸ πρόσωπόν του εἰσῆλθεν εἰς τὸ πένθιμον τῆς Φραγκίσκας κατοικίμα. Ἐκάθητο ἐκείνη βυθισμένη εἰς θλίβεράς σκέψεις, και στιγμαί τινες ἐπέρασεν πρὶν ἐνοήσῃ τὴν παρουσίαν τοῦ ξένου. Ἡ μορφή της, ἂν και διετήρει εἰσέτι τὴν ἑκφρασιν τῆς προτέρας τῆς ἠραιότητος, ἐμαρτύρει ὅμως βαυτάταν ψυχῆς στενωχωρίαν, αἱ περειαί της ὠχραὶ και λαγαραὶ, τὰ δὲ ὄμματα της ζοφερὰ και ἀνευ λάμψεως ἐστεροῦντο πλέον τὴν μαρτυρούσαν λαμπρότητά των.

Ἦτο χήρα και στερημένη, ἐν τῆ ἀκμῇ τῆς νεότητός της και τοῦ μόνου τέκνου ἐκείνου, τοῦ ὁποίου δολοφόνος χεῖρ διὰ παντός τὴν ἐστέρησε. Τὸ παιδίον, τὸ τρισυγάπητόν της τέκνον, ἐζῆ εἰσέτι, ἀλλὰ ποῦ ἦτον, ποῖα ἡ τύχη του, και τίς ὁ σκοπὸς τῆς ἀρπαγῆς του; Ἰδοὺ ὅτι ἐκαλύπτετο ὑπὸ μυστηρίου. « Φραγκίσκα! » εἶπεν ὁ ξένος ἠσυχῶς, αὐτῆ δὲ στραφείσα ἠτήνησε τὸν ξένον, ὅστις ῥίψας τὸν ἐπενδύτην του τῆ ἐπέδειξε τὸν ματισμὸν ἀρχηγῶ ληστῶν « Ἡ Φραγκίσκα ἀνεγνώρισε τὸν Αλέξανδρον Βρουσιάνην. « Φραγκίσκα! » ἐξηκολούησεν, « ἔχομεν πολὺν καιρὸν ν' ἀνταμωθῶμεν, και εὐχομαι ἐκ καρδίας τὴν παρούσαν ἐντάμωσιν μας νὰ συνοδεύσωσιν εὐτυχέστεραι περιστάσεις. Ὁ σύζυγός σου εἶναι ἀποδαμένος. Τὰ πάντα γνωρίζω. Ἄφες με νὰ σε παρηγορήσω διὰ τὴν στέρησιν ταύτην. Ὁ ληστὴς τὴν ἐπλησίασεν, ἀλλ' ἡ ἔρημος χήρα βιαίως ἐγερθεῖσα ὠπισθοδρόμησεν ὀλίγα βήματα. Οἱ τρόποι τοῦ Αλέξανδρου και τὸ ἐξωτερικὸν ἠθὸς του δὲν διετήρουν οὐδὲν ἔγνος τῆς παλαιᾶς του φαιδρότητος, ἀλλ' ἐμαρτύρουν τὸν κακοῦργον βίον του.

« Δὲν ἔχω ἀνάγκην παρηγορίας, » εἶπε φοβερῶς ἡ Φραγκίσκα, « ἐκτὸς ἐάν ἐπανεύρω τὸ τέκνον μου, τὸ ὅποιον οἱ ἀγριοὶ σφαγεῖς τοῦ πατρός του κατέκρτησαν. »

« Καὶ ἂν δύναμαι νὰ ἐπανεύρω τὸ τέκνον σου;... » « Ὁ! τὸ τέκνον μου! φέρε με τὸ τέκνον μου και τότε... »

« Γίνεσαι ἰδική μου; » διέκοψεν ὁ Αλέξανδρος. « Ἡ Φραγκίσκα ἐστάθη ὡς κεραυνόπληκτος, τὰ ὄμματα της προσήλωσεν ἀκίνητα ἐπὶ τοῦ ληστοῦ, ὡς ἂν ἤθελε ν' ἀναγνώσῃ τὰ κρόφια τῆς καρδίας του. « Σὺ! Σὺ ἐφόνευσες τὸν ἄνδρα μου! Σὺ! ἀνέκραξεν, ἡ ὄψις σου μαρτυρεῖ τὸ κακούργημά σου! Ἀλλὰ τὸ τέκνον μου, τὸν υἱόν μου! ἐπιστρέψε τὸ παιδίον μου, εἰπέ με μόνον ὅτι ζῆ και πίπτω, γονυπετῆς και σὲ εὐλογῶ! »

« Βγέροητε, ἀγαπητὴ Φραγκίσκα, » εἶπεν ὁ Αλέξανδρος ἀνεγείρας αὐτήν. « Τί παραφροσύνη εἶναι αὐτῆ; Ἠσύχασε, ἠσύχασε, και ἀκούσε με. » και ἐβόηθησεν αὐτὴν ν' ἀναπαύθῃ ἐπὶ ἀνακλίντρου καθίσας πλησίον της. « Ἠξέυρεις ἀπὸ τῆς παιδικῆς

ήλικίας μου βαθύως, ένθρμωσ σέ ήγάπησα. Τίποτε δέν έμποδίξει τώρα την ένωσίμ μας. Είπε μόνον ότι είσαι ιδική μου, και τό τέκνον σου σέ παραδίδεται άμέσως .»

• Κακούργε ! τέρας ! • άνέκραξεν ή γυνή • Είπε πρώτον ότι δέν είσαι ό δολοφόνος του συζύγου μου !

• δέν δύναμαι ν' άρνηθώ την πράξιν ταύτην .», είπεν ό 'Αλέξανδρος, • άλλ' ένθυμήσου ότι ό έρωσ τόν ποίον τρέφω διά σέ, μ' έβίασεν εις τό τόλμημα τούτο .»

• Κακούργε, έφώναξεν ή φραγκίσκα έγερθείσα άγρίως όρθία. Την στιγμήν ταύτην θέλω κοινοποιήσαι την έξομολόγησιν, την όποιαν έκαμες, και . . .»

• Σιώπα ! • είπεν ό ληστής • ένθυμήσου ότι ό υίός σου είναι εις την έξουσίαν μου, και ή ζωή του θέλει πληρώσει τό άκαμπτον πείσμα σου. • Εσιώπησεν ή δυστυχής μήτηρ • ή ένθύμησις του τέκνου της και ό τρόμος, τόν όποιον την ένεποίησεν ή άπειλή του 'Αλεξάνδρου έδωκε νέαν τάσιν εις τάς ιδέας και τά αισθήματά της. α φραγκίσκα • έξηκολούθησεν ό ληστής, • πίστευσέ με, βαθύως λυπούμαι ότι είμαι αίτιος τάς δυστυχίας σου' άλλ' ό έρωσ μου μ' ετύφλωσε, κατέστη παντοδύναμος και δέν έδίστασα νά έξομάλύω τά έρπώδια τών πόλων μου' ό,τι έγεινεν, έγεινε. Συγχώρησέ με. Γενού ιδική μου και ύπαγορευέ με τά μέσα τού νά κατασταθώ άξιος της συγχωρήσεώς σου. φραγκίσκα ! γίνουμιν νέας άνδρωπος' σέ δίδω τό τέκνον σου, και εάν ή εύτυχία σου στηρίζεται εις την αγάπην μου, ώ ! σέ βεβαίω, τρισσαγαπητή μου, θέλω κάμει νά λησμονήσης τάς παρούσας λύπας. • 'Αλέξανδρε, • άπεκρίθη ή φραγκίσκα καταστέλλουσα βεβαίως τά όργίλα αισθήματά της, • Στοχάζεσαι ότι θέλω ποτέ νυμφευθί τόν φονέα του άνδρός μου ; Τό μόνον αισθημα, τό όποιον δύναμαι διά παντός νά έχω περί σου πρέπει νά τό κρύπτω, νά τό σιωπώ, και είναι αδύνατον, αδύνατον νά κάμω άλλο τι' 'Αλλά δός με τόν υίόν μου, και επικαλούμαι μάρτυρα τόν θεόν ότι ποτέ δέν θέλω κοινοποιήσαι την πρόσ έμέ έξομολόγησί σου. »

• Όχι, φραγκίσκα, τούτο δέν μ' εύχαριστεί' θέλω σέ ν' άπολαύσω. ένθυμήσου ότι άξιον τό εσπέρας θέλω πάλιν σ' επισκεφθί. Σκέψου. 'Εάν επιμένης εις τό πείσμα σου, θέλω σέ σέρει μαζή μου εις τά βουνά και θέλεις εκεί γίνει διά παντός ληστού σύζυγος. 'Ελαξέ ή μάλλον συγκαταίνευσ εις την επιθυμίαν μου, και σώσέ με από την μαύρην τύχην ήτις με περιμένει. Γίνου εύτυχής μ' έμέ και με τό τέκνον σου, είδεμή, είσαι ιδική μου και ποτέ δέν θέλεις επανιδεί τόν υίόν σου. »

Ταύτα είπόν ό 'Αλέξανδρος έξήλθεν. 'Η δυστυχής μήτηρ εστάθη αναίσθητος' επί τινας στιγμάς, ύστερον βεβίασα όλίγα βήματα έπεσεν επί της κλίνης της έξηντλημένη και τό σώμα και την ψυχήν.

• Η νύξ έπέρασεν έν μέσω σκληρής άγωνίας. 'Εφθασεν ή ήμέρα, και όλίγα ώραι άπελείποντο καθ' ός ώρεικεν ή άθλια χήρα νά διαβείη τά της ύπάρξεώς της. Δέν ήξευρε τί νά σκεφθί, τί ν' άποφασίση. Διάφορα κακούργήματα είχαν εσχάτωςπραχθί από τούς

ληστές κατά τών όδοιπόρων, και ό 'Αλέξανδρος, και τοι μή γνωστός έτι προσωπικώς ως άρχηγός των, ύπηρεζε τό άντικείμενον των διαφημιζομένων. 'Αξιόλογος άμοιβή προσεφέρετο διά την σύλληψιν του. 'Οφείλει λοιπόν ήδη ή φραγκίσκα νά είδοποιήσθ την άρχήν περί της περιμενομένης επισκεψέως του, νά γίνη αιτία της συλλήψεώς του, και ούτω νά εκπληρωσθ δημόσιόν τι χρέος, άλλά τό τέκνον της, όποία τύχη τό περιέμενε ; 'Ο 'Αλέξανδρος δέν ήθελε βεβαίως άμεριμνήσει περί της προφυλάξεώς του, άλλ' ίσως ή ζωή του παιδιού ήδύνατο νά καταστραφθ από τούς ληστές άμα ή σύλληψις του διεδίδετο. 'Η φραγκίσκα δέν έδυσκολεύετο νά πιστεύσθ ότι ό 'Αλέξανδρος ήθελε γίνει ένοχος ταιαύτης άπανθρωπίας, και γνωρίζουσα ικανώς την φύσιν του άνθρώπου τούτου, έτρεμε. Δέν ήξευρε τί νά κάμη. 'Έλος άπεφάσισεν νά μή συγκατατεθί εις τάς προτάσεις του, άλλά νά ύπομείνη νά οδηγηθί εις τά όρη, και νά εύρη εκεί την μέλλουσαν τύχην της.

Μόλις συνέλαθε την άπόφασιν ταύτην, και ξένος τις ένεφανίσθη ενώπιόν της, και άνευ ούδεμις εξηγήσεως περί της άπροσδοκώτου εισόδου του εις τόν οικόν, ήρχισε νά την έρωτά μήπως έδέχθη την επισκεψήν, την προτεραιάν εσπέραν, άνθρώπου τινος, ούτινας περιέγραφε τόν ήματισμόν, όμοιάζοντα καθ' όλα με τόν του ληστού 'Αλεξάνδρου. 'Η φραγκίσκα άπεκρίθη καταφατικώς. 'Επομένως τη ήρωτήθη τό όνομα τού ξένου εκείνου, άλλ' αύτη άπέφυγε νά δώσθ απάντησιν τινά μέχρις ού έμαθεν υπό ποίου και διά τί ήρωτήθη. • Είμαι γραμματεός του ήγεμόνος, • είπεν ό ξένος • και έχω έξουσίαν επίσημον νά ζητώ πλήρεις άποκρίσεις εις τάς έρωτήσεις μου. Μή δυσκολεύεσαι ν' άποκριθής, εκτός μόνον άν έχης σχέσιν τινά με τό ζητούμενον υποκείμενον. • • Είναι ούτως ό άρχηγός των εις τά βουνά έκείνα ληστών ; • ήρώτησεν ή φραγκίσκα' άλλ' ό άξιωματικός άπεκρίθη ότι ήλθεν ήχι νά δώσθ άποκρίσεις, άλλά νά λάθη. • Δέν θεωρώ έμαυτήν έλευθεράν νά σ' εξηγηθώ περί πλέον, • επανέλαθεν ή φραγκίσκα, α εκτός μόνον εάν προσκλήθώ ενώπιον αύτου τού δικαίωτού μας. •

• Πολύ καλά, κυρία, • άπεκρίθη ό γραμματεός λοιπόν θέλω τόν περιμένει έδώ μέχρις ού έλθθ. Δέν θέλει άργήσαι. • Τούτο είπόν εκάθισεν επί καθέδρας άπέναντι παραθύρου, ίνα βλέπη πάντας τούς έξωθεν διαβαίνοντας χωρίς νά βλέπεται ύπ' αύτών.

• Η φραγκίσκα εστράφη όπισθεν πλήρης θανασίμου ώχρότητας μή γνωρίζουσα πώς νά εξηγήσθ του άνθρώπου τούτου την μυστηριώδη εμφάνισιν, και περιμένουσα από στιγμής εις στιγμήν την έλευσιν του 'Αλεξάνδρου' ή ώρα έπλησίασεν. Προσπαθούσα νά καταβάλλη την τρομεράν ταραχήν της έπεριπάτει χωρίς ενώπιον της θύρας, άλλά μετά τινά βήματα την παρεκάλεσε νά σταθί ή γραμματεός, όστις τη έπρόσφερε την χείρά του, άπολογούμενος ταυτοχρόνως διά την σκληρότητά του, ύπαγορευθείσαν από τό καθήκον του ό,τι δέν ήδύνατο νά την συγχωρήσθ ή πλησίασθ εις την πόλιν. 'Η γυνή ήθέλωσε ν' άντισταθί, άλλ' εις μάλιστα δέν έγκαταλείφθη εις την φοράν των πραγ-

μάτων. Μετά τινας στιγμάς ή πόλη ήνοήθη και ό 'Αλέξανδρος εισήλθε. Παρατηρήσας μετά προσοχής τόν γραμματέα, έπληρίασε την φραγκίσκαν έκφορξών προς αύτην την άπορίαν του, του όστι δέν την είρε μόνον.

• Ό κύριος ούτως • άπεκρίθη ή φραγκίσκα, • είσήλθεν ένταύθα ως γραμματεός του ήγεμόνος, και με άποθύμειν έρωτήσεις τινας περί τινος οίλου, όστις με επισκέφθη χθις τό εσπέρας. •

• Τφόντι ! • είπεν ό 'Αλέξανδρος, • και ό κύριος περιμένει ίσως νά δεχθί τάς άποκρίσεις σου !

• Και περιμένει τόν ήγεμόνα νά έλθθ. Προς αύτόν μόνον θέλω άποκριθί. •

Μόλις είπε ταύτα, και ποδοβολητός ήππων πλησιάζοντες ήκούσθησαν. 'Η πόλη ήνοήθη αύθις, και ό ήγεμόν εισήλθε, παρακολουθούμενος υπό στρατιωτών.

• 'Αλέξανδρε Βρουσσιάνη, • είπεν ό 'Ηγεμόν, • είσαι αιχμαλώτός μου' στρατιώται συλλάβετέ τον.

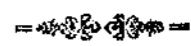
• Η διαταγή έξετελέσθη παρυσός. 'Ο ληστής ών άσπιλος παρεδόθη εις τάς χείρας τών στρατιωτών άνευ της ελαχίστης άντιστάσεως.

• Η φραγκίσκα ήρωτήθη υπό του ήγεμόνος άν έγνώριζε τόν 'Αλέξανδρον. 'Εκ δε τών άποκρίσεών της έξήγη ή ότι ό 'Αλέξανδρος υπήρξε φίλος αύτης και τού συζύγου της. ότι έχρημάτισεν έρωστής αύτης, φονεύς τού συζύγου της και κατακρατητής του υιού της.

• Τό τελευταίον τούτο περιστατικόν έμπόδιζε την μητέρα ταύτην νά παραδώσθ τόν ληστήν εις τάς χείρας της δικαιοσύνης. Μέρος του παρόντος στρατιωτικού τάγματος εστάλη τότε προς καταδίωξιν τών λοιπών εις τά όρη ληστών. 'Οί στρατιώται επανήλθον φέροντες πολλούς αιχμαλώτους και τόν υιόν της φραγκίσκας Παύλον, όστις, προς μεγίστην χαράν αύτου και της μητρός του άπεδόθη εις αύτην μετά την σύλληψιν του άρχιληστού.

Την επομένην ήμέραν ό 'Αλέξανδρος δικασθείς έκηρύχθη ένοχος, και μετ' όλίγας ήμέρας έφρονεύθη δημοσίως έν μέσω των έπευφημιών άπειροχρήμων χωρικών.

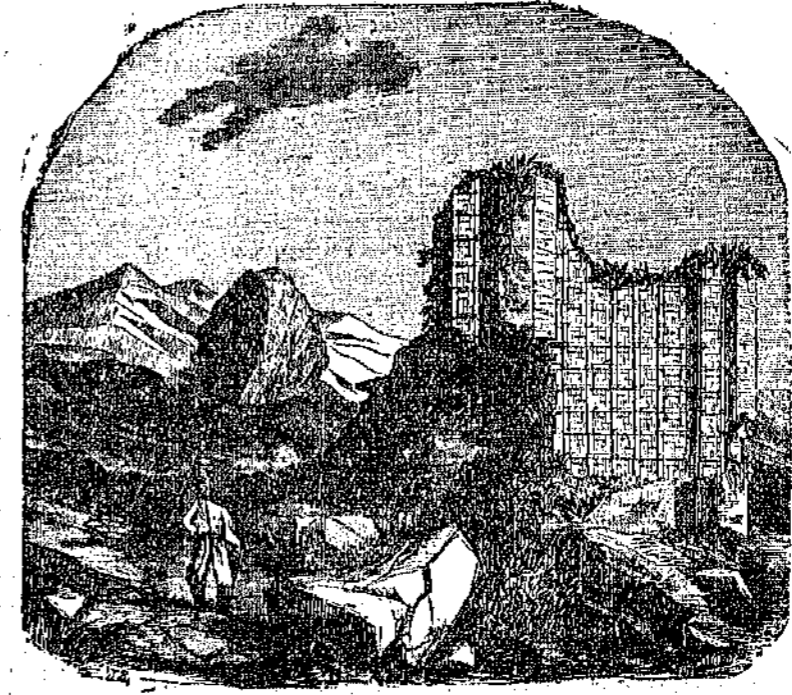
(Εκ του 'Αγγλικού, υπό Χ. Α. Π.)

Γ Ε Ω Ρ Γ Ι Α.

• Όσοι πρό είκοσιόδο έτών διέμενον έν Νεαυπλία, καθέδρα τότε της Κυβερνήσεως, ή όσοι επισκεψθησαν αύτην κατά την εποχήν εκείνην, ένθυμούνται ίσως δύο νέους είκοσκατετές περίπου, περιέργων φέροντας ένδυμα και αίσιποτε συζεαδιζόντας. Τά ιμάτια αύτών

ήσαν πλατέα και ποδήρη ως τά των 'Ασιανών, αι έμβάδες μακρορύγχιοι, και ό πέλος, μόλις έραπτόμενος της κορυφής, είχε σχήμα φύλλου συκής. Φέροντας καθ' έκάστην προίαν και καθ' έκάστην δεύτην φυλλάδια υπό μάλλης, εισήρχοντο εις τό άλληλο-

Τύπος του Νώε.

διδασκαλῶν σχολεῖον τὸ παρὰ τὴν μακαοίτιδα πλά-
τανον, ὑπὸ τοὺς κλάνας τῆς ὑπείας ἐνισχύθη ἡ δο-
ξασα τὸν ἕψηλάντην ἐκστρατεία τῶν Μύλων,
διὰ τὰ διδασκαλῶν τὸ ἀλφάβητον καὶ τὰς συλλαβὰς
τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης.

Οἱ δύο ἐκεῖνοι νέοι, γεννηθέντες ἐν πορφύρῃ, παρὰ
τὰς βασιλίδας θρόνου βασιλικῶν, ἔζων ἀπόκληροι ἐν
τῇ μικρῇ πρωτεύουσῃ τῆς Ἑλλάδος, ὑπὸ τὴν προ-
στασίαν τοῦ αυτοκράτορος πασῶν τῶν Ῥωσῶν καὶ
τῶν κηδεμονίαν τοῦ Κυβερνήτου. Ὁ διοικητικὸς θρό-
νος τῶν πατέρων αὐτῶν εἶχεν ἐξελιχθῆ ἀπὸ τῆς ἀρ-
χῆς τῆς παροῦσης ἐκτονταετηρίδος ἐκ τοῦ γεωγρα-
φικοῦ γένους τῆς Ἀνατολῆς, ὅτε τὸ βασίλειον τῆς
Γεωργίας, εἰς ὃ ἐκεῖνοι ἐμελλον νὰ διαπρέψωσιν ἡγε-
μονεύοντες, μετεβλήθη εἰς ἐπαρχίαν τῆς ἀπεράντου
τῶν Ῥώων αυτοκρατορίας.

Τοιοῦτων μεταβολῶν, ἀπειρῶν μάλιστα, ὑπῆρξεν
γόνιμος ὁ αἶων καὶ ὃν ζῶμεν. Βασίλεια πρὸς τὰ ἐ-
γένοντο αἰτημοὶ ἐπαρχίαι, καὶ ἐπαρχίαι αἰτημοὶ ἀνε-
γερθεῖσαι ἐγένοντο βασίλεια. Ἡ δὲ γονιμότης αὐτῆ,
ἀκμάζουσα καὶ ἐπιφάνουμένη καὶ ἐκάστην, δὲν θέ-
λει ἴσως ἐξασθενῆσαι πρὸ τοῦ τέλους αὐτοῦ τούτου
τοῦ αἰῶνος.

Ἡ Γεωργία, ἥς τινος πολλάκις μνημονεύει ἡ ἱστο-
ρία τῶν Βυζαντινῶν, κείται κατὰ τὴν δυτικὴν Ἀ-
σίαν μετὰ τῶν Καυκασίων καὶ τοῦ Βύξειου. Οἱ
κάτοικοι αὐτῆς, οἵτινες προσθεύουσι τὰ δόγματα τῆς
Ὁρθόδοξου ἐκκλησίας ἀπ' αὐτῆς σχεδὸν τῆς διαδό-
σεως τοῦ χριστιανισμοῦ κατὰ τὰς ἀνατολικὰς χώρας,
ἀξιοῦσι μεγαλαυχῶντες ὅτι κατάγονται ἀπὸ Ἰάφου
υἱοῦ τοῦ Νῶε. Ἐὖ καὶ ἡμεῖς διστάζομεν νὰ πιστεύ-
σωμεν τὴν ἀξίωσιν ταύτην, τὴν ὁποῖαν δὲν ἐπιβε-
βαίωσι οὐδεμία ἱστορικὴ μαρτυρία, καθὼς διστάζομεν
νὰ πιστεύσωμεν ὅτι τὸ μνημεῖον τὸ ὁποῖον παριστάνει
ἡ ἕπισθεν εἰκὼν ἐκτίσθη ἐπ' αὐτοῦ τοῦ τύπου ὅπου
ἐτάχθη ὁ πατὴρ τοῦ προπάτορος τῶν κατοίκων τῆς
Γεωργίας, ἐν Ναχοσβάν τῆς Ἀρμενίας. Φαίνεται ὅ-
μως βέβαιον ὅτι ἡ φυλὴ ἡ ἐγκατασταθεῖσα τὸ πρῶ-
τον ἐν τῇ χώρῃ ἐκεῖνη ἦτο Σκυθικὴ.

Διάφοροι καὶ ποικίλοι ὑπῆρξαν αἱ τύχαι τῆς Γε-
ωργίας. Κυβερνηθεῖσα ὑπὸ ἡγεμόνων ἐνοπιῶν, ὑπέ-
πεσε πολλάκις εἰς ξένον ζυγόν, ποτὲ μὲν Περσικόν,
ποτὲ δὲ Ἀραβικόν, καὶ ἄλλοτε Μογγολικόν, καὶ
Ταταρικόν, καὶ Τουρκικόν, χωρὶς ὅμως ν' ἀπαρνηθῆ
τὸν χριστιανισμὸν εἰς ἃν οἱ κατακτηταὶ ἠγωνίσθησαν
νὰ ὑποκαταστήσωσι τὰ δόγματα τοῦ Καραίου. Οἱ
αὐτοκράτορες τοῦ Βυζαντίου ἐδοκίμησαν πολλάκις αὐ-
τὴν εἰς τὸ ν' ἀποδιώξῃ τοὺς ξένους δεσπότας, καὶ
πολλοὶ τῶν βασιλέων αὐτῆς διέπροσθη ἐπὶ ἀνδρείᾳ,
καὶ φιλονομίᾳ, καὶ χρηστότητι. Εἰς μάλιστα ἐξ αὐ-
τῶν, αὐτὸ ὁ Β', καθυποτάξας πολλοὺς λαοὺς Καυ-
κασίους, ἄλλους μὲν διὰ τῶν ὅπλων, ἄλλους δὲ διὰ
τῆς ἠπιότητος τοῦ χαρακτῆρος αὐτοῦ, ἐθεωρήθη ὡς ὁ
θεμελιωτὴς τῆς Γεωργίου μοναρχίας. Ἡ ἐγγὼν αὐ-
τοῦ Ταμάρ, περιώνυμος διὰ τὸ κάλλος καὶ τὰς
ἀρετὰς, ἀναβῆσα εἰς τὸν θρόνον, εἰσήξεν τὸν πολιτι-
σμὸν εἰς τὸν Καυκασόν, ἰσχυρότατον ἀρρώγον προσ-
λαβούσα τὴν ἠθικὴν τοῦ Β' ἀγγελίου διδασκαλίαν.

Ἀποθανούσης ὅμως αὐτῆς συνεπέθανε καὶ ἡ δόξα καὶ
τὸ λαμπρὸν μέλλον τῆς Γεωργίας· διότι, σουλτάνος
τις γειτνιαζούσης ἐπικρατείας, συλλαβὴν ἔρωτα ἀνα-
τάσχετον πρὸς τὴν ὠραιότητα αὐτῆς θυγατέρα Ἰου-
ζαδανην, καὶ μὴ κατορθώσας ν' ἀπολαύσῃ αὐτῆς ἐρ-
ηνικῶς, εἰσέβαλε πολλάκις ἐχθρικῶς εἰς τὸ βασί-
λειον, κατέβηκεν εἰς ἔδαφος τὰ ἀνεγερθέντα ὑπὸ τῆς
Ταμάρης οἰκοδομήματα, καὶ ἐδῆρυσεν ἀναλίστως τὴν
χώραν.

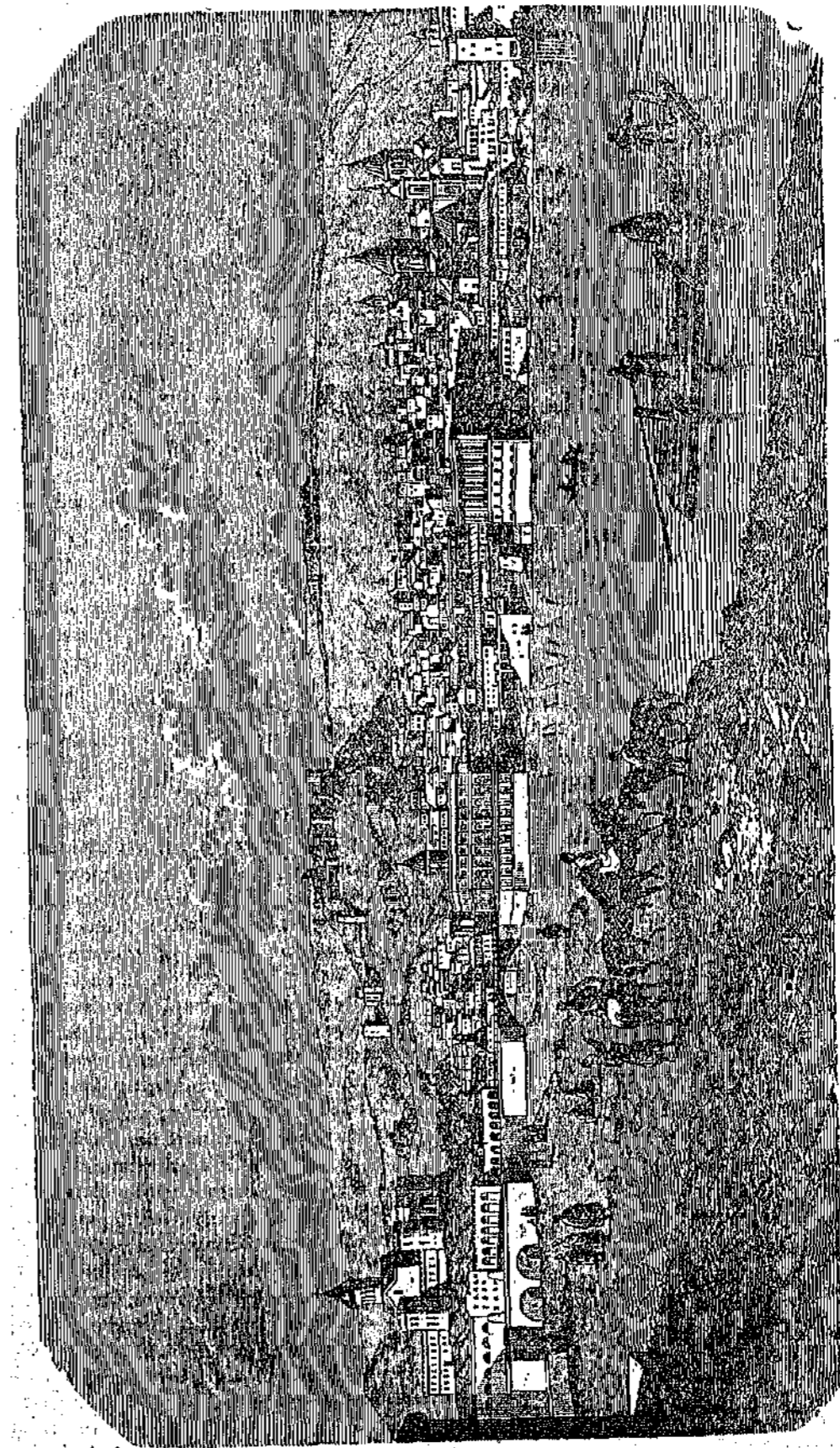
Ὀλίγα ἔτη πρὸ τῆς ἀλώσεως τῆς Κωνσταντινουπό-
λεως, δύο τῆς Γεωργίας βασίλεις, Γεώργιος καὶ Ἀλέ-
ξανδρος, ἀπεδιώξαν τοὺς κατακτητὰς τὴν πατρίδα
αὐτῶν Τατάρους. Ἀλλ' ἐπειδὴ ὁ τελευταῖος, διανομῶν
τὸ βασίλειον εἰς τοὺς υἱοὺς αὐτοῦ, διεμέρισεν οὕτω
τὰς δυνάμεις τοῦ κράτους, οἱ Τούρκοι καὶ ἄλλοι
βάρβαροι ἐπαλλόντες ἀλλεπαλλήλως, καθυπέταξαν καὶ
ὑποταλεῖς κατέστησαν τοὺς βασιλίσκους ἐκεῖνους.

Πρὶν τὰς ἀρχὰς τῆς 16' αἰκονταετηρίδος οἱ ἡ-
γεμόνες τῆς Γεωργίας συνῆψαν τὸ πρῶτον συμμαχεῖν
μετὰ τῶν Κζάρων τῆς Μασκοβίας, μετὰ δὲ τὰ μῆνα
τῆς 17'. ὁ τότε ἡγεμονεὺς, καταβληθεὶς ὑπὸ τῶν
Τούρκων καὶ τῶν Περσῶν πρὸς οὓς ἐπάλασε γενναίως,
κατέφυγεν εἰς Μόσχαν. Ἐνταῦθα ἡ κυριότης τῆς ἀτυ-
χοῦς ἐκείνης χώρας περιέπληθη ἀλλοθλοδιαιδέγμῳ εἰς
ἀμφοτέρων τούτων τῶν ἐθνῶν τὰς χεῖρας· ἀλλὰ μετὰ
πολλὰς περιπετείας ὁ χριστιανικὸς θρόνος τῆς Γεωρ-
γίας ἀνηγέρθη ἐκ νέου, καὶ διετηρήθη, κυμαινόμενος
πάντοτε, ὑπὸ τὴν προστασίαν ἰδίως τῆς Ῥωσίας μέ-
χρι τοῦ 1807 ἔτους, ὅτε, ἡ μὲν βασιλεύουσα οἰκο-
γένεια, διαταχθεῖσα ὑπὸ τοῦ αυτοκράτορος Ἀλέξαν-
δρου νὰ μεταβῇ εἰς Πετρούπολιν, ἐτιμήθη δι' ἐπισή-
μων ἀξιωματίων, ἡ δὲ Γεωργία, πλὴν δύο ἐπαρχιῶν
διατελουσῶν εἰσὲτι ὑπὸ τὴν Ὀθωμανικὴν ἐξουσίαν,
μετεβλήθη εἰς ἐπαρχίαν Ῥωσικὴν.

Πρὸ τῆς μεταβολῆς ταύτης οἱ κάτοικοι τῆς Γεωρ-
γίας ἦσαν διχρημένοι εἰς τρεῖς κλάσεις· τὴν τῶν εὐ-
γενῶν, τῶν ἡγεμονοπαίδων καὶ τῶν χωρικῶν. Οἱ χω-
ρικοὶ ἦσαν δοῦλοι ὑποκείμενοι εἰς τὴν θέλησιν τῶν
κυρίων τῶν οἱ εὐγενεῖς ἀπέκταν τὸν τίτλον ταύτου
ἀπὸ τῆς μεγαλοδωρίας τοῦ μονάρχου, καὶ οἱ ἡγεμονό-
παιδες ἦσαν ἡ μέλη τῆς βασιλικῆς οἰκογενείας ἡ ὁ-
πωσθήποτα οἰκίαι αὐτῆς. Αἱ διακρίσεις αὐταί, ὑπάρ-
χουσαι πρὸ ἀμνημονεύτων αἰώνων, σώζονται ἔτι καὶ
σήμερον. Ὁ μονάρχης ἦτο ἀπόλυτος, καὶ αὐτὸς μόν-
ος ἐκήρυττε πόλεμον, ἐπραγματεύετο εἰρήνην καὶ
ὑπέγραφε συνθήκας. Ἡ δὲ δικαιοσύνη διενέμετο κατὰ
τοὺς Ἑλληνικοὺς νόμους τοῦ Βυζαντίου.

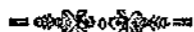
Ὁ χαρακτῆρ τῶν κατοίκων τῆς Γεωργίας εἶναι ὡς
ἐπὶ τὸ πολὺ πρῆξος, φιλήσυχος, φιλόξενος καὶ ἀφι-
λοπόλεμος. Ἀσπάζονται εἰς ἄκρον τὴν ἀνάπαυσιν,
τὰ συμπόσια, τὰς τρυφὰς, καὶ ἀποστρέφονται τὸν ἐ-
νεργητικὸν βίον. Ἐξ ἐνκνίας αἱ γυναῖκες αὐτῶν δια-
στέλλονται ἐπὶ δραστηριότητι ἡ φαντασία αὐτῶν εἶ-
ναι ζωηροτάτη, καὶ φιλοπερὰ πάθῃ καταναλλίσκουσι
τὰς καρδίας τῶν. Ἴδου διὰ τί καταφρονοῦσι τοὺς ὁ-
μοφύλους ἀνδρας καὶ προκρίνουσι νὰ ζῶσι δοῦλοι εἰς
τὰ χεῖρμα τῶν Τούρκων ἢ δεσποῖναι ἐν Γεωργίᾳ.
Τὸ κάλλος αὐτῶν εἶναι ἐξάίσιον, καὶ πολὺ ἄνωγε

ον τοῦ κάλλους τῶν γυναικῶν τῆς Κιρκασίας, τὸ ὁποῖον τοσοῦτον ἐκτιμᾶται ὑπὸ τῶν Εὐρωπαϊκῶν πα-
γκηπτῶν καὶ ἱστομογράφων.

Τίφλις, πρωτεύουσα τῆς Γεωργίας.

Πρωτεύουσα τῆς Γεωργίας εἶναι ἡ Τύρλις, τὴν ὁποῖαν περιστάνει ἡ παρούσα εἰκὼν. Ὅλα τὰ χρονικά καὶ τὰ λοιπὰ επιστημονικά ἀρχαία ἀτινα ὑπῆρχον ἐν αὐτῇ μέχρι τοῦ 1807, μετεφέρθησαν εἰς Πετροῦπολιν. Περιεστρέφοντο δὲ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον εἰς ἀντικείμενα ἀστρονομικά καὶ μαθηματικά εἰς ἃ ἐπέδιδον οἱ κάτοικοι τῆς Γεωργίας, τῆς ὁποίας ὁ πληθυσμὸς δὲν ὑπερβαίνει τὸν ἀριθμὸν τῶν κατοίκων τῆς ἀνεξαρτήτου Ἑλλάδος.

ΠΕΡΙ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΩΝ. (*)

Ἰῶδη κατὰ ἀρχαιοτάτους χρόνους οἱ ἀνθρώποι ἐνεκα τῆς γεωργίας καὶ τῶν λοιπῶν πολιτικῶν καὶ θρησκευτικῶν σχέσεων τῶν ἠσθάνθησαν τὴν ἀνάγκην τοῦ νὰ διακρίνωσι τὸν χρόνον εἰς μεγαλύτερα καὶ μικρότερα τμήματα, οἷον εἰς ἐνιαυτούς, μῆνας κτλ. Ὡς πρὸς τὴν κατὰ μῆνας διαίρεσιν ὠδηγήθησαν ὑπὸ τῆς σελήνης, καθὼς καὶ εἰς τὴν κατ' ἐνιαυτούς διαίρεσιν ὑπ' αὐτῆς ταύτης καὶ ὑπὸ τοῦ ἡλίου καὶ οὕτως ἐγεννήθησαν οἱ σεληνιακοὶ καὶ οἱ ἡλιακοὶ ἐνιαυτοί, οἱ ὁποῖοι κατ' ἀρχαίαν βεβαίως ἦσαν πολὺ ἀτελεῖς, καὶ οὕτω διέμεναν ἐφ' ἱκανόν, μέχρις οὗ ἀκολούθως δι' ἐπανειλημμένων παρατηρήσεων οὐ μόνον τὴν ἐνδεχομένην ἀκρίβειαν ἐλαβον, ἀλλὰ καὶ ὁ δρόμος τοῦ ἡλίου, ὡς καὶ ὁ τῆς σελήνης, ἐγνωσθῆ ἀκριβῶς καὶ διεκρίθη ἡ διαφορὰ τοῦ ἡλιακοῦ καὶ τοῦ σεληνιακοῦ ἐνιαυτοῦ. Κατὰ τοὺς νεωτάτους ἀκριβεῖς ὑπολογισμοὺς ὁ ἡλιακὸς ἐνιαυτὸς σύγκειται κατὰ μέσον ὄρον ἀπὸ 365 ἡμέρας, 5 ὥρας, 48 πρῶτα, καὶ 51 δευτέρα λεπτά ὁ δὲ σεληνιακὸς ἐνιαυτὸς ἀπὸ 354 ἡμέρας, 8 ὥρας, 48 πρῶτα λεπτά καὶ 36 δευτέρα, ὥστε ὁ ἡλιακὸς ἐνιαυτὸς εἶναι κατὰ 11 ἡμέρας μικρότερος τοῦ σεληνιακοῦ. Κυρίως σεληνιακοὺς ἐνιαυτοὺς ἔχουσι μέχρι τῆς σήμερον οἱ Ἄραβες, καὶ ἰδίως οἱ Μωαμεθανοί. Ταῦτα ὡς ἐν προοίμιῳ εἰπόντες, ἐρχόμεθα εἰς τὸ προκείμενον.

Ἰπὸ τὴν λέξιν Ἡμερολόγιον (Καλανδάριον) ἐννοοῦμεν μέρος μὲν τὴν παρὰ τινι λαῶ εισηγημένην καὶ ὠρισμένους ἐνιαυτούς, μῆνας κτλ. διαίρεσιν τοῦ χρόνου, μέρος δὲ καὶ τὸν πίνακα τῶν κατ' ἐκάστης ἡμερῶν, τὸν περιεχόντα δηλαδὴ μὲ πῶτας ἡμέρας τῆς ἐδομαδῆδος συμπίπτουσιν αἱ ἡμέραι τῶν μηνῶν. Κατὰ τὴν πρώτην σημασίαν λέγομεν π. χ. τὸ ἰουλιανὸν Ἡμερολόγιον διαφέρει κατὰ 12 ἡμέρας ἀπὸ τοῦ Γρηγοριανῶν, κατὰ δὲ τὴν δευτέραν ἐννοοῦμεν τὰ δι' ἑκα-

(*) Τὴν λέξιν Κ α λ α ν δ α ρ ι ο ν ἤθελον προτιμῆσαι εἰς ταύτην τὴν περίστασιν, καθὼς οὐ μάλιστα ὁ συγγραφεὺς τὸ παράγει ἐκ τοῦ κ α λ ε ῖ ν.

στον ἔτος ἐκδιδόμενα Ἡμερολόγια. Τὸ ὄνομα Καλῆν δάριον παράγεται ἀπὸ τὰς Καλάνδας (Calendae), λέξι Ῥωμαϊκῆν, σημαίνουσαν τὴν πρώτην ἡμέραν ἐκάστου μηνός, καὶ ἐτυμολογουμένην ἐκ τοῦ καλεῖν καθότι ὁ Ῥωμύλος ὁ πρῶτος βασιλεὺς τῆς Ῥώμης, τοῦ ἵποιοῦ τὸ ἡμερολόγιον κείται ὡς βῆσις τοῦ ἡμετέρου, θελήσας νὰ ἀρχίσῃ ἑκάστης μῆν ἀπὸ τῆς νέας σελήνης, ἐκτίσεν ἐπὶ τοῦ Καπιτωλίου λόφου ἰδιαιτέρον οἶκον (curia calabra), ἐν ᾧ παρετήρουν τὴν νέαν σελήνην, καὶ ἡ ἀρχὴ τοῦ μηνός ἐκαρτύττα (ἐκαλιτο) ὑπὸ τινος ἱερέως.

Τὸ ἔτος τοῦ Ῥωμύλου διηγεῖτο εἰς δέκα μῆνας, ἐξ ὧν ὁ μὲν Μάρτιος, Μάιος, Κοϊντίλιος, καὶ Ὀκτώβριος εἶχον ἀνά 31 ἡμέρας, οἱ δὲ λοιποὶ, Ἀπρίλιος, Ἰούνιος, Σεπτίλιος, Σεπτέμβριος, Νοέμβριος καὶ Δεκέμβριος, ἀνά 30 ἡμέρας, ὥστε ὅλοι ὅμοῦ ἀποτελοῦν 304 ἡμέρας. Ὁ δὲ Νουμάς, ὁ διάδοχος αὐτοῦ, προσέθηκεν ἐτι δύο μῆνας, ἢ κατὰ τὸν Πλούταρχον (ἐν βίῳ Νουμά) τοὺς ἤδη ἐπὶ τοῦ προκατόχου αὐτοῦ εἰς τὸ τέλος τοῦ ἔτους ἀνονόμως παρατελειμένους, δύο μῆνας, ἀπὸ 28, καὶ 22 ἡμέρας, μετέθηκεν εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦ ἔτους ὑπὸ τὸ ὄνομα Ἰανουαρίου καὶ Φεβρουαρίου. Τοῦτο ὅμως παραδέχονται ἄλλοι μόνον περὶ τοῦ Ἰανουαρίου, δι' ἡσχυρίζονται ὅτι ὁ Φεβρουάριος ἔμεινεν ὡς τελευταῖος μῆν τοῦ ἔτους, καὶ πρῶτον κατὰ τὸ 540 π. Χ. ἀπὸ τοῦς δεκάργους ἐλήσαντας νὰ παρακταίνωσι τὴν διάρκειαν τῆς λειτουργίας των, ἐτέθη ἀμέσως μετὰ τὸν Ἰανουάριον. Ὅπως δὴ ποτε καὶ ἂν ἔχη τὸ πρᾶγμα, εἶναι βέβαιον ὅτι ἀπὸ τῆς Κυβερνήσεως τοῦ Νουμά τὸ ἔτος εἶχε δώδεκα μῆνας, καὶ συνέκειτο ἀπὸ 355 ἡμέρας, διηρημένως, ὥστε ὁ μὲν Μάρτιος, Μάιος, Κοϊντίλιος καὶ Ὀκτώβριος εἶχον ἀπὸ 31 ἡμέρας, ὁ δὲ Ἰανουάριος, Ἀπρίλιος, Ἰούνιος, Σεπτίλιος, Σεπτέμβριος, Νοέμβριος καὶ Δεκέμβριος ἀνά 29 ἡμέρας, καὶ ὁ Φεβρουάριος 28. Ἄλλ' ἐπειδὴ τὸ ἔτος τοῦτο ἦτον μικρότερον μὲν τοῦ ἡλιακοῦ, μεγαλύτερον δὲ τοῦ σεληνιακοῦ, ἠναγκάσθησαν νὰ καταρτίωσιν εἰς ἐμβολίμους ἡμέρας, μέρος μὲν διὰ νὰ τακτοποιήσωσι τὴν σεληνιακὸν ἐνιαυτὸν, μέρος δὲ διὰ νὰ τὸν συμβιβάσωσι μετὰ τοῦ ἡλιακοῦ ὅθεν ἀνὰ πᾶν δεύτερον ἔτος παρενέβαλλον μεταξὺ τῆς 23 καὶ 24 Φεβρουαρίου ἕνα μῆνα, ἐμβόλιμον (mercedonius) ὀνομαζόμενον, ὅστις συνέκειτο ἀπὸ τῶν ἡμέρας καὶ ὥρας, καὶ ὅσας ὁ ἡλιακὸς ἐνιαυτὸς ὑπερέτερι τὸν σεληνιακόν, καὶ κατ' ἀφέσειαν τοῦ Πάπα ποτὲ μὲν ἦτο μακρότερος, ποτὲ δὲ βραχύτερος. Ἄλλ' αἱ ἀσπίρητοι αὐταὶ προσέθηκαν τῆσδε ἐπιπέδουσαν σύγχυσιν, ὥστε κατὰ τὸ ἔτος 708 ἀπὸ π. Χ. ἦτο: τὸ 46 π. Χ., τὸ Ῥωμαϊκὸν ἔτος κατὰ 67 ἡμέρας ἀπελείπετο τῆς ὀρθῆς χρονολογίας. Ὅθεν ὁ Ἰούλιος Καίσαρ, ἵνα δώσῃ πέρας εἰς τὴν ἀνεμαλλίαν ταύτην, προσεκάλεσεν εἰς τὴν Ῥώμην τὸν περίφημον ἑλληνα ἀστρονόμον Σωσιγένην, καὶ ἐπέταψεν εἰς αὐτὸν καὶ εἰς τὸν γραμματικὸν τοῦ φλαβίου τὴν διόρθωσιν τοῦ ἡμερολογίου. Πρῶτον λοιπὸν προσετέθησαν εἰς τὸ πρῶτον ἔτος 708, μεταξὺ τοῦ Νοεμβρίου καὶ Δεκεμβρίου 67 ἡμέρας, ὥστε τὸ ἔτος ἐκείνο ἔτος συγχύσεως (Annus confusionis) ἦτι

κλήθη, περιεῖχε 445 ἡμέρας· ἡ δὲ πρώτη Ἰανουαρίου, ἐπανῆλθεν εἰς τὴν προσήκουσαν αὐτῷ θέσιν, καὶ τὸ ἔτος 709 Ῥ. ἤρχισεν ἀπὸ τῆς νέας σελήνης.

Ὁ Σωσιγένης οὗτος ἐλαβὼν τὸν ἡλιακὸν ἐνιαυτὸν ὡς συγκαίμενον ἀπὸ 365 καὶ 6 ὥρας, τὸν διήρτισεν οὕτως, ὥστε ὁ μὲν Ἰανουάριος, Μάρτιος, Μάιος, Κοϊντίλιος, Σεπτίλιος, Ὀκτώβριος καὶ Δεκέμβριος εἶχον ἀνά 31 ἡμέρας· ὁ δὲ Ἀπρίλιος, Ἰούνιος, Σεπτέμβριος καὶ Νοέμβριος ἀνά 30, ὁ δὲ Φεβρουάριος 28· διὰ δὲ τὰς πλεονάζουσας 22 ὥρας, ἀποτέλουσας εἰς 4 ἔτη ὅτε λαλῶρον ἡμέραν, διέταξε κατὰ πᾶν τέταρτον ἔτος νὰ προστεθῇ μία ἡμέρα μετὰ τὴν 23 Φεβρουαρίου, ὥστε κατὰ πᾶν τέταρτον ἔτος ὁ μῆν οὗτος περιεῖχεν 29 ἡμέρας, τὸ δὲ ἔτος τοῦτο, ἕνεκα τῆς παρενθέσεως ταύτης καλούμενον ἐμβόλιμον ἔτος (Annus bissextilis), ἐνῶ τὰ λοιπὰ ἀνομάζοντο κοινὰ ἔτη, συνέκειτο ἐκ 366 ἡμερῶν. Παρατεθῆ δὲ ἡ ἐμβόλιμος ἡμέρα μεταξὺ τῆς 23 καὶ 24 Φεβρουαρίου, μέρος μὲν διότι εἶχεν ἤδη συνήθειαν ὁ λαὸς εἰς τὴν κατὰ τοῦτον τὸν χρόνον προσθήκην, μέρος δὲ διότι δὲν ἤθελον νὰ διαταράξωσι τὴν τάξιν τῶν ἐορτασίων ἡμερῶν.

Ταῦτα λοιπὸν τὴν χρονολογίαν, καὶ τὸ κατ' αὐτὴν συνταχθὲν ἡμερολόγιον, τὸ Ἰουλιανὸν καλούμενον, παραδέχεται ἐν γένει ἅπανα ἡ χριστιανικὴ ἐκκλησία. Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Καίσαρος, συνέβη μὲν μικρὰς τῆς σύγχυσις ἕνεκα ἐσφαλμένως τινὲς παρεθῆκα, ἀλλ' ἀμέσως παρατηρήθησαν ὑπὸ τοῦ ἀγιοστόου Καίσαρος, διορθώθη, ὥστε ἀπὸ τοῦ 757 Ῥ. (3 μ. Χρ.) μέχρι τοῦ 1582 οὐδεμίαν μεταβολὴν ἔπαθε τὸ Ἡμερολόγιον τοῦτο. Ἄλλ' ἐπειδὴ ὁ ἡλιακὸς ἐνιαυτὸς δὲν σύγκειται, ὡς ὑπέθεσεν ὁ Σωσιγένης, ἀπὸ 365 ἡμέρας καὶ 6 ὥρας ἀκριβῶς, ἀλλὰ μόνον ἀπὸ 365 ἡμέρας 5 ὥρας 48 πρῶτα λεπτά, καὶ 51 δευτέρα, ὡς ἀνωτέρω εἶπομεν, ἐλαμβάνοντο διὰ τοῦτο κατ' ἔτος 11 πρῶτα λεπτά, καὶ 10 περίπου δευτέρα περιέπων, τὰ ὅποια μετὰ παρέλευσιν 129 ἐτῶν ἀπέπεσον ὀλόκληρον ἡμέραν, ἥτις περιπλέον προσετέθητο εἰς τὸ Ἰουλιανὸν ἡμερολόγιον, καὶ οὕτω πάντοτε ἀπελείπετο ἡ ἐπιπλέον ἡμερῶν. Ἰῶδη κατὰ τὴν 15 ἡμερῶν ἡμερολογίου εἶχον παρατηρήσει τὴν ἀρκετὰ σιμαντικὴν ταύτην διαφορὰν, καὶ εἶχε σκεφθῆ περὶ αὐτῆς, ἀλλὰ μὴδὲ ὑπὸ τοῦ Γρηγορίου ΙΓ'. ἐπραγματοποιήθη ἡ διόρθωσις τοῦ ἀποπλήματος τοῦτου. Ὁ Πάπας οὗτος προσεκάλεσεν ἐπὶ τούτῳ εἰς τὴν Ῥώμην πολλοὺς σοφοὺς, μεταξὺ τῶν ὁποίων διέπρεπον ὁ Σιακόνης, ἱερεὺς τις ἐκ τοῦ Τολήτου, ὁ Χριστοφόρος Κλάβιος Ἰησοῦτης ἐκ Βαμβέργης, καὶ ὁ Ἀλοῦσιος Λίλι, βαθὺς μαθηματικὸς καὶ ἱατρὸς ἐκ Περὸνης, καὶ τοῖς ἐπέταξε τὸ ἔργον. Τὰς δὲ κατὰ τὸ 1577 ἐπιχειρηθείσας καὶ τὸ 1581 ἀποπερατωθείσας πράξεις αὐτῶν ἀποστείλας εἰς τινὰ Πανεπιστήμια καὶ τοὺς καθολικοὺς ἡγεμόνας, ἄμα λαβὼν τὴν ἀμόμφωνον ψήφον αὐτῶν, ἐξέδωκε τὸ 1582 τὴν 24 Φεβρουαρίου βούλλαν, δι' ἧς καταργεῖτο καθ' ὅλας τὰς καθολικὰς ἐπαρχίας τὸ Ἰουλιανὸν Ἡμερολόγιον, καὶ εἰσῆγετο τὸ νέον, τὸ εἰς ὄνομα αὐτοῦ Γρηγοριανὸν ἐπικληθῆν.

Ἡμερολογίου, συμπίπτουσιν τότε εἰς τὴν 10ην Μαρτίου, νὰ ἐπαναφέρῃ πάλιν εἰς τὴν 21 τοῦ αὐτοῦ, καὶ νὰ προσδιορῆ τὸν καιρὸν τοῦ Πάσχα, 2) νὰ προλάβῃ τοῦ λοιποῦ ἡμέρας διαφορὰς διὰ νέας διατάξεις τῶν ἐμβολίμων ἡμερῶν. Καὶ διὰ μὲν τὸ πρῶτον ἔπρεπε νὰ παραλείπωνται δέκα ἡμέραι ἀπὸ τοῦ ἡμερολογίου, ἐπομένως διέταξεν αὐτὴ ἡ παράλειψις νὰ γίνῃ κατὰ τὸν Ὀκτώβριον τοῦ 1582, καὶ ὅν μῆνα δὲν συνέπιπτον κινήται ἐορταί, καὶ ἡ 5' τοῦ Ὀκτωβρίου ν' ἀριθμῆται ὡς ἡ 15 τοῦ μηνός. Ὡς πρὸς τὸ Πάσχα δὲ, ἔμεινεν εἰς τὴν ἀπόφασιν τῆς ἐν Νικαίᾳ πρώτης Οἰκουμενικῆς Συνόδου· διὰ δὲ τὸ δεύτερον ἔπρεπε τοῦ λοιποῦ τὸ τελευταῖον ἔτος ἐκάστης ἐκατονταετηρίδος νὰ μὴ ἦναι ἐμβόλιμον, ὅπως εἶχε τὸ Ἰουλιανὸν ἡμερολόγιον, ἀλλὰ μόνον τὸ τελευταῖον ἔτος ἐκάστης τετάρτης ἐκατονταετηρίδος, τουτέστι τὰ ἔτη 1600, 2000, 2400 καὶ οὕτω καθ' ἑξῆς, τὰ δὲ ἄλλα, οἷον τὰ 1300, 1800, 1900, 2100 κλ. ἔπρεπε νὰ ἦναι κοινὰ ἔτη.

Ὁὗτος εἶναι ὁ ὀργανισμὸς, δι' οὗ τὸ Ἰουλιανὸν ἡμερολόγιον εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς διέφερε κατὰ δέκα ἡμέρας τοῦ Γρηγοριανοῦ, καὶ δλονὲν ἐξακολουθεῖ ν' ἀπολείπηται ἐξ αὐτοῦ. Τουτέστιν ἕνεκα τῶν κατὰ τὸν Ὀκτώβριον τοῦ 1582 παραλειφθεισῶν δέκα ἡμερῶν, εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς ἡ 5' Ὀκτωβρίου κατὰ τὸ Ἰουλιανὸν ἡμερολόγιον συνέπεσε μετὰ τὴν 15 τοῦ αὐτοῦ κατὰ τὸ Γρηγοριανόν· οὕτως ἔμεινε τὸ πρᾶγμα μέχρι τοῦ 1700, ὅποτε τὸ μὲν Ἰουλιανὸν ἡμερολόγιον εἶχε τὸ ἔτος τοῦτο ἐμβόλιμον, τὸ δὲ Γρηγοριανόν, ὅχι. Ἀμέσως λοιπὸν προσετέθη εἰς τοῦ Ἰουλιανοῦ ἕτερα ἡμέρα, καὶ ἐπομένως ἡ ἄ ἡμέρα ἐκάστου μηνός κατὰ τὸ Ἰουλιανὸν συνέπιπτε μετὰ τὴν διωδεκάτην τοῦ αὐτοῦ κατὰ τὸ Γρηγοριανόν μέχρι τοῦ Φεβρουαρίου τοῦ 1800, ὅποτε διὰ τὸν αὐτὸν λόγον προσετέθη εἰς τὸ Ἰουλιανὸν καὶ ἕτερα ἡμέρα, καὶ ἔκτοτε ἡ πρώτη ἡμέρα ἐκάστου μηνός αὐτοῦ συμπίπτει μετὰ τὴν δεκάτην τρίτην τοῦ μηνός κατὰ τὸ Γρηγοριανόν, ὥστε διαφέρουσι τὴν σήμερον ἀπ' ἀλλήλων τὰ δύο ταῦτα ἡμερολόγια κατὰ δώδεκα ἡμέρας. — Τὸ Γρηγοριανὸν ἡμερολόγιον ἤθελον εἶσθαι ἀκριβεστάτον, ἐάν ὁ ἡλιακὸς ἐνιαυτὸς περιεῖχε τῶνόντι 365 ἡμέρας, 5 ὥρας, 48 πρῶτα καὶ 12 δευτέρα λεπτά, ὅπως τὸν ἐξέλαβον τότε· ἀλλ' ἐπειδὴ σχεδὸν κατὰ 22 ἢ κατὰ τὸν Καλάνδρον 24 δευτέρα λεπτά εἶναι μικρότερος, ἐκ τούτου ἀποτελεῖται εἰς 3600—3900 ἔτη, διαφορὰ μίαις ἡμέρας, ἥτις περιπλέον λαμβάνεται κατὰ τὸ δίκαιον αὐτὸ, ἀλλ' ἡ διαφορὰ αὕτη βεβαίως πολὺν χρόνον ἀπαιτεῖ διὰ νὰ προσενησθῇ σύγχυσιν εἰς τὰς ὥρας τοῦ ἔτους, καὶ δι' ἐγκαταλείψουσιν μίαις ἐμβολίμου ἡμέρας εἰς τὸν κατάλληλον καιρὸν ἐκόλωσε δύναται νὰ διορθωθῇ. Τὸ Γρηγοριανὸν ἡμερολόγιον ἀμα εἰσῆγετο εἰς τὰς καθολικὰς ἐπαρχίας. Ἄλλ' οἱ ἀμέσως εἰσῆλθον εἰς τὰς καθολικὰς ἐπαρχίας, ἀλλ' οἱ Διαμαρτυρούμενοι δὲν τὸ παρεδέχθησαν, καθὼς προκίψαν ἐκ τοῦ Πάπα, καὶ ἐξηκολούθησαν τὴν χρονολογίαν τῶν μέχρι τοῦ 1699, ὅτε ἀπομαρτυροῦντες νὰ εἰσάξωσι νέον ἡμερολόγιον ὑπὸ τὸ ὄνομα τοῦ Ἰουλιανοῦ ἡμερολογίου διορθωμένου, ἐπέτρεψαν τὸ ἔργον τοῦτο εἰς τὸν ἐν Ἰβνῇ καθηγητὴν Βίγγελον, ὅστις ἐπεξε-

ρησε με αστρονομικούς υπολογισμούς επί της σελήνης, πανσελήνου ούσης, ακριβώς να προσδιορίση τον καιρόν του Πάσχα, καθ' εἴρηκν τὸ Γρηγοριανὸν ἡμερολόγιον ὡς πρὸς τὸ Πάσχα ἦττον ἀκριβές, καὶ διὰ τὸ ἔτος 1700, ὅτε ἐμελλε νὰ εἰσαχθῇ τὸ νέον διωρθωμένον ἡμερολόγιον, διέταξε νὰ παραλειφῶσι κατὰ τὸν Φεβρουάριον ἕνδεκα ἡμέραι, καὶ μετὰ τὴν 18 τοῦ Φεβρουαρίου ἀμέσως ν' ἀριθμῆται ἡ πρώτη τοῦ Μαρτίου. Τὸ ἡμερολόγιον τοῦτο εἰσῆχθη κατὰ τὸ εἰρημένον ἔτος ἀμέσως εἰς τὰς ἐπαρχίας ἐν Γερμανίᾳ, εἰς τὴν Ὀλλανδίαν καὶ Δανιμαρκίαν, καὶ μετὰ ἐν ἔτος εἰς τὴν Ἑλβετίαν, κατὰ δὲ τὰ 1752 καὶ 1753 εἰς τὴν Ἀγγλίαν καὶ τὴν Σουηδίαν.

Τοῦτο τὸ διωρθωμένον ἡμερολόγιον κατὰ τὰ πλεῖστον ἐσυμφώνει μετὰ τὸ Γρηγοριανόν, καὶ ὡς πρὸς τὸ Πάσχα ἀκόμη. Ἐπειδὴ ὅμως ὁ κυκλικὸς υπολογισμὸς δὲν δύναται νὰ συμφωνήσῃ πάντοτε μετὰ τοὺς αστρονομικούς, ἐκ τούτου συνέβη κατὰ τὰ ἔτη 1724 καὶ 1744, νὰ συμπέσῃ τὸ Πάσχα παρὰ τοῖς διαμαρτυρουμένοις ἡμέρας πρότερον, ἢ παρὰ τοῖς καθολικοῖς· τὸ αὐτὸ ἐλέγετο ὅτι μέλλει νὰ συμβῆ καὶ κατὰ τὸ 1778, ὅθεν Φρειδερίκος Β'. ὁ βασιλεὺς τῆς Πρωσσίας, διέταξε τὸ 1776, ὥστε τὸ Γρηγοριανὸν ἡμερολόγιον καὶ παρὰ τοῖς διαμαρτυρουμένοις ὑπηκόοις αὐτοῦ νὰ γίνῃ παραδεκτὸν ὡς ἡμερολόγιον τοῦ Κράτους. Τὸ δὲ ἐν τῇ Ρωσίᾳ καὶ ἐν τῇ Ανατολικῇ Ἐκκλησίᾳ ὑπάρχον ἡμερολόγιον οὐσιωδῶς εἶναι σύμφωνον μετὰ τὸ Ἰουλιανόν, διὲ μεταχειρίζομεθα συνήθως καὶ τὴν παλαιὰν καὶ τὴν νέαν ἡμερομηνίαν.

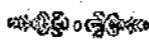
Τὰ ὀνόματα τῶν μηνῶν τοῦ ἡμετέρου ἔτους εἰσὶ τὰ αὐτὰ, ἢ καὶ παρὰ Ῥωμαίους. Ὁ Ἰαννουάριος καλεῖται ἐκ τοῦ Ἰαννοῦ, θεοῦ τοῦ χρόνου, ὁ Μάρτιος ἐκ τοῦ Ἄρεως, θεοῦ τοῦ πολέμου, ὁ Μάιος ἐκ τῆς Μάιας, μητρὸς τοῦ Ἰεμοῦ, καὶ ὁ Ἰούνιος ἀπὸ τῆς Juno (Ἥρας), εἰς τὰς ὁποίας τέσσαρας θεότητες ἐτελοῦντο δημόσιοι θυσίαι εἰς τὰς ἀρχὰς τῶν εἰρημένων μηνῶν· τὸ ὄνομα τοῦ Φεβρουαρίου παράγεται ἐκ τοῦ Februario, καθότι εἰς τούτον τὸν μῆνα ἤρχιζεν εἰς τὰ Λουπεραλία ἡ ἑορτὴ τῶν καθαρῶν τῆς πόλεως, καθὼς τὸ τοῦ Ἀπριλίου ἐτυμολογεῖται ἐκ τοῦ aperire, καθὼς κατὰ τούτον τὸν ἐαρινὸν μῆνα ἀνοιγομένων τῶν κατὰ τὸν χειμῶνα ἀποκεκλεισμένων καρπῶν τῆς γῆς. Οἱ δὲ λοιποὶ μῆνες, Σεπτέμβριος, Ὀκτώβριος, Νοέμβριος καὶ Δεκέμβριος διατηροῦσιν εἰσέτι τὰ παλαιὰ ἀριθμητικὰ ὀνόματά των, ὡς ἂν ἤρχιζε τὸ ἔτος ἀπὸ τὸν Μάρτιον· διὰ τὸν αὐτὸν λόγον καὶ ὁ Ἰούλιος καὶ Αὐγουστος ἀρχήτερα ὀνομαζόντο Κοιντίλιος καὶ Σεξτίλιος, ἀλλὰ μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Ἰουλίου Καίσαρος, πρὸς τιμὴν τοῦ μεγάλου τούτου στρατηγοῦ, διὰ δόγματος τῆς συγκλήτου τὸ ὄνομα Κοιντίλιος μετεβλήθη εἰς τὸ Ἰούλιος, καθὼς μετέπειτα, ὅτε ὁ Ὀκταβιανὸς ὀνομάσθη Αὐγουστος, δι' ἑτέρου δόγματος τῆς Βουλῆς, τὸν Σεξτίλιον ἀντικατέστησεν ὁ Αὐγουστος.

Ἡ Δυτικὴ ἐκκλησία ἐν τούτοις διατηρεῖ τὸ Ἰουλιανὸν ἡμερολόγιον, καὶ κατ' αὐτὸ ἔχει διατεταγμένας τὰς ἑορτάς της. Διὰ τούτου ὑπάρχουσιν ἰδιαίτερα ἡμερολόγια πρὸς ἐκκλησιαστικὴν χρῆσιν, τὰ ὁποῖα

καὶ μέχρι τὴν σήμερον ἐκκλησιαστικὰ ἡμερολόγια ὀνομαζόνται. Τοιαῦτα ἡμερολόγια, ἀλλὰ σύντομα, ὑπῆρχον καὶ εἰς τὴν ἀρχαίαν ἐκκλησίαν, περιέχοντα μόνον τὰς ἑορτάς τοῦ ἔτους, ἀνευ τῆς εἰς ἡμέρας, ἐβδομάδας, καὶ μῆνας διακρίσεως, οἷον τὸ responsorio καὶ Antiphonarium Γρηγορίου τοῦ μεγάλου, ἐκδοθὲν ὑπὸ τοῦ Καρδινάλιου Θεωρασίου ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν « Specimen distributionis officiorum per circulum anni. » Τὰ ἐκτελέσταιμα ὅμως εἶχον καὶ τὴν κατὰ μῆνας καὶ ἐβδομάδας διάρκειαν τὴν δὲ σύνθεσιν καὶ διάταξιν αὐτῶν ἦσαν ἐπιφορτισμένοι οἱ Ἐπίσκοποι, ὧν ἦσαν διακρίνοντες ἐπὶ τούτῳ ἰδιαίτεροι Κληρικοί, εἴτινες συγγράφοντες τοὺς βίβλους τῶν Μαρτύρων, καὶ τὰ περιστατικὰ τοῦ μαρτυρίου αὐτῶν, τὰ καθυπέβαλλον εἰς τοὺς ἐπιπόπους τούτους. Ἐκάστη ἐκκλησία εἶχε καὶ τὸ ἴδιον αὐτῆς ἡμερολόγιον. Τὸ ἀρχαιότατον τούτου τοῦ εἶδους, διασωθὲν μέχρις ἡμῶν, συνετάχθη περὶ τὰ μέσα τῆς τετάρτης ἐκατονταετηρίδος, καὶ ἐξεδόθη ὑπὸ τοῦ περιφήμου Ἰησοῦ τοῦ Διγιδίου Βουζερίου. Δύο ἄλλα, μικρόν τι μεταγενέστερα, ἐδημοσιώθησαν ὑπὸ Ἰωάννου Φρόντου καὶ Ἐδμόνδου Μαρτίνου. Ἐν ἡμερολόγιον τῆς ἐν Καρθαγένῃ ἐκκλησίας ἀπὸ τῆς 5 ἢ 6 ἐκατονταετηρίδα ἀνευρέθη ὑπὸ Μαθητῶν, καὶ ἐδημοσιώθη ὑπὸ τοῦ Ρουβάρτου. Ἀπόσπασμα ἀρχαίου Γοθικοῦ καὶ Μοζαραβικοῦ ἡμερολογίου, καὶ ἕτερον γαλλιστῆ, καὶ γερμανιστῆ ἀπὸ τῆς 9ης καὶ ἐφεξῆς ἐκατονταετηρίδος, ὑπὸ διαφόρων σοφῶν ἀνδρῶν ἐξεδόθησαν. Τὰ ἡμερολόγια ἦσαν αἱ βίβλαι τῶν Μαρτυρολογίων, καὶ, ἐπειδὴ κατ' αὐτὰ ἑορτάζετο καὶ ἡμέρα τῶν Μαρτύρων, ἀπατέλου καὶ μετὰ ταῦτα μέρος τῶν ἱερῶν βιβλίων, ὅθεν καὶ μέχρι τῆς σήμερον διατηροῦσι τὴν ἀξίαν των, ἔχοντα μεγάλην ἐπιρροὴν εἰς τὰ πνεύματα τοῦ λαοῦ.

(Ἐκ τοῦ Γερμανικοῦ).

ΓΑΒΡΙΗΛ ΣΟΦΟΚΛΗΣ

ΠΕΡΙ

ΚΑΜΕΛΛΙΑΣ.

(Camellia Japonica. Lin.—Class: Monadelphica Polyandria).

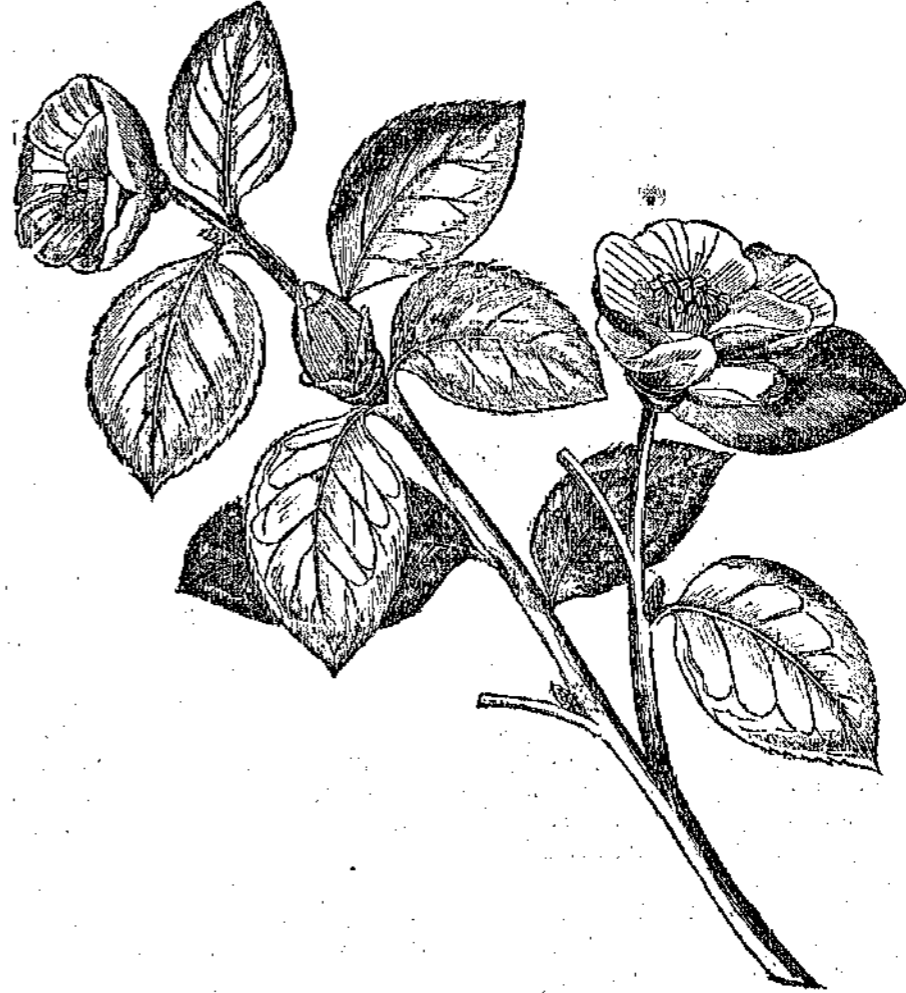
C. Japonica foliis ovatis utrinque acuminatis serraturis minimis. (Cavan. Diss. 6.)

—o—

Τὸ φυτὸν τοῦτο εἰσῆχθη πρὸ τινῶν ἔτων εἰς διάφορα τῆς Ἑλλάδος μέρη, καὶ εἰς αὐτὴν τὴν ἀπόθε-

τρον πῶσόν μας ὠθῆραν· ὥστε ἂν καὶ οἱ πλεῖστοι ἐξ ἡμῶν γνωρίζουσιν αὐτὸ, κοίνομεν ἀναγκαῖον νὰ γράψωμεν ἐνταῦθα ὀλίγα τινὰ, προτάττοντες περὶ τοῦ φυτοῦ τούτου, ἐν συντόμῳ, κατὰ τὴν επιστημονικὴν συνήθειαν, τὴν βοτανικὴν αὐτοῦ περιγραφὴν. Ἰπάρχουσι διάφορα εἶδη Καμελλίας, ἐξ ὧν ἄλλα μὲν ἔχουσι τ' ἀνθὴ ἀπλά ἢ διπλά, ἄλλα δὲ μονόχροα ἢ

σαρπτότων, ἢ δὲ ὑπερέχουσα γαυδῶδῆς βάσις αὐτοῦ νὰ ἴναι τιτανώδης ἢ χαλκικώδης καὶ οὐχὶ ἀργιλώδης. Ὁ θάμνος οὗτος εἶναι ἀειθαλῆς καὶ μόλις ἀναθάνει εἰς ὕψος 8—9 πηχῶν, φέρων πολλοὺς κλάδους ὀρθοῦς, λεῖους καὶ περιμήχεις· ὁ δὲ φλάνος εἶναι τερατόγρους. Τὰ ἀνθὴ, ἄοσμα ἀλλ' ὠραία, ἀναφύονται ἐπὶ τῶν κλάδων ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, μόνηρα,

Καμελλία.

πολύχροα· ὅλα δὲ ταῦτα γεννῶνται αὐτοφυῶς εἰς τὰ δάση τῆς Ἰαπωνίας καὶ Σινκῆς, εἰς δὲ τὴν Εὐρώπην, ὅπου κατὰ πρότερον εἰσῆχθησαν περὶ τὰ μέσα τῆς παρελθούσης ἐκατονταετηρίδος, εὐδοκίμουσι καλλιεργούμενα καὶ ἐντὸς γαστρῶν, καὶ κατὰ γῆς. Ἀπαιτεῖται ἡμῶς ὥστε τὸ χῶμα νὰ ἴναι ἐλαφρὸν καὶ λιπαρὸν, δηλαδὴ, νὰ ἐμπριέχῃ πολλὴν ὕλην φυτῶν

καὶ ἐπὶ βραχέων καυλῶν. Ἡ ἀνθῆσις ἀρχεται κατὰ τὸν Φεβρουάριον μῆνα καὶ διαρκεῖ σχεδὸν κατ' ὅλον τὸν Μάρτιον.

Πολλαπλασιάζεται δὲ συνήθως διὰ τῆς φυτεύσεως κλώνων ἢ μοσχευμάτων.

I. ΔΕ ΚΙΤΑΛΛΑΣ.

Ο ΑΛΕΚΤΩΡ

ΤΟΥ

ΜΕΣΟΝΥΚΤΙΟΥ.

Ἦτορχον ὄλαις δυνάμει! ματαίως ἢ καλῇ γοαίᾳ μου ἠγωνίσθη νὰ μ' ἐμποδίσῃ, ματαίως ἐκράυψασιν ἢ ταλαίπωρος, Φρειδερίκε, ποῦ ὑπάγεις, τοιαύτην ὥραν, υἱέ μου; Ἀκόμη νύξ εἶναι! πού

οικίας του χωριού διακριομένης εν τῇ σκοτίᾳ. Τότε ἐπίστευσαν ὅτι ἐσώθη. Ἀλλὰ Πέτρος, εἶπε φωνή τις, καὶ ἤβελον ὁμοίαι, ὅτι ὠμίλει ἢ ὄρνις. Πέτρος, δὲν δύνασαι ν' ἀρνηθῆς, ὅτι δὲν ἐφοβήθης τὴν ἐκδίκησίν μου. Σκέρθητι λοιπὸν καλῶς ἐπὶ τῶν γραιῶν γυναικῶν, ὅταν τὰς καταφρονῆς, σκέρθητι ἐπὶ τοῦ ἀγροῦ μου, ὃν κατεπάτησας, ἐφουδρίζων με. Ἰδοὺ ἡ γλῶσσά σου θέλει ἀπὸ τοῦδε μείνει ἀκίνητος ἐν ἔτος καὶ μίαν ἡμέραν· ἐπικατάρχτε, ἐπικατάρχτε! Τότε ὁ Πέτρος ἐξήγαγε σπασμωδικῶς ἐκ τοῦ κόλπου του μικρὸν ἐγκόλιον, καὶ λύσας αὐτὸ ἀπὸ τοῦ σχοινίου, ἐξ οὗ ἐξήρτητο, Παναγία μου, εἶπε, κατὰ τὴν αἰτίαν τὰς ἀπειλὰς ταύτας, καὶ τὸ ἀποτρόπαιον καὶ καταγθόνιον τοῦτο ὃν λαβέτω τὴν ἀνήκουσαν τιμωρίαν! Εἶπε, καὶ ἔρριψε τὸ ἐγκόλιον κατὰ τῆς ὄρνιθος, καὶ τὴν προσέβαλε. Τότε αὐτὴ ἔπεσεν, ἀφείσα κραυγὴν κλαυθμηρὰν καὶ πένθιμον, κραυγὴν ἐπαναληφθεῖσαν τρίς εἰς ἀπέραντον ἑκτασιν! Ὁ Πέτρος τότε τὴν ἀνεζήτησεν εἰς τὸ μέρος, ἐνθα ἔπεσεν, ἀλλ' ἐκεῖ οὐδὲν ἐφαίνετο πλέον· ἡ σελήνη μόνη ἐφώτιζεν ὡχραῖς ἀκτίσι τὴν εἰρηνικὴν τοῦ τόπου καλλονὴν, καὶ τὸ ἄγιον ἐκεῖνο ἐγκόλιον ὅπερ ἠτινισθόλει ἐπὶ τῆς κόνιως τῆς ἡδοῦ, ἐνθα κατέκειτο· τὰ δ' ἄνθη τῶν λευκάνων, τὰ δένδρα, ὁ οὐρανὸς καὶ οἱ ἀστῆρες, ἐτήρουν ὀλόκληρον τὴν μεγαλοπρεπὴ τῶν γαλήνων. Τότε δ' εὐσεργετικῆ δρόμος ἔπεσεν ἐπὶ τοῦ μετώπου μου, καὶ ὄσας θλίψεις καὶ ἀλγηδῶνας ἠσθανόμην, τὰς κατεπραΐυνεν.

Ἀφοῦ δὲ συνῆλθα, δὲν ἐδυνάθην νὰ συνάψω τὰς ἰδέας μοι καὶ νὰ ἐνοήσω τί μοι συνέβη· εὐρέθην δ' ἐπὶ τῆς κλίνης μου, πλησίον τῆς μητρός μου καὶ τῶν μικρῶν συντρόφων μου, ὀκτινες φιλοτιμίας μ' ἐπεδαψίλευον τὰς γλυκείας καὶ τρυφερὰς φροντίδας των. Ἐξεπλάγην δὲ διὰ τὸν θόρον καὶ διὰ τὴν χαρὰν αὐτῶν, ὅτ' ἐξύπνισσα, καὶ διὰ τὰ παιδικὰ παιγνίδια, ὅσα μ' ἔφερον ἢ μῆτηρ μου μετὰ στοργῆς ἀπὸ τῶν θάλαμόν της. Ἀλλὰ τότε ἠνεύχθη ἡ θύρα, καὶ εἰσῆλθεν ἡ Κυρὰ Μαργαρίτα, παράφρων, προσηνὴς καὶ γελῶσα, νὰ ἐρωτήσῃ περὶ τῆς υἱείας μου.— Εἰς τὴν θέαν της αἰφροβερὰ καὶ τρομερὰ νυκτερινὰ ἀναμνήσεις μ' ἐπανήλθον, καὶ ἀποτροπισθεῖς αὐτὴν, ἐπανεπέσον αὐθις εἰς τὴν κλίνην μου, καὶ βλέπων, ὅτι μ' ἐπλητίζε, ἐχώθην ὅλος ὑπὸ τὰ σκεπάσματά μου, κραυγάζων μετὰ τρώμου, Μῆτῆρ μου, μῆτῆρ μου, βοήθησον, ἰδοὺ πάλιν ἡ μέλαινα ὄρνις! Ὅλοι δὲ μ' ἐνόμισαν φρονήρη, καθὼς καὶ ἤμην τινόντι.

Μέγα Ρεύμα τῆ 16 Νοεμβρίου 1852.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΑΘΑΝΑΣΙΑΔΗΣ.

Β Α Θ Ο Σ

ΤΟΥ

ΩΚΕΑΝΟΥ.

Ἡ ἐπομένη ἐκθεσις ἐκοινοποιήθη εἰς τὴν Βασιλικὴν ἐταιρίαν τῆς Ἀγγλίας παρὰ τοῦ πλοιάρχου Δενχάμ (Denham), διευθυντοῦ τοῦ βασιλικοῦ Βρετανικοῦ πλοίου Ἑράλδ (Herald).

α Ὁ Πλοίαρχος Denham, διαπονηθεὶς παρὰ τῆς Κυβερνήσεώς του νὰ ἀναλάβῃ ἐπιστημονικὴν διὰ πλοῦν, παρεγγέλη νὰ ἐξιχνιάσῃ μεταξὺ ἄλλων ἀντικειμένων καὶ τὸ βάθος τοῦ ὠκεανοῦ. Ἀνέφερε δὲ ὅτι ἐξετάσας ἐν μέρος αὐτοῦ εὗρεν αὐτὸ ἔχον βάθος 7,706 ὄργων (1) εἰς 36 μοίρας· 41 λεπτά μασημβρινὸν πλάτος, καὶ 37 μοίρας 6 λεπτά δυτικὸν μήκος κατὰ τὸ Μεσημβρινὸν τοῦ Greenwich. Ὁ βολισμὸς τῆς βολίδος ἐγένετο ἐν ἡμέρᾳ γαληνιαῆ τῆν 30 Ὀκτωβρίου 1852 Ν. Ε. διαβαίνοντος τοῦ πλοίου ἀπὸ τοῦ Ῥίου Ἰανέου εἰς τὸ Κούλπι ἀκρατικῆσι. Τὸ σχοινίον τῆς βολίδος ἦτο ὁμοιόμορρον καὶ συνεχὲς καθ' ὅλον τὸ μήκος του, καὶ εἶχε διάμετρον 1/10 τοῦ δακτύλου (2), ἑκατὸν δὲ ὄργων αὐτοῦ ἔταν ἦσαν στεγναὶ ἐξύγιζον μίαν λίτραν (3). Ὁ πλοίαρχος Δενχάμ (Denham) ἔλαβε παρὰ τοῦ Μιστῆρου Μ' Κωερ τοῦ Ναυτικοῦ τῶν Ὁμοσπόνδων Πολιτειῶν, καὶ διευθυντοῦ τῆς φρεγάτας Congress, 15,000 ὄργων τοῦ σχοινίου τούτου, ἦτο 10,090 ὄργων εἰς ἓνα πηιστῆρα καὶ 5,000 ὄργων εἰς ἄλλον, καὶ φρονεῖ ὅτι ἦτο ἐξαιρέτως κατὰλληλον πρὸς τὸν σκοπὸν δι' ὃν κατεσκευάσθη, ἡ βολὴ ἐξύγιζεν 9 λίτρας, καὶ σύρασα μὲθ' ἑαυτῆς εἰς τὴν κατάδυσιν της 7,706 ὄργων εἰς τὸ σχοινίον τούτου, εὗρε τὸν πυθμένα τῆς θαλάσσης. Ὁ πλοίαρχος Denham ἀναφέρει ὅτι ὁ υποπλοίαρχος τοῦ Hutehinson καὶ αὐτὸς εἰς διαφόρους λέμβους μετὰ τὰς ἰδίας χεῖρας των ἀνεβίβασαν πολλὰς τὴν βολίδα 50 ὄργων, καὶ ἀφοῦ ἀνενοῦτο ἡ κατάδυσίς της ἴσαστο ἀποτόμως εἰς τὸ πρῶτον σημεῖον ἐντὸς μίας ὄργων καὶ δὲν ἐγύριζε πλέον τὸν πηιστῆρα.

Ἡ ταχύτης μὲθ' ἧς ἡ βολὴ κατέβαινον ὑπῆρξεν ἡ ἐφεξής:

	ὥραι	λεπτ.	δεύτ.
Αἱ πρῶται 1000 ὄργων εἰς	0	27	15
1000 ἕως 2000	0	39	40
2000 » 3000	0	48	10
3000 » 4000	1	43	39
4000 » 5000	4	27	06

(1) Μία ὄργων ἰσοδυναμεῖ μετὰ 6 πόδας Ἀγγλικῆς ἢ 1,829 μέτρα.
 (2) 1/10 τοῦ δακτύλου ἰσοδυναμεῖ μετὰ 0,02539 τοῦ μέτρου.
 (3) Μία λίτρα ἰσοδυναμεῖ μετὰ 142 δρέμικα.

	ὥραι	λεπτὰ	δεύτ.
5000 » 6000	4	45	25
6000 » 7000	1	49	45
7000 » 7706	1	14	15
	9	24	45

Ὅλος λοιπὸν ὁ χρόνος τὸν ὅποιον κατηνάλωσεν ἡ βολὴ καταβαίνουσα εἰς τὸ παράδοξον τοῦτο βάθος τῶν 7,706 ὄργων ἢ 7,7 γεωγραφικῶν μιλίων (1) ἦτο 9 ὥρων 24 λεπτῶν καὶ 45 δευτέρων λεπτῶν. Αἱ ὑψηλότεραι κορυφαὶ τῶν Πηλαγαίων ὄρειν ἔχουσιν ὀλίγον τι περισσώτερον ὕψος τῶν 28,000 ποδῶν ἢ 4,7 γεωγραφικῶν μιλίων ὑπεράνω τῆς θαλάσσης. Ὁ πυθμὸν λοιπὸν τῆς θαλάσσης ἔχει βάθος κατὰ πολὺ ὑπερβαῖνον τὰς ὑπεράνω αὐτῆς ὑψηλότερας κορυφάς. Ἡ δυνάμις τοῦ σχοινίου ἦτο 72 λίτρων κατὰ τὴν δοκιμασίαν τὴν ὅποιαν ὑπέστη πρὸ τῆς χρήσεώς του. Τὸ δὲ ἔλιν αὐτοῦ (αἰ 7,706 ὄργων) αἰ ὅποιοι ἐβυθίσθασαν) ἐξύγιζε στεγνὸν 77 λίτρας, ἐκτὸς τοῦ βάρους τῆς βολίδος. Μεγάλῃ προσοχῇ κατεβλήθη εἰς τὴν προσπίθειαν τοῦ νὰ ἀναβιβάσωσιν εἰς τὴν ἐπιφάνειαν τὴν βολίδα, διὰ νὰ πληροσηθῶσι περὶ τῆς φύσεως τοῦ πυθμῆος (2)· ἀλλ' ἐνὶ ἀνέστυρον τὸ σχοινίον μετὰ προσοχῆς, ἐκόπη εἰς 140 ὄργων κατῶθεν τῆς ἐπιφανείας τῆς θαλάσσης συνεπάγον καὶ ἐν θερμότητι τὸ ὅποιον εἶχε προσκολληθῆ εἰς αὐτὸ εἰς 3000 ὄργων βάθος.

Τοῦτο τὸ ἔαθος εἶναι τὸ μεγαλύτερον ἐξ ὧν εὐρέθησαν ἄχρι τοῦδε.

ΒΙΒΛΙΑΚΑ.

Ἐν τῇ ΕΒ' φυλλάδι τοῦ περιοδικοῦ τούτου συγγράμματος, κατὰ τὸν παρελθόντα Δεκέμβριον, καταγράσαντες πίνακα συνοπτικὸν τῶν κατὰ τὰ ἔτη 1850 καὶ 1851 ἐκδοθέντων ὑπὸ Ἑλλήνων βιβλίων καὶ περιοδικῶν συγγράμματων, ὑπεσχέθημεν συγγράμματος νὰ ἐπαναλάβωμεν τὸ αὐτὸ ἔργον καὶ περὶ τῶν κατὰ τὸ 1852 τύποις ἐκδοθέντων, ἅμα ἀρχομένου τοῦ ἔτους 1853. Ἀνεβάλωμεν δὲ τὴν ἐκπλήρωσιν τῆς ὑποσχέσεως μέχρι τοῦδε ἐπὶ τῷ σκοπῷ τοῦ νὰ συναζόμεν ἐν τῷ μεταξὺ χρόνῳ ἀκριβεστεράς πληροφίας.

ροφίας καὶ πλειοτέρας. Ἀλλ' αἱ δυσχερεῖαι περὶ τὴν συναγωγὴν τῆς βίβης ἦσαν δυστυχῆς· αἱ αὐτὰί ὡς καὶ πρότερον. Ἀπέτάνημεν ἐγγράφως εἰς τινὰς λογίους κατοικοῦντας τὸ ἐξωτερικόν, παρακαλοῦντες αὐτοὺς νὰ μᾶς βοηθήσωσιν εἰς τὸ ἔργον, καὶ ἐν μέρει μὲν ἐπετύχομεν, καὶ ἐκπράξομεν διὰ τοῦτο τὴν εὐγνωμοσύνην μας πρὸς τὸν ἐν Ζακύνθῳ Κ. Π. Χιώτην, ἐν μέρει δὲ ἀπετύχομεν, ἴσως διὰ τὰς πολλὰς ἀσχολίας τῶν πρὸς οὗς· ἐγράψαμεν φίλων. Πιθανὸν δὲ νὰ νομίζωσι τινὲς καὶ ματαιοσχολίαν τὸ παρ' ἡμῶν πραττόμενον. Ἡμεῖς δὲν παιθόμεθα, ἀλλὰ φρονούμεν ἐξ ἐναντίας, ὅτι καθὼς ὁ χρηματιστὴς καὶ ὁ ἔμπορος κατὰ πᾶσαν ἀρχὴν ἔτους ποιεῖ τὸν ἀπολογισμὸν τοῦ παρελθόντος διὰ νὰ γνωρίζῃ τοῦ εὐρίσκεται, οὕτω πρέπει νὰ πράττῃ καὶ ὁ κηδόμενος τῆς ἐν τῇ ἐθνικῇ φιλολογίᾳ προόδου, ἐπιβλέπων τοῦλάχιστον τὸ διανυθὲν στάδιον καὶ τὴν πολλὴν ἢ ὀλίγην ποικιλίαν τῶν πνευματικῶν ἀγώνων. Τὸ δὲ πῶσον καταρωθῆται ἐκ τῶν ἀγώνων τούτων καὶ ἡ λεπτομερὴς ἐκθεσις τῶν κερδῶν ἢ ζημιῶν, τοῦτο βέβαια εἶναι ἄλλο γενναϊότερον ἔργον, καὶ ἐν ὅχι πάντῃ ἀκατόρθωτον παρ' ἡμῖν, ταλμηρὸν ὅμως ἀπαιτοῦν ἀνδρα καὶ μὴ ἀποδειλιῶντα εἰς συμπλοκάς καὶ ἐριδας φιλολογικῆς. Ἐνοοῦμεν δηλαδὴ τὸ νὰ γράψῃ τι ἄρθρον ἐκτενὲς βιβλιογραφικὸν ἐν ᾧ οὐ μόνον τὸ πῶσον τῶν βιβλίων εἰς κατηγορίας τινὰς διηρημένον νὰ ἐκτίθηται, ὡς ἡμεῖς πράττομεν, ἀλλὰ καὶ νὰ ἐξετάζηται καὶ ἐπικρίνηται ὁλοσχερῶς καὶ ἡ ἀξία τῶν δημοσιευθέντων. Τὸν ἐπιχειρήσοντα τοιοῦτο ἐθνικοφελὲς ἔργον ἐκαιοῦντες ἡμεῖς ἀπὸ τοῦδε, προσφέρομεν εἰς τὸ κοινὸν ἐντοσούτω μετριοτέρων ὑπουργίων, καὶ ἐκθέτομεν ἤδη τὴν ἐξῆς σύνοψιν τῶν βιβλιακῶν ἐρευνῶν μας περὶ τοῦ ἔτους 1852, διὰ νὰ μὴ φανώμεν ὅτι ἀποκνοόμεν καὶ εἰς τὰ δυνατὰ καὶ εὐκολώτερα ἔργα, δι' ὃν ὅπως οὐκ ἐνδύμεθα νὰ προσπλησιάζωμεν τοὺς ὑπὲρ ἡμᾶς προωδευμένους ἐσπερίους λαοὺς. Χάριν δὲ συγκρίσεως παραθέτομεν καὶ τοὺς ἀριθμοὺς τῶν δημοσιευθέντων ἐν ἔτει 1851, τῶν ὁποίων τὸ κεφάλαιον, ὡς θέλει παρατηρήσει ὁ ἀναγνώστης, ἐκτίθεται παρ' ἡμῶν σήμερον πολὺ μείζον τοῦ σημειωθέντος ἐν τῇ ΕΒ' φυλλάδι, διότι ἡμεῖς χήσαμεν νὰ λάβωμεν ἐν τῷ μεταξὺ πλειοτέρας πληροφίας.

Ἐξεδόθησαν λοιπὸν ἐν Ἑλλάδι, Ἑπτανήσῳ καὶ Τουρίᾳ κατὰ τὰ ἔτη 1851 1852

Ἑφημερίδες πολιτικαί, ἐξ ὧν τινὲς καὶ διγλωσσοὶ καὶ τριγλωσσοὶ	46	36
Πολιτικὰ φυλλάδια ἐφημερὰ	27	11
Περιοδικὰ συγγράμματα διασκεδαστικὰ καὶ πῶς καὶ διδασκτικὰ	5	6
Περιοδικὰ συγγράμματα ἐπιστημονικὰ	1	3
Βιβλία Ἑλληνικῆς φιλολογίας	8	6
Λατινικῆς	2	—
Ἰταλικῆς	2	1
Γαλλικῆς	1	3
Ἀγγλικῆς	1	—
Ἰνδικῆς	1	1
Θεολογικὰ	15	27

Φιλοσοφικά	2	—
Ίστορικά και βιογραφικά	5	9
Γεωγραφικά και περιηγητικά	3	5
Πολιτικά	5	2
Διοικητικά, άπυνομικά, οικονομικά	4	—
Βιομηχανικά, έμπορικά	1	1
Νομικά	—	6
Ίατρικά	—	2
Μαθηματικά	1	1
Στρατιωτικά	1	—
Παιδαγωγικά και δημόδη	10	9
Ποιητικά	23	47
Μυθιστορήματα και διηγήματα	6	3
Παντοία, όλων λόγοι πανηγυρικοί και επιτάφιοι, εκθέσεις περί σχολείων, προσωπικά διενέξεις	11	9
Ήμερολόγια, χρήσιμοι, όνειροκριτικά	7	6

Τό όλον 188 164

Ταύτα δὲ τὰ 164, τὰ κατὰ τὸ ἔτος 1852 τυπωθέντα, διανέμονται κατὰ χώρας ὡς ἑξῆς· εἰς τὴν Ἑλλάδα 120, (δηλ. ἐν Ἀθήναις 107, ἐν Ἐρμούπολει 8, ἐν Πάτραις 3, ἐν Ναυπλίῳ 1, ἐν Τριπόλει 1), εἰς τὴν Ἑπτάνησον 29, (δηλ. ἐν Κερκύρῳ 14, ἐν Κεφαλληνίᾳ 8, ἐν Ζακύνθῳ 7), εἰς τὴν Τουρκίαν 7, (δηλ. ἐν Σμύρνῃ 4, ἐν Κωνσταντινουπόλει 2, ἐν Βουκουρεστίῳ 1), ἀλλοχοῦ τῆς Εὐρώπης 8, (δηλ. ἐν Βενετίᾳ 5, ἐν Λονδίῳ 3).

Παρατηρήσεις ἐπὶ τῶν ἀνωτέρω φέρουμένων τὰς ἐξῆς· Ἄσιν καὶ κυρίως, πιθανώτατον εἶναι τινὲς τῶν ἐπιστημῶν καὶ μαθησέων ἀτελέστερον νὰ ἀντιπροσωπεύωνται ἐν τῇ ἀνωτέρω ἐκθέσει, ἀλλὰ δὲ σχετικῶς ἐντελέστερον, ὅσην καὶ ἂν κατεβάλομεν ἐπιμέλειαν περὶ τὴν συναγωγὴν γενικωτέρων πληροφοριῶν. Βον· Ἐκ τῆς Τουρκίας μάλιστα ἀτελεστάτας εἶχαμεν τὰς πληροφορίες ὅτε συνετάττομεν τὸν παρόντα κατάλογον. Γον· Ὅλαι αἱ ἐφημερίδες δὲν διήνησαν ὀλόκληρον τὸ ἔτος· τινὲς μάλιστα ἀπέθανον ἅμα γεννηθεῖσαι. Δον· Ἡ ὑπερτέρησις τοῦ ἔτους 1851 κατὰ 24 ἀριθμοὺς φαίνεται ὅτι πρέπει ν' ἀποδοθῆ εἰς τὰς ἐφημερίδας καὶ τὰ πολιτικὰ φυλλάδια, τὰ κατὰ τὸ παραχωδέστερον ἐκείνο ἔτος μάλιστα τὴν Ἑπτάνησον καταπλημμυρήσαντα. Ἄλλως ὅμως δυνόμεθα νὰ εἰπωμεν ὅτι καὶ πολλὰ δημοσιεύσεις τοῦ ἔτους 1852, ὡς πρὸ μικροῦ παρελθόντος, δὲν περιῆλλον ἀκόμη εἰς γνῶσιν ἡμῶν, διότι καὶ αἱ περὶ βιβλίων εἰδήσεις, καθὼς καὶ ἄλλα πολλὰ τῶν συμβαινόντων, χρόνον τινὰ ἀκαίτοιτοι διὰ τὰ διατρέξασιν τόπους καὶ διαστήματα ὥστε δὲν πιστεύομεν νὰ ἦτο τὸ ἔτος 1852 σχετικῶς τόσον πτωχότερον τοῦ 1851, ὅσον δεικνύει ὁ πίναξ.

Τὰς λοιπὰς προσωπικὰς καὶ ποιητικὰς ἀνωμαλίας καὶ διαφορὰς τῶν δύο τούτων ἐτῶν καταλείποντες εἰς τὴν περιέργειαν καὶ τὴν ὀξυδερκεῖαν τοῦ ἀναγνώστου, δὲν δυνάμεθα τελευτῶντες νὰ μὴ ἐκφράσωμεν τὴν εὐχὴν ἡμῶν, ὅπως τὸ τρέχον ἔτος μὴ μόνον παραγάγῃ ποικιλίαν ἀφρονωτέρων τῶν τῆς διανοίας ἔργων, ἀλλὰ καὶ φέρῃ αὐτὴν μετ' εὐκολίας

εἰς γνῶσιν τοῦ συντάζοντος μετὰ ἐν ἔτος ὄντων τινὰ ἐκθεσιν, διὰ νὰ μὴ ἴδωσιν οἱ φιλοπάτριδες πάλιν δυσάρεστα κενὰ εἰς τὰς τάς τῶν οὐσιώδεις ἀποχλήσεις τῆς φιλοσοφίας, τῶν φυσικῶν ἐπιστημῶν καὶ ἄλλων τινῶν ἵαν ἀναγκαίων μαθήσεων.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 9 Μαρτίου 1853.

Κι

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΑΙ ΑΝΑΚΑΛΥΨΕΙΣ.

Πρὸ δύο ἐτῶν ἡ Γαλλία ἐπεμψε πρόξενον εἰς Μοσσοῦλ τῆς Ἀσσυρίας τὸν Κ. Πλάς (Placé), συνοδουόμενον ὑπὸ τοῦ ἀρχαιολόγου Κ. Τρανσάν (Tranchan), μετ' ἐντολῆς νὰ ἐξεκκολληθῶσι τὰς ἐν Βαβυλωνί ἀνασκαφάς. Ὁ Κ. Πλάς, πολλὰ τε καὶ ἄλλα ἀνευρών ἐν θέσει Χορσαβὰδ, ἐσχάτως ἀνεκάλυψε διπλὴν κίωνων στοάν, καὶ ἀνδρῶν λιθόστρωτα διὰ μεγάλων πλακῶν. Μετὰ ταῦτα δὲ, μεθοδικῶς ἀνασκάψας ὀπίσω τῆς στοᾶς ταύτης, εὗρε τοίχον ἔχοντα 5 μὲν ποδῶν ὕψος, 11 δὲ ποδῶν μῆκος, περιεργότατον δὲ καὶ μοναδικὸν εἰς τὸ εἶδος του, διότι εἶναι ὄλος κεκαλυμμένος ὑπὸ κεράμων γραπτῶν καὶ στιλπνῶν, ἐντελῶς διατετηρημένων, καὶ ὁραόντων γραφὰς ἀνθρώπων, θηρίων καὶ δένδρων. Πιστὰ δὲ τοῦτο τὸ πρῶτον μέχρι τοῦδε γνωστὸν δῆγμα Ἀσσυριακῆς ζωγραφικῆς, ἀποδεικνύον εἰς τὴν ἐρημίμειον αἱ στιλπναὶ πλίνθοι, ὧν πλῆθος εὐρίσκονται ἐν Νινευί, πρὸ πάντων δ' ἐν Βαβυλωνί, καὶ διακαιοῦν τὰς περιγραφὰς τοῦ Διοδώρου λέγοντος περὶ τοῦ δευτέρου περιπέλου τῶν πρὸς ἐσπέρην βασιλείων τῆς Βαβυλωνος (Β'. 8). Ἐν ὧμαις ἰσχυρῶς πλίνθοις διετετέπωτο θηρία παντοδαπὰ τῇ τῶν χρωμάτων γιγαστηρία τὴν ἀθήναιον ἀπομιμούμενα, καὶ προσθέντος ὅτι ἐπὶ τοῦ τρίτου περιπέλου ἐπεποιήτο κυνήγια παντῶν θηρίων, γιγαστηρία τῶν χρωμάτων καὶ τοῖς τῶν τύποι ἀπομιμήμασι κατεσκευασμένον προσέτι δὲ ἐντελῶς ἀνταποκρινόμενος εἰς τὰς ὑπὸ Ἰεζεκίηλ (ΚΓ'. 14) περιγραφόμενας ἐντελιχοὺς γραφὰς. Καὶ εἶδον ἀνδρῶν ἐξωγραφημένων ἐπὶ τοῦ τοίχου, εἰκόνας Χαλδαίων ἐξωγραφημένων, ἐν γραφίδι διακρινόμενους ποικιλίματα ἐπὶ τὰς οὐράς αὐτῶν, καὶ τῶν βαπτῶν ἐπὶ τῶν κεφαλῶν αὐτῶν.

Καθ' ἐν δὲ τῶν περὶ τῶν τοίχων τούτου, ἀνεῦρεν ἀντικείμενον οὐχ ἧττον ἀξιόλογον διὰ τὴν τέχνην τῆς Ἀσσυρίας ἄγαλμα ἐκ λευκοῦ τιτανολίθου, τὸ πρῶτον εὐρεθὲν ἐν Ἀσσυρίᾳ, ἄγαλμα, διότι οἱ Ἀσσυριοὶ κατεσκεύαζον τὰ ἀγάλματά των χρυσοῦ, ἢ ξύλινου καὶ ἐπίχρυσου. Ἔχει δὲ τοῦτο 4 ἢ ποδῶν ὕψος, εἶναι ἐντελῶς διατετηρημένον, καὶ παριστᾷ ἄνθρωπον κρατοῦντα φιάλιν. Ἐπειδὴ δὲ ὁ τοίχος φαίνεται

καὶ ἂν μέρος παρόδου ἀγοῦσης εἰς εὐρείαν ἀίθουσαν, ὁ Κ. Πλάς ἤλπιζε νὰ εὕρῃ καὶ ἄλλο ἄγαλμα, τὸ ἀντιστοιχοῦν εἰς αὐτὸ, εἰς τὸ ἕτερον τῆς παρόδου πύλας.

Καὶ διὰ πολλῶν δὲ ἄλλων ἀνακαλύψεων κατὰ τὸ μέρος τοῦτο ὁ Κ. Πλάς ἀναγγέλλει ὅτι ἐντός ὀλίγου θέλει δυνήθῃ νὰ σχεδιάσῃ ὀλόκληρον τοῦτο τὸ μεγαλοπρεπὲς ἀσσυριακὸν μνημεῖον.

Η ΚΤΗΝΟΤΡΟΦΙΑ ΕΝ ΑΙΓΑΙᾷ

ΚΑΙ ΕΝ ΓΑΛΛΙΑ.

Ἄπο ἐκατὸν ἑνιαυτῶν, ὁ ἀριθμὸς τῶν ἑσθιασθῶν καὶ εἰς τὴν Γαλλίαν καὶ εἰς τὰς Βρετανικὰς νήσους διότι λογαριάζουν ὅτι κατὰ μὲν τὸ 1750, ὁ ἀριθμὸς οὗτος συνεποσοῦτο κατ' ἑκατέραν πῶν χωρῶν εἰς 17 ἕως 18 ἑκατομμύρια κεφαλῶν, σήμερον δὲ ἀναβαίνει εἰς 35 ἑκατομμύρια, ἄλλ' ἢ φανερωμένη αὐτῇ ἰσότης καλύπτει ἀνισότητά μεγάλην· ἐπειδὴ ἡ ἔκτασις τῆς Ἀγγλικῆς χώρας πρὸς τὴν ἑκασίαν τῆς Γαλλικῆς εἶναι ὡς 31 πρὸς 53. Διὰ τὸ ἔχει ἡ Γαλλία ἀναλόγως τόσα πρόβατα ὅσα ἔχει ἡ Ἀγγλία, ἔπρεπεν ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν νὰ συμποσοῦται εἰς 50 ἑκατομμύρια τοῦλάχιστον.

Ὅχι μόνον δὲ τὰ Γαλλικὰ πρόβατα εἶναι εὐαριθμότερα τῶν Ἀγγλικῶν, ἀλλ' εἶναι καὶ κατὰ τὴν ποιὴν πολὺ κατώτερα. Τοῦτο δὲ διότι εἰς μὲν τὴν Γαλλίαν, τὸ μαλλίον εὐειρωθῆ ὡς τὸ κύριον προϊόν, καὶ δὲ κρέας, ὡς τὸ ἐπουσιώδες· ἐξεναντίας εἰς τὴν Ἀγγλίαν τὸ μαλλίον θεωρεῖται ὡς τὸ ἐπουσιώδες προϊόν, τὸ δὲ κρέας ὡς τὸ κύριον. Ἐκ τῆς ἀπλῆς ταύτης διακρίσεως, ἥτις, ἐκ πρώτης ὕψεως, φαίνεται ἀσήμερον, προέκυψε διαφορὰ προσόδου ἀναβαίνουσα εἰς πολλὰς ἑκατοντάδας ἑκατομμυρίων.

Ἄπο ὀγδοήκοντα περίπου ἑνιαυτῶν μεγάλη ἐγένετο βελτιωσις τῶν Γαλλικῶν προβάτων τὸ ἢ αὐτῶν σύγκριται ἀπὸ μερινῶν ἢ ἡμιμερινῶν καὶ τῶν λοιπῶν ἢ τὸ τε κρέας καὶ τὸ μαλλίον τασούτον ἐκαλλιτέρευσε διὰ φροντίδων νοσημόνων καὶ τρυφῆς ἐπιτηδεύσεως, ὥστε ἐνθὺ ὁ ἀριθμὸς τῶν προβάτων ἐν Γαλλίᾳ ἐπετραπλασιάσθη μόνον, ἢ ἀπὸ αὐτῶν πρόσδος βεβαίως ἐπετραπλασιάσθη. Εἰς τὴν Ἀγγλίαν ὁμοίως συνέβη ἐν τῇ αὐτῇ διαστήματι ἐπὶ μεγαλῶτέρα πρόσδος.

Περὶ τὰ τέλη τῆς παρελθούσης ἑκατονταετηρίδος ἐβλήθησαν καὶ οἱ Ἀγγλοὶ νὰ εἰσάξωσιν εἰς τὰς νήσους ἑσθιασθῶν τὰ μερινὰ· ἀλλὰ ἐντός ὀλίγου, ἐν μέρει διὰ τὴν

ἀνεπιτηδεύτητα τοῦ κλίματος, εἰ μέρει διότι οἱ Ἀγγλοὶ ἰδιοκτῆται ἤρχισαν νὰ ἐνωῶσιν ὀπόσον συμπεριότερον εἶναι νὰ ἀνατρέφεται τὸ πρόβατον διὰ τὸ κρέας αὐτοῦ μᾶλλον ἢ διὰ τὸ μαλλίον. Ἡ Ἰσπανικὴ φυλὴ ὅλος ἐγκαταλείφθη, καὶ σήμερον δὲν ὑπάρχουσιν εἰς τὴν Ἀγγλίαν εἰμὴ ὀλίγιστα μερινὰ καὶ ἡμιμερινὰ, χάριν περιεργείας ὄχι κερδοσκοπίας συντηρούμενα.

Πρωτουργὸς τῆς περὶ τὴν ἀνατροφὴν τῶν προβάτων ταύτης μεταβολῆς ὑπῆρξεν ὁ περίφημος Βακεβάλλ, ἄνθρωπος μεγαλοφυῆς εἰς τὸ εἶδος του. καὶ τὰ μέγιστα συντελέσας εἰς τὴν αὐξήσιν τοῦ πλοῦτου τῆς πατρίδος αὐτοῦ. Πρὸ αὐτοῦ τὰ Ἀγγλικά πρόβατα δὲν ἦσαν ἄρμα πρὸς σφαγὴν εἰμὴ καθ' ἡ ἡλικίαν μέχρι τῆς σήμερον σφάζονται εἰς τὴν Γαλλίαν, δηλαδὴ περὶ τὸ 4 ἢ 5 ἔτος τῆς ἡλικίας των. Αὐτὸς δὲ ἐσκέφαθη ὁρῶντα, ὅτι ἂν ἦτο δυνατόν νὰ φθάσαι τὰ πρόβατα εἰς τὴν ἐντελῆ αὐτῶν ἀνάπτυξιν πρὸ τῆς ἡλικίας ταύτης, νὰ γίνωσι, π. χ. ἐπιτήδεια πρὸς σφαγὴν εἰς ἡλικίαν δύο ἐτῶν, ὡς ἐκ τούτου καὶ μόνου ἔλαει διπλασιασθῆ ἢ ἀπὸ τῶν πομινίων πρόσδος. Μετὰ Ἀγγλικῆς δὲ ὄντως ἐπιμονῆς ἐπιδιώξας τὴν πραγματοποιήσιν τῆς ιδέας ταύτης, ἐπέτυχε τελευταίου τοῦ σκοποῦ, ἔπειτα ἀπὸ πολυετῆς ἀγῶνας καὶ θυσίας.

Τὸ γένος τῶν προβάτων τὸ ὁποῖον ἐδημιούργησεν ὁ Βακεβάλλ, ὀνομάζεται Δισλιὺ ἀπὸ τοῦ ὀνόματος τοῦ κτήματος ἐν ᾧ παρήχθη· εἶναι δὲ μοναδικὸν εἰς τὸν κόσμον διὰ τὴν πρωιμότητα αὐτοῦ, καθὼτι παράγει ζῶα δυνάμενα νὰ παχυθῶσιν ἀπὸ αὐτοῦ τοῦ πρώτου τῆς ἡλικίας αὐτῶν ἔτους, εἰς πᾶσαν δὲ περίστασιν ἐπιτυγχάνοντα τὸν ὄλον αὐτῶν ὄγκον πρὸ τοῦ τέλους τοῦ 2 ἔτους. Ἐκτός δὲ τοῦ πολυτιμωτάτου τούτου προτερήματος, τὰ ζῶα ταῦτα ἔχουσι καὶ τοιαύτην σχήματος ἐντέλειαν, ὥστε, ἐπὶ ἴσου ὄγκου, εἶναι κρεατωδέστερα καὶ βαρύτερα πάσης ἄλλης γενεᾶς· διότι δίδουσι κατὰ μέσον ὄρον 40 ὀκάδας καθαροῦ κρέατος, συγγαίης δὲ καὶ πολὺ περισσώτερον.

Διὰ τὴν μορφὴν τῆς γενεᾶς ταύτης ὁ Βακεβάλλ ἤρχισε νὰ διαλέγῃ τὰ πρόβατα τὰ ἔχοντα εἰς ἀνώτατον βαθμὸν τὰ προτερήματα ἃ ἂν ἔθελε νὰ διακρίνει, καὶ ταῦτα μόνον τὰ πρόβατα νὰ μεταχειρίζεται ὡς παραγωγικά. Ἀμα ἀκολουθήσῃ τις τὴν μέθοδον, θέλει ἴδει, ὅτι, ἐντός τινῶν γενεῶν, τὰ προτερήματα τὰ ὁποῖα ἐπιζητεῖ εἰς ὄλους τὰς ἀφῆνας καὶ ὅλεις παραγωγούς, ἀποβαίνουσι μόνιμα, καὶ ἡ νέα γενεὰ οὕτω συγκροτεῖται. Τὸ σύστημα τοῦτο εἶναι ἀπλοῦστατον· ἀλλὰ τὸ δύσκολον εἶναι ἡ ἐκλογὴ τῶν προτερημάτων τῶν ὁποίων πρέπει τις νὰ ἐπιδιώξῃ τὴν ἀναγέννησιν, διὰ τὴν φθῆσιν εἰς τὸ συμπεριότερον ἀποτέλεσμα. Πολλοὶ κτηνοτρόφοι ἀπατῶνται περὶ τὴν ἐκλογὴν ταύτην, ὥστε ἀκολουθοῦσι δρόμον ἀντίθετον τοῦ ποθεινοῦ. Πρὸ τοῦ Βακεβάλλ, λ. χ. οἱ Ἀγγλοὶ κτηνοτρόφοι, ἐπὶ τῇ σκοπῇ τοῦ νὰ παραγάγωσιν ὅσον ἐνδέχεται περισσώτερον κρέας, ἐπέζητουν πρὸ πάντων εἰς τὰ πρόβατα των τὸ μέγα ἀνάστημα· ὁ δὲ προμνημονευθεὶς ἀνὴρ ἐνόησεν ὅτι ὑπάρχει τρέπος ἀσφαλέστερος τοῦ νὰ αὐξήσῃ ἢ ἀπὸ τοῦ κρέατος.

τος πρόσδοσ, και ότι τὸ πρῶτον τῆς παχύνσεως ἀπ' ἐνός, ἀπ' ἑτέρου δὲ ἡ στρογγυλότης τῶν σχημάτων ἐπετίγγανε τοῦ σκουποῦ πολὺ καλλίτερον ἢ ἡ ὑπερβολικὴ ἀνάπτυξις τοῦ ὀστεώδους σκελετοῦ. Ἡ παρ' αὐτοῦ δημιουργηθεῖσα γενεὰ δὲν εἶναι μεγαλύτερα ἐκείνης ἀπὸ τῆς ὁποίας ἀντικατέστη, ἀλλ' ὁ ἄγγλος κτηνοτρόφος εἰσπορεῖ νὰ στείλῃ σήμερον εἰς τὴν ἀγορὰν τρία πρόβατα ἐν τῷ διαστήματι τοῦ χρόνου, ἕως πρότερον τῷ ἥτι ἀναγκαίως διὰ νὰ παραγάγῃ ἐν, καὶ ἀν τὰ τρία ταῦτα πρόβατα δὲν ἔχουσι μεγαλύτερον ἀνάστημα, εἶναι εὐρύτερα, στρογγυλότερα, ἔχουσι μᾶλλον ἀνεπτυγμένα ἄκρανα τὰ κρεατώδη, στερεὰ μέρη, δὲν ἔχουσι εἰμὴ τὰ ἀπολύτως ἀναγκαῖα, εἰς ὑποστήριξιν αὐτῶν ὅσῃ, καὶ σχεδὸν ὅλον αὐτῶν τὸ βῆρος συνίσταται εἰς καθαρὸν κρέας.

Ἡ ἄγγλικὴ ἐξεπλάγη ὅταν εἶδε πραγματοποιούμενα τὰ ἀποτελέσματα τοῦ τοιούτου συστήματος. Ὁ δημιουργὸς τῆς νέας γενεᾶς, ὅστις, καθὼς πᾶς ἀγαθὸς ἄγγλος, ἀπέδρασε πρὸ πάντων εἰς τὸ νὰ κερδίσῃ χρήματα, ὠφελήθη ἐπιτηδειότατα ἀπὸ τῆς ἀμίλλης ἣν παρήγαγεν ἡ ἀνακάλυψις του. Ἐπειδὴ ὁ ἄλλος ὁ κόσμος ἤθελε νὰ ἀποκτήσῃ τὰ νεοφανῆ ἐκείνη πρόβατα, ὁ Βαυκεβάλλ ἐστοχάσθη εἰς τὸν συμφῆρει μᾶλλον νὰ ἐνοικιάσῃ τοὺς κριοὺς του παρὰ νὰ τοὺς πωλῇ. Κατ' ἀρχὰς, τῷ 1760, δὲν ἔλαβε δι' ἐνοικίον ἐκάστου κριοῦ, εἰμὴ 22 φράγκα, ἢ γενεὰ αὐτοῦ δὲ, εἶχε φθάσει ἀκόμη τότε εἰς ὄλην αὐτῆς τὴν ἐντέλειαν· ἀλλὰ κατ' ὅσον προώδευε, καὶ ἡ φήμη τοῦ ποιμνίου του ἤρξαν, ἤρξαν καὶ ἡ ἀπὸ τῶν ἐνοικίων πρόσδοσ, ὡςτε τῷ 1789, συστηθείσης ἑταιρείας ἐπὶ τῷ σκουποῦ τῆς διαδόσεως τῆς γενεᾶς του, ὁ Βαυκεβάλλ ἔδωκεν εἰς αὐτὴν τοὺς κριοὺς του, διὰ ἐν μόνον ἔτος, λαθῶν τὸ ὑπέρογκον ἐνοικίον τῶν 6000 λιτρῶν, ὃ ἔστι περὶ τὰς 180,000 δραχμῶν. Ἐλογάρισαν δὲ, κατὰ τὰ ἐπόμενα ἔτη, οἱ κτηνοτρόφοι τῶν κεντρικῶν ἐπαρχιῶν τῆς ἰδίας ἄγγλιας ἐδαπάνησαν περὶ τὰς 3,000,000 δραχμῶν κατ' ἔτος εἰς ἐνοικιάσεις κριῶν· διότι ὁ Βαυκεβάλλ ἠγωνίσθη μὲν νὰ φυλάξῃ τὸ μονοπώλιον τῆς ἐρευρέσεώς του, ἀλλὰ δὲν τὸ κατώρθωσε, καὶ πολλὰ ποίμνια ἐσηματίσθησαν κατ' ὅλα ὅμοια τοῦ ἐδικοῦ του.

Ὁ ἐντεθῆν παρχαλαῖς πλοῦτος εἶναι ἀκαταλόγηστος· καὶ ἐπειδὴ ἡ ὑπὸ τοῦ Βαυκεβάλλ μορφωθείσα γενεὰ δὲν ἠδύνατο νὰ τραφῇ εἰμὴ μόνον εἰς τὰ πεδινότερα, τὰ ὑγρότερα καὶ τὰ καρπορροιώτερα μέρη, ἢ δὲ ἄγγλια σύγκριται, ἐκτός τῶν πεδινῶν τούτων χωρῶν, καὶ ἀπὸ λόφων καὶ ἀπὸ ὄρεων, δύο ἑταίρι παρήχθησαν προβάτων γενεαί, ἡ μὲν τῶν λόφων κατωτέρα ὀλίγον τῶν Δισλεύ, ἀλλὰ πρὸς ταῦτα τείνουσα, ἡ δὲ τῶν ὄρεων, κατωτέρα πάλιν τῆς τῶν λόφων, ἀλλ' ἀγωνισμένη νὰ προσεγγίσῃ πρὸς ταύτην. Ἡ τῶν λόφων γενεὰ δίδει κατὰ μέσον ὄρον 82 ἕως 40 ὀκάδας καθαρῶ κρέατος ἢ δὲ τῶν ὄρεων, ἀπὸ 24 ἕως 32 ὀκάδας.

Ἰδοὺ ἤδη τί κερδαίνουσιν ἡ ἄγγλια καὶ ἡ Γαλλία ἀπὸ τοῦ ἴσου αὐτῶν ἀριθμοῦ τῶν προβάτων. Μαλλίον μὲν παράγει ἑκατέρω τῶν χωρῶν τούτων

ἴσον σχεδὸν ποσόν, 48 ἑκατομμύρια περίπου ὀκάδας, ἀλλὰ κρέας δίδουσι τὰ ἄγγλικὰ πρόβατα ἀσυγκρίτως τῷ λόγῳ πλείοτερον ἢ τὰ Γαλλικὰ.

Εἰς τὰς Βρετανικὰς νήσους σφάζονται κατ' ἔτος 10 ἑκατομμύρια πρόβατων, τὰ ὅποια, πρὸς 30 περίπου ὀκάδας καθαρῶ κρέατος κατὰ κεφαλὴν, δίδουσι 300 ἑκατομμύρια ὀκάδων.

Εἰς τὴν Γαλλίαν σφάζονται 8 ἑκατομμύρια πρόβατων κατ' ἔτος, τὰ ὅποια, πρὸς 15 ὀκάδας περίπου καθαρῶ κρέατος, δηλαδὴ τὸ ἥμισυ τῶν ἄγγλικῶν, δίδουσι 120 ἑκατομμύρια ὀκάδων.

Ἐξ οὗ συνάεται ὅτι τὰ μὲν 35 ἑκατομμύρια τῶν Γαλλικῶν προβάτων δίδουσι τὴν ἐξῆς πρόσδοσιν

Μαλλίου	40 ἑκατομμ. ὀκάδων,
Κρέατος	120

Τὰ δὲ 35 ἑκατομμύρια τῶν ἄγγλικῶν προβάτων δίδουσι τὴν ἐξῆς πρόσδοσιν

Μαλλίου	48 ἑκατομμ. ὀκάδων,
Κρέατος	300

Ὁ ἔστιν ἡ ἄγγλικὴ πρόσδοσ, εἶναι διπλασία τῆς Γαλλικῆς.

Εἰς τὰς ἀποικίας των οἱ ἄγγλοι ἀκολουθοῦν αὐτὸ ἀντικείμενον ἢ ἐν τῇ μητροπόλει. Εἰς τὰς ἀποικίας, ἐπειδὴ οἱ κάτοικοι εἶναι ὀλίγοι, συμφερότερον εἶναι νὰ καλλιεργῆται τὸ μαλλίον μᾶλλον ἢ τὸ κρέας, διότι τὸ μαλλίον ἐξάγεται.

Μεταβαίνομεν ἤδη εἰς τὰ μεγάλα ζῶα. Ἡ Γαλλία ἔχει κερασφάρων ζῶων 10,000,000 κεφαλά· ἡ μεγάλη Βρετανία τρέφει 8,000,000 τοιούτων ἀλλ' ἀναλόγως πολὺ πλείοτερα πάλιν τῶν Γαλλικῶν. Ἐπίσης δὲ καὶ ἡ πρόσδοσ ἦν συνάγει ἀπὸ αὐτῶν εἶναι ἀσυγκρίτως μεγαλύτερα τῆς τῶν Γάλλων προσδοσ. Ὁ ἄνθρωπος εἰσπορεῖ νὰ ζητήσῃ ἀπὸ τὸ βόειον γένος, ἐκτός τῆς κήρου αὐτοῦ καὶ τοῦ δέρματος, τριῶν εἰδῶν ἄλλην πρόσδοσιν· ἐργασίαν, γάλα, κρέας. Ἐν τῶν τριῶν τούτων προϊόντων τὸ πρῶτον εἶναι ἀλιγώτερον ἐπιτελεσθέν· ὅθεν οἱ μὲν φρονιμώτεροι ἄγγλοι γεωργοὶ ἐζήτησαν πρὸ πάντων ἀπὸ τὰ κερασφάρων αὐτῶν (ὡς γάλα καὶ κρέας, (γεωργοῦν δι' ἵππων) οἱ δὲ Γάλλοι, πρὸ πάντων ἐργασίαν. Ἰδοὺ τὰ ἐκ τῆς διαφορῆς ταύτης τοῦ συστήματος παραγόμενα καθ' ἑκατέρω τῶν χωρῶν ἀποτελέσματα.

Ἐν πρώτοις ἡ ἄγγλια παράγει 2 χιλιάδας ἑκατομμυρίων λιτρῶν γάλατος πρὸς πώλησιν ἢ χρῆσιν τοῦ ἀνθρώπου, ἢ δὲ Γαλλία χιλία μόνον ἑκατομμύρια. Καὶ ἐπειδὴ πρὸς τούτοις ὁ ἄγγλος ἠθεύρει πολὺ τεχνικώτερον νὰ μεταχειρίζεται τὸ γάλα αὐτοῦ, ἢ ἀξία τούτου ἐν ἄγγλια εἶναι διπλασία τῆς ἐν Γαλλίᾳ, καὶ ὀρίζεται κατὰ μέσον ὄρον εἰς 20 ἑκατὰ τοῦ φράγκου δι' ἐκάστην λίτραν, ἐνῶ εἰς τὴν Γαλλίαν ἡ λίτρα δὲν εἰσπορεῖ νὰ τιμηθῇ εἰμὴ εἰς 10 ἑκατοστά τοῦ φράγκου. Ὁ ἔστιν ἡ ἄγγλια παράγει ἀπὸ τοῦ γάλατος αὐτῆς 400 ἑκατομμύρια φράγκων, ἢ δὲ Γαλλία μόνον 100.

Προστούτοις, ἐπειδὴ τὰ ἄγγλικὰ κερασφάρα ζῶα ἔχον μόνον δὲν καταναλισκούν ἐπὶ ματαίῳ τὰς δύο τρίτες αὐτῶν δι' ἐργασίας, ἥτις εἰσπορεῖ νὰ γίνῃ καὶ δι' ἄλλων ζῶων, ἀλλὰ καὶ ἐτελειοποιήσαν διὰ συστήματος ἀναλόγου τοῦ προκετεθέντος ὡς πρὸς τὰ πρόβατα, ἰδοὺ πόσον διάφορα καὶ ὡς πρὸς τὸ ποσὸν τοῦ βοείου κρέατος παρήχθησαν ἐν ἄγγλια ἀποτελέσματα.

Εἰς τὴν Γαλλίαν σφάζονται κατ' ἔτος 4 περίπου ἑκατομμύρια μεγάλων ζῶων, τὰ ὅποια δίδουσι ἐν ὅλοις, πρὸς 80 ὀκάδας κατὰ μέσον ὄρον, 320 ἑκατομμύρια ὀκάδων κρέατος.

Εἰς τὰς Βρετανικὰς νήσους σφάζονται 2 μόνον ἑκατομμύρια κατ' ἔτος· ἀλλὰ ὁ μέσος ὄρος τοῦ κρέατος ἐκάστου ἐξ αὐτῶν εἶναι ὀκάδες 200, ὡςτε τὸ ὅλον ποσὸν τοῦ κρέατος ἀναβαίνει εἰς 400 ἑκατομμύρια ὀκάδων.

Ἐπειδὴ ὅμως τὰ μεγάλα Γαλλικὰ κτήνη ἐργάζονται προστούτοις, ἢ δ' ἐργασία αὐτὴ τιμᾶται 200 ἑκατομμύρια φράγκων κατ' ἔτος, πρέπει νὰ προσθεῖσιν αὐτῶν ποσὸν εἰς πίστεισιν τοῦ βοείου Γαλλικοῦ γένους, ὅθεν ἔχομεν·

Ἐν Γαλλίᾳ.

Ἀπὸ γάλατος	100 ἑκατομμ. φράγκων.
— κρέατος (πρὸς 1 φράγκον τὸ χιλιόγραμμα, ὃ ἐστι τὰ 4½ τῆς ὀκάς.	400
— Ἐργασίας	200
Ἐν ὅλοις	700

τὰ ὅποια, διανεμόμενα εἰς τὸ ὅλον ποσὸν τῶν ζῶων, δίδουσι πρόσδοσιν 70 φράγκων κατὰ κεφαλὴν.

Ἐν ἄγγλια

Ἀπὸ γάλατος	400 ἑκατομμ. φράγκων.
— κρέατος	500
Ἐν ὅλοις	900

τὰ ὅποια, διανεμόμενα, δίδουσι 110 φράγκα κατὰ κεφαλὴν.

Ἡ ἄγγλια ὑπερέχει καὶ ὡς πρὸς τοὺς ἵππους καὶ ὡς πρὸς τοὺς χοίρους· ἢ δὲ Γαλλία δὲν ὑπετερεῖ εἰμὴ μόνον ὡς πρὸς τὴν κτηνοτροφίαν. Τηρόντι οἱ ἄγγλοι ὀλίγα τρέφουσι πτηνὰ καὶ ἡ ἀπὸ τούτων αὐτῶν πρόσδοσ δὲν ὑπολογίζεται ὑπὲρ τὰ 25 ἑκατομμύρια φράγκων, ἐνῶ ἡ Γαλλία ὡς μόνον παράγει ἀξίας 100 ἑκατομμυρίων, καὶ ἀπὸ τῶν παντὸς εἶδους πτηνῶν εἰσπράττει, ἀλλὰ τόσον.

Ἐπιθυμοῦμεν οἱ κτηνοτρόφοι καὶ κτηνοτρόφοι τῆς Ἑλλάδος νὰ ἐπιστήσῃσι τὴν προσοχὴν των εἰς τὰς ὀλίγας ταύτας λέξεις, διὰ νὰ ἴδωσιν ὅποια κέρδη δύναται νὰ παραγάγῃ ἐπιτηδειῶς διεξαγομένη, ἢ ἰδιοκτησία αὐτῆ, ἥτις παρ' ἡμῶν συνήθως θεωρεῖται ὡς μικροῦ λόγου ἀξία.

ΠΕΡΙ ΜΗΛΟΥ

ΜΕΡΟΣ Α'.

Ὅσα γνωρίζομεν περὶ τῆς ἱστορίας

ΤΗΣ

ΜΗΛΟΥ.

—ο—

Τὸ ὄνομα Μῆλος φαίνεται ἢ νῆσος λαβοῦσα ἀπὸ τινος Μήλου στρατηγοῦ Φοίνικος, ἢ ὡς ἐκ τοῦ ἐμπορίου πιθανώτερον τῶν μυλωναστῶν, (ἴδε Στέφανον τὸν Βυζάντιον ἐν λέξει Μῆλος), ὃν μέγα πλῆθος διὰ τοῦ ἐμπορίου ἐξήγαγε, καὶ ἄς οἱ ἀρχαῖοι μύλας ἐκάλοιν· δὲν εἶναι ὅμως παράδοξον, νὰ ὀνομάσθῃ Μῆλος καὶ ἐκ τοῦ σχήματος αὐτῆς, ὅπερ εἶναι μυλωταῖδες, ἥτοι κυκλοτερῆ μακρόθεν ἀπὸ τὰ πελάγη ὀρωμένον. Ὁ ἄριστοτέλης ὀνομάζει αὐτὴν καὶ Ζεφυρίαν, ὡς δὲ μαρτυρεῖ ὁ Ἄριανός ἐλέγετο ἔχει μόνον ἰσθμὸς ἀπὸ τοῦ Μήλου, ἀλλὰ καὶ Γοργίς καὶ Μηλᾶς καὶ Μιμαλλίς. Στέφανος δὲ ὁ Βυζάντιος λέγει ὅτι ἐκαλεῖτο καὶ Βιβλος ἀπὸ τῶν Βιβλίων Φοινίκων, τῶν πρῶτων αὐτῆν ἀποικισάντων εἰς ἀμνημονεύτους χρόνους.

Μετὰ ταῦτα ἐστειλαν εἰς Μῆλον ἀποικίαν οἱ Λακεδαιμόνιοι, ὡς μαρτυροῦσιν ὁ Πλούταρχος, ὁ Πρόδοτος, ὁ Θουκυδίδης, ὅστις καὶ τὴν ἄλωσιν τῆς Μήλου ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων διηγείται, περιγράφων συγχρόνως μετὰ τῆς συνήθους αὐτῆ καλλιτελείας τὰ ἀφελῆ καὶ πατριωτικὰ τῶν Μηλίων αἰσθήματα. Ὁ δὲ Κόνων διηγείται αὐτῶ τὴν ἐποικίαν τῶν Λακεδαιμονίων εἰς Μῆλον· «φιλόνους ὁ Σπαρτιάτης προδούς τὴν Λακεδαιμόνα εἰς τοὺς Λωρεῖς, ἔλαβε δῶρον τὰς Ἀμύκλας, ἄς συνώκησεν ἐξ Ἴμβρου καὶ Ἀθήνων. Τρίτη δὲ γενεὰ στασιάζουσας πρὸς Λωρεῖας μετανίσταντο Ἀμύκλαι, παραλαβόντες δὲ καὶ τινος τῶν Σπαρτιατῶν ἠγουμένου αὐτοῖς Πόλιδος, ἐπέλεον ἐπὶ Κρήτης, ἐν τῷ παράπλῳ δὲ τοῦ στόλου Ἀποδάμαστος τὴν Μῆλον οἰκίζει καὶ τὸ τῶν πολιῶν γένος ἐθάδε οἰκιστοῖσι Σπαρτιάταις.»

Ἡ Μῆλος, κτισθεῖσα 700 ἔτη κατὰ Θουκυδίδην πρὸ τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου, εἶναι ἐκ τῶν πρό-

λειών αἰτνες κατά τὴν ἀρχαιότητα τὰ μάλιστα ἤμας κατά τὸ δύνμην, ὡς ἀποδεικνύει ἡ ἀντίστασις αὐτῶν πρὸς Ἀθηναίους, καὶ κατὰ τὴν καλλιτεχνίαν, ὡς ἀποδεικνύει ἡ Ἀφροδίτη τῆς Μήλου, τὸ κάλλιστον τῶν ἀγαλμάτων τοῦ ἐν Παρισηίοις ἀρχαιολογικοῦ μουσείου. Ἀλλὰ καὶ τὰ σωζόμενα εἰρήπικ τῆς ἀρχαίας πόλεως τῆς Μήλου ἀποδεικνύουσι τὸ μεγαλεῖον καὶ τὴν ῥώμην αὐτῆς, καὶ ὅσα τεμάχια διαφόρων μνημείων τὴν ἀνάπτειν τῆς καλλιτεχνίας.

Ἡ Μήλος συγκαταριθμεῖται ὑπὸ τοῦ Ἡροδότηου μεταξὺ τῶν νήσων αἰτνες, ὅτε ὁ Πέρσης ἐξήτει γῆν καὶ ὕδωρ, τὸν φόρον τοῦ φόβου, ὅχι μόνον ἠγέθησαν αὐτὸν, ἀλλὰ καὶ μετέσχον τῆς ἐν Σαλαμίνοις ναυμαχίας παρισχόντες δύο πεντηκοντόρους. Ἐπὶ δὲ τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου ἡ Μήλος μόνον καὶ ἡ Θήρα ἐκ τῶν Κυκλάδων ἐτόλησαν νὰ ἐκμείρουν ἀρνητικῶς εἰς τὴν πρόκλησιν τῶν Ἀθηναίων ἀπάντησιν, μάλιστα ἡ Μήλος συνεμάχει μετὰ τῶν Λακεδαιμονίων, δι' ὅ καὶ ἔστειλαν οἱ Ἀθηναῖοι κατ' αὐτῆς πρῶτον μὲν Νικίαν τὸν Νικηράτου μετ' οὗ καὶ διαχιλίους ὀπλίτας. Ἀλλ' ὁ Νικίας ἀποβιβασθεὶς δὲν ἐκίνησεν εὐθὺς εἰς ἐχθροπραξίας, ἀλλὰ μετὰ τὴν ἐπιβίβασιν αὐτῶν καλοκάγαθον, ἐξήτησε παρὰ τῶν κατοίκων διὰ πρέθεον τὴν συμμαχίαν. ἢν ἀπεποιήθησαν μὲν, τῶ ὑπεσχέθησαν δὲ νὰ μὴ νωσιν οὐδέτεροι, καὶ εἰς τοὺς τοῦτους εὐχαριστήεις τὸς ἔτους ἀνεχώρητον ὁ Νικίας τὴν Μήλον ἀφίει ἠσυχάζουσαν. Οὕτω διέμεινεν οὐδατέρᾳ μέχρι τῶν ἀρχῶν τοῦ ἔτους τοῦ ἔκτου ἔτους τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου, ὅτε οἱ Ἀθηναῖοι ὑπὸ τοῦ Ἀλκιβιάδου παρακινούμενοι, ἔστειλαν κατ' αὐτῆς Κλεομίδαν τὸν Ἀυσιμάχου, καὶ Τισίαν τὸν Τιωμαχου μετ' οὗ ἰδίας μὲν 30, Χίης δὲ 6, Ἀσπίδας δὲ 2, καὶ ὀπλίτας ἰδίους μὲν χιλίους διακοσίους καὶ τοξότας τοιακοσίους, σὺν εἰκοσίν ἵπποτοξοτῶν, μετὰ συμμαχικοῦ καὶ στρατοῦ συγκειμένου ἀπὸ χιλίους πεντακοσίους ὀπλίτας, πρὶν δὲ προσβῶν εἰς ἐχθροπραξίας πέμψαντες πρέσβεις ἐξήτησαν τὴν ὀριστικὴν αὐτῶν συμμαχίαν. Καὶ τοῦ μὲν πρέσβεις ἐδέχθησαν οἱ Μήλιοι οὐχ ὅμως ἐνώπιον τοῦ δήμου ἀλλ' ἐν ἰδίᾳ συλλογῇ ἐν ᾧ οἱ ἀριστοὶ μόνον μετ' αὐτῶν συνδιελέθησαν, καὶ μετὰ τῆς ἐπισημοῦς νὰ πείσωσιν αὐτοὺς, ὅπως τοῖς ἀφίσωσιν εἰς τὴν οὐδετερότητα αὐτῶν ἠσυχάζοντας, διότι οἱ μὲν Ἀθηναῖοι πρέσβεις ἐπέμεινον εἰς τὴν περὶ συμμαχίας αὐτῶν ἀπαίτησιν, ἢν ἔλεγον ὅτι ἄλλως θέλουσιν ἐκθίνασαι, οἱ δὲ Μήλιοι δὲν ἐνέβηδον, τὰς ἐλπιδὰς στηρίζοντες ἐπὶ τῆς Μήτροπόλεως αὐτῶν Λακεδαιμόνος ἥτις ἡ ἐκώρυσεν ἡ προσομιλῆ τὴν θαλάσσιον τῶν Ἀθηναίων δύναμιν δὲν ἐσοθήσεται αὐτοῖς πεντακός. Οἱ Ἀθηναῖοι λοιπὸν κτισάντες περὶ τὴν πόλιν περιτείχισμα, καὶ μέρος τοῦ στρατοῦ αὐτῶν ἀφίσωσαν καὶ τὴν πολιτοκλήσιν ἀνώρησαν, μᾶλλον ἀπὸ τοῦ λιμοῦ προσδοκῶντες τὴν ἐκπόρθησιν αὐτῆς, ἢ ἀπὸ τῆς ἐναπολειφθείσης τῆς δυνάμεως αὐτῶν. Ἀλλ' οἱ Μήλιοι κατ' οὐδὲν ἐμικροψύχησαν, εἰ καὶ βλέποντες τὴν ἀδιαφορίαν τῆς Μητροπόλεως, ἐκδραμόντες δὲ κατὰ τοῦ πρὸς τὴν ἀγο-

ρὰν τοῦ περιπολισματος μέρους, ἐκυρίευσαν αὐτὴν καὶ εἰσαγαγόντες ὅσα ἐκ τῶν χρησίμων ἠδυνήθησαν, ἐπανήλθον φρουρὰν εἰς ἢν ἐκυρίευσαν ἐπαλίην ἀρέντες, καὶ δεύτερον τὸν χειμῶνα κατὰ τοῦ περιπολισματος ἐξέδραμον καὶ δεύτερον πύργον ἐκυρίευσαν. Ἀλλὰ τότε οἱ Ἀθηναῖοι ἐνόησαντες ὅτι ἡ Μήλος τῶσιν εὐκόλως δὲν παραδίδεται, ἔστειλαν περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ ἔτους καὶ ἄλλον στρατὸν, καὶ τότε διὰ τῆς προδοσίας τινὸς τῶν Μηλίων, ἔστις φαίνεται δωροδοκηθεὶς, ὑπέκυψεν ἡ πόλις εἰς τὴν ἐξουσίαν τῶν Ἀθηναίων, οἵτινες καὶ πρὶν ἀδίκως δὲν ἀφίον αὐτὴν ἠσυχάζουσαν, καὶ ἤδη ἀπανηθῶπως ἠβήδον κατέσχεζαν αὐτοὺς τοὺς κατοίκους αὐτῆς, τὰς δὲ γυναῖκας καὶ τοὺς παῖδας ἐξήνδραπόδιζαν. Ἐπειψαν δὲ πρὸς ἐνοίκησιν πεντακοσίους ἐποίκου, οὗς ὅμως ἀπεδίωξαν οἱ Λακεδαιμόνιοι μετὰ τὴν ἕκταν τῶν Ἀθηναίων, καὶ ἐπανήγαγον τοὺς περιωθέντας τῶν πρῶτων κατοίκων.

Εἰς δὲ τοὺς μετὰ ταῦτα χρόνους συνεμαρτήθη ἡ Μήλος τὴν τύχην τῆς ἄλλης Ἑλλάδος, ὑπέπεσε δὲ εἰς τὴν Ῥωμαϊκὴν κυριαρχίαν, ἀρ' ἢς μετέβη εἰς τὴν Βυζαντινὴν, ὡς βεβαιούται καὶ ὑπὸ σωζομένων ἐρειπίων Ῥωμαϊκῶν, καὶ μετὰ τῶν ἄλλων καὶ διὰ τῆς παρουσίας ἐπιγραφῆς.

Ο ΔΑΜΟΣ ΜΑΛΙΩΝ (Θ)ΕΑΝ ΡΩΜΑΝ ΕΙΚΟΝΗ ΧΑΛΚΒΙ ΚΑΙ ΣΤΕΦΑΝΟΣ ΑΡΕΤΗΣ ΕΝΕΚΑ ΚΑΙ ΕΥΕΡΓΕΣΙΑΣ ΤΗΣ ΠΡΟΣ ΑΥΤΟΝ ΒΕΣΤΑΚΕΝ.

Πολίτευμα. Τὸ πολίτευμα τῆς νήσου ταῦτα, ὡς φαίνεται ἐκ τοῦ ἐν τῷ Θουκυδίδῃ διαλόγου τῶν Ἀθηναίων πρεσβυτῶν μετὰ τῶν Μηλίων, ἦτον ἀριστοκρατικόν, διότι ἐκεῖ μόνον οἱ ἀριστοὶ βουλευόνται καὶ μόνον ἀποφασίζουσι χωρὶς νὰ ἐρωτήσωσι τὸν δῆμον καὶ μάλιστα περὶ πράγματος τοσοῦτον σπουδαίου ἐκ τούτου συμπεραίνεται ὅτι ἡ δικαιοδοσία τοῦ δήμου ἦτο πολλὰ μικρὰ. Ἀλλὰ καὶ ἡ ἐπιμονὴ τῶν Μηλίων ἐκείνη εἰς τὸ νὰ μὴ συμμαχήσωσι μετὰ τῶν Ἀθηναίων, φαίνεται ἐπίσης πηγάζουσα ἐξ ἀριστοκρατικῶν ὑπονοήτων, μὴ, ἂν συνεμάχουν μετὰ τὸν πῶλιος δημοκρατικουμένης, τὸ δημοκρατικὸν φρόνημα διεδίδατο καὶ εἰς τὸν λαὸν τῆς Μήλου. Μετὰ τὴν ἐπάνοδον αὐτῶν ἀπὸ τοῦ Λακεδαιμονίου διετέθησαν ἀναμφιβόλως τὸ ἀρχαῖον σχῆμα τῆς πολιτείας. Ἡ κεραιτέρη τῆς Μήλου ἱστορία εἶναι λίαν ἀσπφῆς φαίνεται δὲ καὶ αὐτὴ παθοῦσα πολλὰ κατὰ τὰ ἐν τῷ μεσαιωνῷ ἀλλεπαλλήλους πειρατικὰς ἢ κατακτητικὰς εἰσβολὰς διαφόρων λαῶν βαρβάρων καὶ ἐξευγενισμένων, οἷον τῶν Καλλίων, τῶν Σαρακηνῶν τῶν Γότθων, τῶν Φράγκων, τῶν Ἑνετῶν καὶ τῶν Τούρκων, καὶ πιθανώτατα κατὰ τὰς ἐπιδρομὰς ταύτας, ἐξηφανίσθησαν ὀλοτελῶς, ἢ ὀλίγοι δισώθησαν τῶν ἀρχαίων κατοίκων της. Κατ' ἀγνωστον ὅμως ἐποχὴν φαίνεται πιθανώτατον, ὅτι ἦλθον πρόσφυγες τινες ἐκ τῆς Πελοποννήσου, ὑπὸ τινος Κοτάκης, ὃς οὗτοι εὐρώντες τὰς ἀρχαίας πόλεις ἐσημωμένους, ἐξελέξαντο τὴν θέσιν τῆς Ζεφειρίας ὡς εὐθετατέρην

πρὸς τὴν γεωργίαν, διότι καίτοι ἐντὸς εὐρυχώρου πεδίου, καὶ τότε καὶ οἱ περιωθέντες ἐγγχώριοι, ἐγκαταλείψαντες καὶ αὐτοὶ τὰς ἀρχαίας αὐτῶν κατοικίας, συνκρίσθησαν εἰς τὴν Ζεφειρίαν. Κατ' ἐποποιίας, συνκρίσθησαν ἀλλὰ μεταγενεστέρην ἦλθεν ἐκ Κρήτης καὶ ἕτερος τις ἀρχων Ταταράκης τοῦνομα, μετὰ τινος Κρήτας, ὡς τοῦτο καὶ παρὰ τινων γερόντων τὴν σήμερον ἐτι ἀναφέρεται. Ἀναφέρεται δὲ καὶ τις (ἐγγχώριος ὡς φαίνεται) ἀρχων, ὅστις Ἀρμένης καλεῖται, οἷον ἐν τῷ ἐξῆς διστίχῳ.

Καὶ πρῶτος ἦτον πάντοτε Ἀρμένης καὶ Κοτάκης, Καὶ μετὰ ταῦτα, φάνηκεν ὁ ἄξιος Ταταράκης.

Καὶ ὅτι μὲν ἡ Ζεφειρία ἀπὸ τὰ τρία ταῦτα γένε, συνκρίσθη, καὶ ἡ ἐπι μεταξὺ τῶν κατοίκων σωζομένη διαίρεσις τὸ μαρτυρεῖ, διότι ἐν αὐτῇ εὐρίσκονται χωρικοὶ ὃν ἡ καταγωγὴ εἶναι κρητικὴ, καὶ ἕτεροι θεωροῦντες ἐαυτοὺς ὡς Ἰταγενεῖς.

Ἐπὶ τῆς ἀλώσεως τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἀπὸ τῶν Λατίνων, ὅταν τὰ διάφορα συντρίμματα τοῦ Βυζαντινοῦ κράτους ἐγένοντο ἐρμηκίον ἐνὸς τῶν συμμάχων κατακτητῶν, ἡ Μήλος περιήλθεν εἰς τοὺς Ἑνετοὺς, συμπεριληφθεῖσα εἰς τὸ δουκάτον τῆς Νάξου, καὶ δοῦκα ἐδέχθη Μάρκον τὸν Σουήδιαν (ἐτ. 1208).

Ἀπὸ τῆς ἀποκαταστάσεως τῶν Ἑνετῶν εἰς τὴν Μήλον ἤρχισεν ἡ ἀμύκη πάλιν ἡ πόλις τῆς Ζεφειρίας καὶ ἐπὶ πλούτῳ καὶ μεγαλείῳ καὶ ναυτιλίᾳ καὶ πολυτελείᾳ, διότι οἱ Ἑνετοὶ καὶ τὴν πόλιν ἀπασαν ἐπὶ τὴν ἐνετικὴν ἀρχιτεκτονικὴν μετεκόσμησαν καὶ τὸ ἐμπόριον αὐτῆς ἠύξησαν, καὶ εἰς τὰ στρατιωτικὰ ὀπωσοῦν τοὺς κατοίκους ἤσκησαν καὶ πλοῖα ἔκρου. Ἐπὶ δὲ Ἰωάννου τοῦ Σανούδου, τοῦ Ἐ. Δουκῆ τοῦ ἀρχιπελάγου, ἡ Μήλος διεχωρίσθη ἀπὸ τοῦ δουκάτου τῆς Νάξου, διότι οὗτος ἐδωκεν αὐτὴν εἰς τὸν Πήργηπα τὸν ἀδελφόν του Μάρκον ὅστις τὴν ἐδωκε προῖκα εἰς τὴν κέρην του Ἀνθούλαν (Florens) ἥτις ἐνομοθῆθη Γάλλον τινος. Κρῆσπον, ἀπὸ τοῦ Βυζαντινοῦ καταργημένου αυτοκράτορος, οὗτος δὲ πάλιν κατώρθωσε νὰ ἐνώσῃ ὅλον τὸ δουκάτον δουλοφονίας Καρκέριον τὸν Ὁ. δοῦκα τοῦ ἀρχιπελάγου καὶ διὰ τοῦ δόλου τούτου κατέστη ὁ Γ'.

Ἡ Ζεφειρία ὅμως ἐν μέσῳ ὄλων τούτων τῶν ταρμαχῶν οὐχ ἤττον ἐπλούτει καὶ ἰδίως διότι ἐχρησίμωσεν ὡς καταφύγιον καὶ ὡς ὁμηγητίον εἰς περατικὴν τινὰ ἐταιρίαν φράγκων, ἥτις ἐνταῦθα ἐκόμιζε τοὺς δι' ἀνομιῶν ἀποκτωμένους Ὁσσηωροὺς αὐτῆς, καὶ ἐπλούτιζε τὴν νῆσον, ὁχυρώσασα καὶ τὸν λαρῖσιον ὅπου εἶναι ἐκτισμένη ἡ σημερινὴ πόλις. Ἀπαίσιος φήμη διετέθησε τὰ ὀνόματα τῶν ἀρχηγῶν τῆς ἐταιρίας ταύτης τῶν καχούργων, οἷον τοῦ Βερεθούλια καὶ ἄλλων.

Ὁ δὲ Πυροπόγων, ὁθωμανὸς ναύαρχος (Barberous) (1537) ὑπέταξε τὴν νῆσον εἰς τὸν Σουλεϊμάνην Β', ὅστις ἐδωκεν αὐτὴν εἰς τὸν παρ' αὐτοῦ ἐπιτετραμμένον τὴν Δουκεῖαν τοῦ ἀρχιπελάγου. Ἰωσήφ Νάκη, μετ' οὗ τὸν θάνατον ἡ δουκεῖα διελύθη, καὶ

ἡ Μήλος ἔμεινεν ὑπὸ τὴν ἀρεσον τῆς Τουρκίας κυριαρχίαν. Ὁ Τουρνεφόρτιος λέγει ὅτι ἐπὶ τῶν ἡμερῶν τοῦ ἐσύστηεν εἰς Μήλον ἀνὴρ τις τὸ ὄνομα Κόπφρις, ὃν οἱ ἐγγχώριοι Κάψιν ὀνομάζουσι, μικρὰν δυναστείαν, ἀλλ' ἀπατηθεὶς ὑπὸ τινος ναυάρχου, παρ' οὗ προτεκλήθη δι' ἐπίσκεψιν εἰς τὸ πλοῖόν του, ἀπήχθη εἰς Κωνσταντινούπολιν ὅθεν ἐγένετο ἀφαντος.

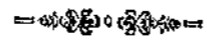
Τὸ πολίτευμα τῆς πόλεως καὶ ἐπὶ τῶν ἐσχάτων ἡμερῶν καὶ ἐπὶ τῶν δουλικῶν ἡμερῶν ἦτον ἀκράτος καὶ ἀγέωχος ἀριστοκρατία, τῶν μεγάλων δούλων πιεζόντων τοὺς μικροτέρους. Ὄταν οἱ τοῦ ὄχλου διεβάνουν ἀπὸ τοῦ μέρους ὅπου οἱ προὔχοντες ἐκλήθητον, ἔπρεπε ν' ἀποκαλύπτωσι τὰς κεφαλὰς τῶν, καὶ νὰ γυμνώσιν τοὺς πόδας τῶν. Βλαστὸς ἀναβάτης, εἰς ἐνὸς τετάρτου ἀπόστασιν ἐπέβηκε, καὶ δὲν διήρχετο ἀπὸ τὴν ἀγορὰν, ὅπου συνήρχοντο οἱ ἀρχόντες, ἂν δὲν ἄφινεν ἐκτὸς τῶν πυλῶν τὸ ζῶν του. Οὐδεὶς ἄλλος ἐκτὸς τῶν προὔχόντων εἶχε τὸ δικαίωμα τῆς εἰς τὰς ἀρχὰς προσελύσεως, οὗτοι ἐγένοντο βουβιδες, οὗτοι καὶ ἐπίτροποι. Τοῖς ἐπιτρόποις τούτους ἀναφέρει καὶ ὁ Τουρνεφόρτιος ἐπὶ τῶν ἡμερῶν τοῦ ἐτι σωζομένου ἦσαν δὲ τέσσαρες τὸν ἀριθμὸν, καὶ εἶχον ἀστυνομικὴν τινὰ καὶ δικαστικὴν ἀξίαν ὡς φαίνεται εἰς πολλὰ ἐγγράφα ἅτινα ἐν ἄλλῃ ἐκδόσει τῆς παρουσίας διατριβῆς θέλω προσάψαι. Διὰ τῶν ἀρχῶν δὲ τούτων, συνήθως ἐπέβη τὸν λαὸν καὶ εἰς μεγάλαν τὸν ὑπέβαλλον ἀγγασίας, διότι διὰ τῶν ἀγγασίων ὠκοδόμουν τῆς νήσου τὰς λαμπρὰς ἐκκλησίας, ἐπεμελοῦντο δὲ καὶ τὰ τῆς καθαρότητος. Οὕτω λέγεται ὅτι ἡ τὸ 216 κτισθεῖσα, καὶ Μορομερίτισσα καλουμένη ἐκκλησία, ἔλαβε τὸ ὄνομα τούτου διότι οἱ ἀρχόντες ἐβάσαν τὸν λαὸν νὰ τὴν οἰκοδομήσῃ ἐντὸς μίας ἡμέρας. Ἀλλ' ἡ ἐκκλησία ἡ τοῦ Ἁγίου Χαλαράμπου, ἐπὶ τοῦ μεγάλου λοιμοῦ ἀνεγερθεῖσα, εἶναι λαμπρὰ καὶ ὅλη κατὰ γὰρος. Τὴν μεγάλην δὲ τῶν Μηλίων ἀρχόντων ὑπεροψίαν κυροῖ καὶ ἡ παράδοσις, ἀποδίδουσα εἰς αὐτὴν τῆς Ζεφειρίας τὴν ἐρήμωσιν.

Ἐπὶ Τουρνεφορτίου ἡ Μήλος εἶχε 16,000 χιλιάδας κατοίκων πρὶν δὲ εἶχε καὶ 40,000. Ἡ νέα πόλις αὐτῆς ἦτο ὠκοδομημένη ἀπὸ λίθων ἐλαφρῶν φαῖν βελύτερον λαμβάνοντα χροῖμα εἰς τὸν ἀέρα, καὶ συστασιν ἔχοντα σακχαρώδη δι' ὃ σακχαρότετρα ὀνομάζεται. Ἀντέχει δ' ὑπὲρ πάντα ἄλλον εἰς τὸ πύρ, καὶ ὁ Πλίνιος ἀναφέρει περὶ αὐτοῦ ὅτι ἦτο καταλληλὸν ὕψος εἰς θίξιν οἰουδήποτε σιδήρου. Ἐκεῖτο δὲ ἡ πόλις ἐντὸς κοιλάματος, ὥστε πολλὰ ἐν αὐτῇ συνέβησαν ὕδατα. Ἀλλὰ ταῦτα διωχθεύοντο εἰς τὴν θαλάσσω ὡς καὶ τὰ πέραξ τενάγη διὰ πολλῶν ὑπονόμων ὀρυχθέντων μετὰ τὴν ἔλευσιν βεβαίως τῶν Ἑνετῶν καὶ ὡς τινες σώζονται μέχρι τοῦδε. Ἀλλ' εἰς τοὺς μετὰ ταῦτα χρόνους τὰ τῆς καθαρότητος μέτρα ἐντελῶς παρελήθησαν καὶ οἱ ὑπόγειοι σάλινες καταφράγησαν, καὶ οἱ τὰ ἔλη καθαρίζοντες ἀγώγοι συνεκαλύφθησαν. Συνέπεσε δὲ τότε καὶ τὸ παρ' αὐτῇ τῇ πόλει κείμενον θειοῦχον μεταλεῖον τοῦ Μαυρομοῦρι νὰ ἀρχίσῃ νὰ ἐξερευγεται θειοῦχον ἀεριοῦ, ὑπερ μετὰ τῆς δυσωδίας τῶν ἔλων καὶ ἀκαθαρσιῶν τῆς πόλεως συμμιγν, ἀπετέλου ἀέρα πνιγ-

ρον και νοσώδη, εξ ου λοιμική νόσος επελθούσα επανέμετο πᾶσαν τὴν πόλιν. Τὴν δὲ τῆς λοιμικῆς ταύτης νόσου αἰτίαν ἄλλοι εἰς ἄλλα ἀπέδιδον, οἱ μὲν εἰς τὴν ἀλαζονείαν τῶν προύχόντων, οἱ δὲ εἰς τὴν ἀθείαν αὐτῶν, ὥστε καὶ ἐκπεπληγμένοι οἱ κάτοικοι ἀφίερουν τὰ κτήματα αὐτῶν εἰς τὰς μονὰς· καὶ τότε τὰ μέγιστα Μοναὶ τινες ἐπλούτισαν μάλιστα δὲ ἡ τῆς ἁγίας Μαρίας. Βίς τοῦτο δὲ συνέταινε καὶ ἔθος ἐπιτρέπον τοῖς πνευματικοῖς τοῦ συμβολαιογράφου τὰ ἔργα, τοῦλάχιστον ἐπὶ διαθηκῶν, διότι πολλὴ ἐγένετο εἰς τοὺς εὐσεβεῖς ἡ προτροπὴ ἱερῶν κληροδοσιῶν πρὸς βλάβην τῶν κοσμικῶν συμφερόντων τῶν οικογενειῶν των, καὶ πολλαὶ διεδίδοντο αἱ προλήψεις περὶ ἀνδρῶν βουκολιασθέντων, καὶ ἁγίων ἐντεῦθεν προσφορᾶι περαιοπορευμένων. Οὕτω ἐξηκολούθησε φθίνουσα ἡ πόλις αὕτη ἐπὶ πολλὰ ἔτη, μέχρις οὗ ἀπερῆσαν νὰ μετακινήσωσι οἱ κάτοικοι ἀπὸ Ζεφειρίας· ἐπειδὴ δὲ τότε ἅπασαι αἱ νῆσοι ἐμαστίζοντο ἀπὸ τρομαρᾶν πειρατείαν, οἱ κάτοικοι καταφεύγοντες εἰς τὰ ὑψηλότερα μέρη, ἐκτιζον ἐπ' αὐτῶν τὰς πόλεις των. Καὶ ἡ Μήλος τὸ αὐτὸ ἔπραξε, συναμείβη ἐπὶ τοῦ κωνοειδοῦς λοφίσκου ἐφ' οὗ καὶ τὴν σήμερον καίεται ἡ πόλις τὸ κοινὸν ὄνομα τῆς νήσου λαβοῦσα. Ἐξελέξαντο δὲ μάλιστα τὴν θέσιν ταύτην, εὐρόντες ἐπ' αὐτῆς τὸν ὄχυρον πύργον τῶν πειρατῶν ὅστις σώζεται ἔτι, καὶ τὴν κατοικίαν τοῦ ἀρχιεπιστοῦ, ἧς ἔτι ἐρείπια σώζονται ὑπὸ τὸ ὄνομα καλᾶτι, καὶ μίαν δεξαμενὴν ἀρετικῶς στέργα τὴν σήμερον καλούμενην. Ἀπὸ τῶν πειρατῶν τούτων φαίνεται ὅτι ἔλαβον καὶ τὰ πρῶτα μολύσματα καὶ τὴν πρώτην ἐμπειρίαν οἱ τῆς Μήλου πρωεῖς. Καὶ τοὶ δὲ τελοῦσα ὑπὸ τὸ κράτος τῶν Τούρκων ἀπελάμβανεν ἡμῶς προνομίων τινῶν ἄτινα αὐτόνομον σχεδὸν τὴν ἀνεδείκνυσον μέχρι τοῦ κοινοῦ ὑπὲρ ἀνεξαρτησίας ἀγῶνος, οὗ καὶ αὕτη ὕψωσεν τὴν σημαίαν, καὶ βοήθειάν τινα εἰς τὴν Κρήτην ἐπεμψεν. Ἀλλὰ κακῶς δι' αὐτὴν ἀντεμίσθη, διότι Κρήτες ἐν τῇ διαστάματι τῶν παραχρῶν τὴν ἐλευλάτισαν. Πολλοὶ δὲ καὶ τῶν προκρίτων αὐτῆς ἐν τοῖς Ἑβρωπαϊκοῖς πλοίοις πρωεῖς ἔτυχον, καὶ εἰς τὴν ἐν Νεοκαστρῷ ναυμαχίαν ἀνδρείοτατα ἐπολέμησαν. Ἄξιός δὲ ἰδίως μνήμης εἶναι ὁ Πέτρος Μικέλες ὅστις ἀναχωρῶν ἀπὸ Σμύρνης ὡς πρωεὶς ἐν τῇ Ἀγγλικῇ Ναυαρχίᾳ «ὡς νικήσωσιν οἱ Ἕλληνες, ἀνέκραξε, καὶ ἀς ἀποθάνω πρώτος!» καὶ ἔγενεν ὡς ἠγχοῖθη. Διότι σταλεῖς ὑπὸ τῶν ναυάρχων πρὸς τὸν Γοττὰλ πλοῦν νὰ διαπραγματευθῆ, καὶ διὰ τῆς θερμότητος τῶν λόγων του παροργίσας αὐτὸν ἡ τοῦς παραιορισκομένους τῶν φυλάκων του, ὅταν ἀνεχώρησεν, καταπυροβολήθη καὶ ἔπεσε πρόωτον θύμα τῆς εἰς θύματα πλουσίας ἐκείνης ἡμέρας. Καὶ ὁ πατήρ αὐτοῦ διεκρίθη ἐπὶ αὐστηρᾷ ἀκεραιότητι. Πρωεὶς ἦν ἐν τῇ πλοίῳ δι' οὗ περιήχθη ἡ Ἰσαβέλα, ἡ ἐπὶ πᾶσαν ἔρωτι κκακδικηθεῖσα βασίλισσα τῆς Ἀγγλίας, καὶ προσκλήθει εἰς Λονδίνον ὡς μάρτυς ἐν τῇ περιφήμῳ ἐκείνῳ δίκῃ, θησαυρῶν ἔλαβεν ὑποσχέσεις· ἂν κατέθετεν ὅπως εἰς τὸν κατηγορούμενον ἐσθίμην, καὶ αὕτη ἡ Βασίλισσα αὐτοπροσώπως τῷ

ἀπέτεινε παρατηρήσεις. Ἀλλ' ἀπήντησε βραχυλόγη, «ὅα εἶπω τὴν ἀλήθειαν, ὡς ἡ συνείδησίς μου μοι ἐπιτάττει,» καὶ ἡ μαρτυρία του ἐκώρυσεν τὴν βασιλείαν τὴν καταδικάην. Ἐπὶ τῆς ἀκμῆς τῆς Ζεφειρίας κατόκησεν εἰς Μήλον καὶ Καπουκίνοι, ὧν ἡ μόνῃ ἐπὶ τῆς Τουρκικῆς κρατίας κατεδραρίσθη· οὗτοι δ' εἶχον κτίσει εἰς Ζεφειρίαν Σχολεῖον τῆς Ἱταλικῆς γλώσσης, καὶ ἔτερον τῆς Ἑλληνικῆς, ἐν δὲ τῷ περικυκλοῦντι αὐτὰ κήπῳ, ἐτίσκειτο ἀγαλλμάτιον τῆς πολυμάστου Ἀρτέμιδος.

(Ακολουθεῖ.)

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.

ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΕΘΝΟΥΣ

Συγγραφεύς μὲν ὑπὸ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ

ΠΑΠΑΡΡΗΓΟΛΟΥΔΟΥ,

Ἐκδοθεῖσα δὲ διαπύχῃ ΑΝΔΡΕΟΥ ΚΟΡΟΜΗΛΑ,

(Ὅρα εἰς τὸ ἐξώφυλλον.)

Τῆς ἐπιτόμου ταύτης ἱστορίας τὴν ἐκδοσὴν πρὸ πολλοῦ ἀνήγγειλεν ἡ Πανδώρα, δημοσιεύσασα ἐν ἐξωφύλλῳ αὐτὸ τὸ προοίμιον τοῦ συγγραφέως, περιγράφοντος ἐκεῖ τὸν σκοπὸν τοῦ ποιήματος, καὶ τὴν ὁδὸν τὴν ὁποίαν ἐπάτησεν ἔκ φθῆσεν εἰς αὐτὴν βύστοςχλησεν; ἡστόχλησεν; Ὁ ἀναγνώστης ἐνοεῖ δὲ πῶς κρίσιν περὶ τοῦ τοῦ ἀπέχει τοῦ νὰ ἐκφράσῃ ἡ Πανδώρα. Ἀλλ' ὅποιαδήποτε καὶ ἂν ἀποδειχθῆ ἡ ἐκ τοῦ βιβλίου τούτου ὠφέλεια, ὀφείλομεν νὰ ἡμολογήσωμεν ὅτι ἡ ἰδέα τὴν ὁποίαν πρῶτος συνέλαβεν ὁ συγγραφεὺς, τοῦ νὰ συναρμολογήσῃ καὶ νὰ συνδέσῃ τὴν ἱστορίαν τῶν τριῶν μεγάλων ἐποχῶν τοῦ ἐθνικοῦ βίου τῆς Ἑλλάδος, παρατιθεῖς τὰ κυριώτατα γεγονότα ὅσα ἐδόξασεν αὐτὴν, θέλει ἀποδῆ τὰ μέγιστα γόνιμος κατὰ τὸν παρόντα ἰδίως χρόνον, ὅτε δὴν πρέπει νὰ μείνῃ ὁ ἐλάχιστος διαταγμὸς, ὅτι ἡ Ἑλληνικὴ φυλὴ, καὶ διὰ τὰ ἀρχαῖα καὶ διὰ τὰ νεώτερα κατόρθωματα τοῦ νοῦ, καὶ τοῦ βραχίονος αὐτῆς, ὑπάρχει ἀξία προσοχῆς ὑπὲρ πᾶσαν ἄλλην κατὰ τὴν Ἀνατολήν. Ἄνν πρέπει δὲ ν' ἀποσιωπήσωμεν ὅτι καὶ ὁ ἐκδοτὴς, φιλοτιμηθεὶς νὰ μεταχειρισθῆ καὶ λαμπρῶς

γραμμάτιον, καὶ χάριτῃ ἀξιόλογον, καὶ νὰ διατάξῃ νὰ γένῃ τὰ τῆς τυπώσεως μὲ ἀπειρὸν φιλοκαλίαν, ἐγγράφησεν εἰς τοὺς φιλαναγνώστας ἐν ἐκ τῶν βιβλίων ἐκείνων ἄτινα σπανίως τυπώνονται οὕτω πως ἐν Ἑλλάδι.

—o—

ΙΑΤΡΙΚΗ ΝΕΑΛΙΣΣΑ,

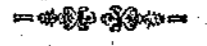
ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

Ἐκδιδόμενον κατὰ μῆνα.

—o—

Ὁ Κύριος Ἀναστάσιος Ν. Γούδας ἱατρὸς, ἀναγγέλλων τὴν ἐκδοσὴν ἱατρικῆς ἐφημερίδας, δίδει νέον δείγμα τῆς ἀκαμάτου καὶ καινοφελούς δραστηριότητος του. Ἀρ' ἡ στιγμῆς ἐγκατέλιπε τὰ βάρβαρα τοῦ πανεπιστημίου ὁ φιλόπατρις οὗτος ἀνὴρ δὲν ἔπαισε μέχρι τοῦδε τὴν πατρίδα ὠφελῶν διὰ τῶν ἀξιολόγων του μεταφράσεων τῶν δαιμωνωτέρων Ἑλλήνων ἱατρικῶν βιβλίων. Ὁ Κ. Γούδας, τὴν τε θεωρίαν καὶ τὴν πράξιν του ἐπιβήσας διὰ μακρῆς ἐν Παρισίῳ διατριβῆς, ἐφ' ἧς ὡς μέλισσα τὰ χρυσιμάτα ἀπειμάξατο, καὶ εἰς δόκιμον ἱατρὸν μορφώθηκε, δὲν ἀφίερῶσεν ἡμῶς ὅλον αὐτὸν μόνον εἰς τὴν ἀπὸ τῆς τέχνης του ἐντιμον πορίσμον, ἀλλ' ἔμεινε πάντοτε πιστὸς τῆς τροφῆς αὐτοῦ ἐπιστήμης Ἑλλάδος, καὶ ἤδη τὴν μαγίστην ἀναδεικνύει αὐτῇ ὑπηρεσίαν, τὴν προκειμένην ἐκδίδων ἐφημερίδα. Εἰναι γνωστὸν ὅτι αἱ ἱατρικαὶ σπουδαὶ τοσαύτην ἐπιταίαν ἔλαβον ἐν Ἑλλάδι, ὥστε οἱ ἡμίσεις σχεδὸν τῶν φοιτητῶν τοῦ πανεπιστημίου, εἰς τὴν ἱατρικὴν σχολὴν εἰσι κατατεταγμένοι. Καὶ μορφοῦνται μὲν οὗτοι διὰ τῆς ἐπιμελείας των καὶ τῶν ἀγῶνων τῶν πεπαιδευμένων αὐτῶν καθηγητῶν, εἰς ἱατρὸς χρησιμῶν, χρησίμους τῇ στρατῷ, χρησίμους ταῖς ἐπαρχίαις, χρησίμους τέλος καὶ τοῖς ἀλλαχοῦ δημογεῖναι, οἱ δὲ διὰ τῆς παιδείας καὶ διὰ τῆς τέχνης των φέρουσι πολλάκις καὶ ψυχῆς καὶ σώματος ὄρασειαν, ἀλλ' ὡς ἐκ τῆς θέσεώς των, μακροχρόνιοι τῶν διανοητικῶν κέντρων, καὶ οἱ πλεῖστοι ὡς ἐκ τῶν περιστάσεων των μὴ δυνάμενοι νὰ πορίζωνται τὰ νεώτερα καὶ πολυδάπανα τῆς ἐπιστήμης συγγράμματα, ἀδυνατοῦσι νὰ παρακολουθῶσιν αὐτῆς τὴν πρόοδον. Ταύτην λοιπὴν τὴν ἑλλειψίν θέλει θεραπεύσει ἡ ἐφημερὶς τοῦ Κυρίου Γούδα, διοχετεύουσα τὰς νέας ἱατρικὰς ἀνακαλύψεις καὶ γνώσεις, εἰς τοὺς παρ' ἡμῶν πολυκαρθημούς. Ἀσκληπιῶδας, συντελοῦσα εἰς τὴν ὁσημέρως βελτίωσιν αὐτῶν, ἐξηκολουθούσα τὴν τοῦ πνεύματος αὐτῶν καλλιέργειαν, καὶ ἐμποδίζουσα τὴν ἐκδρα-

ναύωσιν ἢν εἰς αὐτὸ ἐπιφέρει πολλάκις ἡ ἀπλή τῆς πράξεως ἀσκήσις. Συγγρόνως δὲ θέλει ἀντιπροσωπεύει ἐντίμως καὶ τὰς ἐν Ἑλλάδι ὑπὲρ τῆς ἐπιστήμης γινόμενας προσπάθειαι, τὰς ἐκ τῶν παρ' ἡμῶν πεπαιδευμένων ἱατρῶν παρατηρήσεις, καὶ τὰ τῆς κυβερνήσεως ὑποβαλλόμενα ὑπομνήματα κατ' ἐκλογὴν δημοσιεύουσιν. Ἡξέρομεν ὅτι εἰς ἐπιτυχίαν ἐπιστημονικῆς ἐφημερίδος δὲν ἀρκεῖ μόνον ἡ ἀγαθὴ διάθεσις, ἀλλὰ προσπατιοῦνται καὶ ἄλλαι ἀνευκτοὶ ἀρεταί, οἷον ἡ κρίσις, ἡ γνώσις, ἡ ἱκανότης. Ἀλλὰ διότι ἡξέρομεν τοῦτο πεπεισμένοι ὅτι ἡ ἐφημερὶς τοῦ Κ. Γούδα παρέχει πᾶσας τὰς ἐγγυήσεις ἐπιτυχίας, διότι τὰ ἀρχαιότερα αὐτοῦ ἔργα, εἰσὶν ἀποροῦντα καὶ κρίσεως, καὶ ἐπιστήμης, καὶ ἱκανότητος δείγματα.

ΠΟΙΗΣΙΣ.

—o—

Ὅταν ἀναγινώσκωμεν τὰ ὄρατα ἐκείνα δημοτικὰ ἄσματα, πολλὰ αὐτῶν πλήρη ἀφελούς χάριτος, πλήρη φυσικῆς καὶ ἀπλάστου δυνάμειος, λέγομεν μὲν πάντες ὅτι ὁ λαὸς εἶναι μέγας ποιητῆς, ἀλλὰ δυσκόλως ἐνοοῦμεν πῶς τοῦτο γίνεται, καὶ περιέργοι εἰμεθα νὰ ἐγνωρίζωμεν τὸ ὄνομα καὶ τὸν βίον τῶν μετριοφρόνων ἐκείνων βαφωδῶν, οἵτινες τῆς ἀτομικῆς δάξης σὺδῶλως τὸ ἐλατήριον ἔχοντες, ψάλλουσι ὑπὲρ τοῦ λαοῦ καὶ ἐν ὀνόματι τοῦ λαοῦ. Ἰδοῦ, τὸ παραπέτασμα ἀνασύροντες, δημοσιεύομεν ἐνὸς αὐτῶν καὶ ἐν ἄσμα, καὶ τὸ ὄνομα καὶ τὰς περιστάσεις. Καὶ εἶναι μὲν τὸ ἄσμα τοῦτο οὐχὶ ἐντελῶς ἀπήχημα τῶν ὀρέων κατὰ τὴν στιχομυθικὴν διασκευὴν καὶ τὴν ἐκφράσιν, γίνεται μὲν ἐν αὐτῷ ἐπαισθητὴ ἡ ἀτμοσφαῖρα τῆς πόλεως, ἐν ἧ διαπύεται ὁ ποιητῆς, ἀλλ' οὐχ ἦττον εἶναι πνεύματος γέννημα οὐχὶ καλλιεργηθέντος, αὐτόματον τοῦ αἰσθηματος βλάστημα, ψυχολογικῶς ἐκ τῆς αὐτῆς ἀπορρέον πηγῆς ἐξ ἧς καὶ ἐκείνα τὰ ἄσματα. Ὁ ποιητῆς αὐτοῦ, ἐκ τίνος χωρίου τῆς βορείου Ἑβρίας καταγόμενος, ἠχηλωτήσθη, βέβηρος ἔτι μετὰ τῶν γονέων του, καὶ ἀπήχθη εἰς Μακεδονίαν. Μετὰ δὲ ταῦτα, νεανίας ἦδη, ἀπελευθερώθη, καὶ πεμφθεὶς εἰς τὴν Ἑλλάδα, διετέλεσεν ὑπέρτης, προσπαθῶν ἐν ταῖς στιγμῆς τῆς ἀρχίας νὰ μεταλάβῃ ἐν τοῖς δημοτικῶς σχολείοις τοῦ μέρους τῆς ἀγωγῆς, τοῦ ἀνάκοντος εἰς ἕκαστον ἄτομον τοῦ λαοῦ. Ἀλλ' αἱ περιστάσεις μόλις τῇ ἐπέτρεψαν νὰ μάθῃ ν' ἀναγινώσῃ καὶ νὰ γράφῃ. Τέλος δὲ, αἰρούμενος ἐπάγγελμά τι μάλλον ἀνεξάρτητον τῆς οἰκατρώφου ὑπηρεσίας, ἐγένετο κούρως, καὶ, τοιοῦτος διατελῶν, συνθέτει ἄσματα οἷον τὸ ἐπόμενον·

Νά, τὸ νερὸ τοῦ αὐλακιοῦ, τὰ χέρτα πῶς τὰ γέρνει,
ἀκούτε τὸ μουρμούρισμα, ἀέρας πῶς τὸ σέρνει
σὲ δροσερὸ τριφύλλι;
'Σὲ τέτοια ὥρα μοναχὸς, ὁ κλέφτης πληγωμένος,
εἰς τὸ νερὸ τοῦ ἔρχεται, βρῆξ ἀρματωμένος
'κουμπᾶ' στὸ καρποφύλλι.

—o—

Δὲν τοῦ πονᾶ ἂν τ' ἀφῆσε πληγὴ πικρὴ τὸ βόλι,
πονᾶ ἔπου τὸν ἀφῆσαν οἱ σὸντροφοὶ τοῦ ἔλοι.
Τοῦ Λάμπρου παλικᾶρι,
ἀπὸ τὰ βᾶγη βοδολᾶ, βαρὺ τὸ πατημά του,
καὶ τῆς πληγῆς του ἔδιδε δροσιὰ τὸν ἔρωτά του
εἰς τὸ χλωμὸ φεγγάρι.

—o—

Πικρὰ, πικρὰ ἐστενάζει, βαρὺ τὸ στενάγμα του,
ἐσάλευσαν τὰ στέρνα του, καὶ παίξαν τ' ἄρματά του
τὸν εἶδα, ματωμένος,
θολὸ τὸ μάτι ἔγυρε στὸ λαβωμένο χέρι
περᾶ, εἶπε, ἢ κληγὴ; Μπορεῖ μ' αὐτὸ τὸ κρουνέρι
νὰ γιαιτρωθῆ ὁ καυμένος;

—o—

Καὶ τὰ γλυκοχαράγματα, ὅταν λαλή τ' ἀηδῶνι,
νὰ πιάνη πράσινο κλαδί, πρὸ τοῦ νὰ ξεμερόνη,
νὰ πέρνη τὴ δροσάδα,
ν' ἀκούσῃ μὴ σφυριγματῆ τὸ βόλι ἀναμμένο,
κ' ἀπὸ τουφέκι ἀστραψαίς, τοῦ χάρου χαρισμένο,
σὲ χρυσουγῆς χλωμάδα;

—o—

'Ἐτσι τοῦ Δέντου ἔρημος ὁ νοῦς του διαλογίται.
'Στὰ ἀφανᾶ λιμέρια του ὁ σκοτεινὸς πλανήται.
Ποῦ τὰ συνρόφια πάνε;
Φέρει πικρὰ ἐνδύμησι, ὁ λογισμὸς του φέρει
τουφέκια δὲν ἀκούθησαν αὐτὸ τὸ καλοκαίρι,
βαχούλαις δὲν βροντᾶνε.

—o—

'Ακούει μόνον τὰ ἔρημιᾶς τὰ μουγκριτὰ τὸ βράδι,
καὶ μαῦρος ἔλος οὐρανός, ἀπ' τὸ βαθὺ σκοτάδι
κάπνισι τὰ δάση δένδρων.

Παίζουν χαμολουκόπουλα, ταῖς μάνας καρτερᾶν,
ὅπου κουφάρια ἐτρίζαν, φέρνουν φαί νὰ φᾶνε,
καὶ ἀλαφραπέμνα γέρνουν.

—o—

'Ἐτσι ὁ μαῦρος ἔγυρε 'στὴ γῆ βαρῆ. σιωπᾶτε!
τὸν πέρνει ὁ ἄλουστέρνος ὁ ὕπνος· δὲν κοιμάται
στὸ πλάγι τὸ τουφέκι.
Πέφτουν χαλδῆζα καὶ νερά, 'στὰς ἀστραψαίς βρονταί,
καὶ ἀπὸ τὰ μύρια κρήματα στελενεὶ ὁ θεός, σκορπάει
σιμᾶ τ' ἀστροπελέκι.

—o—

'Ὁ νυκτοπόδινα κλαύσατε, 'στοῦ Λάμπρου τὸ λιμέρι,
εἶδε τὸν ἴσκιον τὰ ἄρρωστιας ποῦ ἤπλε κρουνέρι,
πῆρε τοῦ χάρου εἶψη.
Κ' εἶπτε 'στὰ συνρόφια του, κάθε καλοκαίρι,
σὲ μιὰ κλησὰ τῆς ἐρημιᾶς ἔνε τὰ πᾶν κηράκι,
ποτὶ κἀνείε μὴ κλάψη!

—o—

Γιατὶ ποτὲ δὲν ἀκουσε, βαγγέλιο τὴ βδομάδα,
γιατὶ ποτὲ δὲν ἀναψε, τὴν πασχαλιὰ λαμπάδα,
νὰ φιληθῆ στὸ στόμα.
Μόνον τὸ μαῦρο τοῦ 'μεινε, σιμᾶ τὸ καρποφύλλι.
Νά! ἴδτε! πῶς ἐφίλησε τὸ βόλι του 'στὰ χεῖλη,
πῶς ἔκλεισε τὸ στόμα!

—o—

Κοιμάται, ναί! τὸ μάθετε! ἀκούμητο τὸ κρήμα!
Κουφάρι δὲν ἐσκέπασε ἐρημοκλήσι μνηῆμα
κουφάρι δὲν σκεπάζει.
Χάρισμα ἔχει τὸ βουνὸ, δὲν δέλ' ὁ κλέφτης μνηῆμα
ὅπου τὸν ἐβῆ τὸ 'στερνὸ ψυχῆς; Θανάτου κρήμα
κοράκι δὲν φωνάζει.

—o—

Μόνον τὴν πριότην τοῦ Μισοῦ, π' ἀνοίγουν τὰ λουλούδια
'Τότε θ' ἀκούσης νὰ λαλή τοῦ κλέφτου τὰ τραγούδια,
βοσκέε με τὴν φλογέρα,
'Ποῦ κατεβαίνει τὸ βουνὸ, βοσκῶντας τὸ κοπάδι,
καὶ χαιρετᾶ τὸν ἥλιο· ὅταν κινᾶ τὸ βράδι,
'Θυμίσου ἐν ἡμέραι!

ΤΕΛΟΣ ΤΟΥ ΤΡΙΤΟΥ ΤΟΜΟΥ.

